

ONZ

OMT WTO BTO

ŚWIATOWA ORGANIZACJA TURYSTYKI

TERMINOLOGIA TURYSTYCZNA

Zalecenia WTO

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

ONZ

OMT WTO BTO

ŚWIATOWA ORGANIZACJA TURYSTYKI

TERMINOLOGIA TURYSTYCZNA

Zalecenia WTO

ONZ - WTO

Warszawa 1995

796,5

Tytuł oryginału: *Recommendations on Tourism Statistics*

Tłumaczenie: Agnieszka Górnicka

Konsultacja merytoryczna — zespół pracowników Instytutu Turystyki w składzie:
Witold Bartoszewicz, Andrzej Jagusiewicz, Krzysztof Łopaciński,
Janina Myckan-Cegłowska, Teresa Skalska.

Skład i redakcja: Dział Wydawnictw i Informacji Instytutu Turystyki

Wykonano na zlecenie
Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w Warszawie

8022

Spis treści

Przedmowa	V
Część I	
Zalecenia dotyczące statystyki w turystyce	
I. Rozwój i potrzeby statystyki w turystyce	3
A. Tło historyczne	3
B. Potrzeby w zakresie statystyki w turystyce	3
II. Turystyka: podstawowe pojęcia i formy	5
A. Pojęcie turystyki	5
B. Formy turystyki	5
III. Podstawowe jednostki w turystyce	7
A. Odwiedzający	7
B. Codzienne otoczenie człowieka	7
C. Miejsce stałego zamieszkania	7
D. Mieszkaniec kraju	8
E. Mieszkaniec miejscowości	8
F. Pojęcie narodowości na potrzeby statystyki	8
G. Podział odwiedzających ze względu na formę turystyki	8
H. Podróże jednodniowe	9
I. Podział podróży jednodniowych ze względu na miejsce wyjazdu	10
IV. Klasyfikacja popytu w turystyce	11
A. Cel wizyty	11
B. Czas trwania pobytu lub podróży	12
C. Miejsce wyjazdu i miejsce przeznaczenia	12
D. Klasyfikacja ze względu na region zamieszkania lub przeznaczenia w obrębie kraju	13
E. Środki transportu	13
F. Zakwaterowanie turystyczne	13
Załącznik: Standardowa klasyfikacja zakwaterowania turystycznego. Opis grup podstawowych	16
V. Klasyfikacja podaży w turystyce	19
VI. Statystyka wydatków na turystykę	21
A. Wydatki na turystykę	21
B. Wydatki, które nie mieszczą się w zakresie pojęcia wydatków na turystykę	21
C. Lokalizacja wydatków turysty w czasie i przestrzeni	21
D. Wydatki w turystyce międzynarodowej	21
E. Przychody z turystyki przyjazdowej	21
F. Wydatki dewizowe z tytułu turystyki wyjazdowej	22
G. Wydatki w turystyce krajowej	22
H. Klasyfikacja wydatków na turystykę	22

VII. Zadania dla Światowej Organizacji Turystyki - do wykonania przy współpracy z innymi organizacjami	23
---	-----------

A. Dalsze prace	23
B. Plan działania	23

Część II

Standardowa międzynarodowa klasyfikacja działalności turystycznej (SICTA)

I. Wstęp	27
A. Określenie rozmiarów i zakresu turystyki.....	27
B. Cele i zadania	28
C. Możliwości praktycznego zastosowania klasyfikacji SICTA w ekonomicznej analizie turystyki i innych rodzajów działalności	28
D. Rola systemów klasyfikacji działalności gospodarczej i ich struktura.....	29
E. Metody użyte przy opracowaniu systemu SICTA.....	32
F. Zgodność z innymi systemami międzynarodowej klasyfikacji.....	34
II. Jednostki statystyczne	37
A. Jednostki statystyczne po stronie podaży	37
Zastosowanie w systemie SICTA.....	38
B. Jednostki statystyczne po stronie popytu.....	39
Zastosowanie w systemie SICTA.....	40
C. Związki między podażą a popytem	40
III. Objaśnienia do tabeli	41
Tabela 1. Standardowa Międzynarodowa Klasyfikacja Działalności Turystycznej (SICTA).....	43
IV. Wyjaśnienia dotyczące oznaczeń kodowych stosowanych w turystyce *	51
F. Budownictwo	51
G. Handel hurtowy i detaliczny	51
H. Hotele i restauracje	53
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	54
J. Pośrednictwo finansowe	57
K. Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów.....	57
L. Administracja publiczna	59
M. Edukacja.....	60
O. Pozostała działalność usługowa: komunalna, socjalna i indywidualna.....	61
Q. Organizacje i instytucje międzynarodowe	63

Załącznik: Standardowa Międzynarodowa Klasyfikacja Działalności Turystycznej (z polami 7 i 8).....	65
---	-----------

* Sekcje tej klasyfikacji są zgodne ze Standardową Międzynarodową Klasyfikacją Branżową Działalności Gospodarczej (ISIC), wersja 3. Kategorie od A do E, N oraz P nie mają znaczenia dla SICTA.

Przedmowa

W 1976 r. Komisja ds. Statystyki Organizacji Narodów Zjednoczonych zatwierdziła na swojej 19. sesji tymczasowe wytyczne dotyczące statystyki turystyki międzynarodowej.¹ Wytyczne te zostały opublikowane w 1978 r.² i szeroko rozpowszechnione. Zatwierdzając je, Komisja podkreśliła ich tymczasowy charakter, kładąc jednocześnie nacisk na potrzebę dalszych prac w tej dziedzinie, które miałyby prowadzić Światowa Organizacja Turystyki (WTO).

Od tego czasu WTO bierze aktywny udział w ulepszaniu metod statystycznego opisu turystyki zarówno międzynarodowej, jak i krajowej. Działania podjęte przez WTO obejmują między innymi opracowanie specjalistycznych podręczników na temat sporządzania międzynarodowych zestawień statystycznych w turystyce i organizację seminariów. WTO współpracuje przy tym ściśle z Wydziałem Statystyki przy Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych i z innymi ciałami, aby zapewnić zgodność z koncepcjami i systemami klasyfikacji, jakie istnieją w pokrewnych dziedzinach: demografii, socjologii i ekonomii. W ciągu minionych dziesięciu lub więcej lat na całym świecie nastąpił szybszy rozwój turystyki, w porównaniu z tempem wzrostu innych dziedzin gospodarki. Dostrzegają to rządy, przedsiębiorstwa oraz przemysł i zaczynają poświęcać coraz więcej uwagi opracowaniu odpowiednich strategii i programów, aby uwzględnić zasadnicze zmiany zachodzące na rozmaitych rynkach turystycznych.

W związku z tym WTO i rząd kanadyjski wspólnie zorganizowały w dniach 24-28 czerwca 1991 r. w Ottawie Międzynarodową Konferencję Statystyki w Turystyce, na której zebrali się przedstawiciele rządów, przemysłu turystycznego, centralnych urzędów statystycznych oraz międzynarodowych i krajowych organizacji, aby omówić możliwość stworzenia wiarygodnego systemu statystyki w turystyce. Na konferencji przyjęto rezolucję określającą potrzeby przemysłu turystycznego w zakresie statystyki do celów analizy danych, badań rynku, oceny wydajności w tej gałęzi gospodarki oraz przewidywania rozwoju turystyki. Po zakończeniu konferencji WTO stworzyła Komitet Koordynacyjny, którego zadaniem jest promowanie i opracowywanie programów związanych z wdrażaniem postanowień konferencji oraz ulepszaniem statystyki w turystyce, jak również koordynacja tych działań z innymi instytucjami na szczeblu międzynarodowym i krajowym.

Ponadto na 26. sesji Komisji ds. Statystyki w 1991 r. WTO przedstawiła ustne sprawozdanie na temat toczących się prac w zakresie statystyki w

turystyce, włączając w to zwołanie konferencji w Ottawie w czerwcu 1991 r.³ Uznając wagę statystyki w turystyce, Komisja ds. Statystyki poprosiła o przedstawienie kolejnego sprawozdania WTO na 27. sesji Komisji.⁴

Na swojej 27. sesji w 1993 r. Komisja ds. Statystyki przyjęła zalecenia zawarte w sprawozdaniu Światowej Organizacji Turystyki dotyczące statystyki w turystyce, a także Międzynarodową Klasyfikację Działalności Turystycznej (SICTA) jako tymczasowe zasady klasyfikacji do użytku w poszczególnych krajach. Zaleciła również publikację i szerokie rozpowszechnianie obu dokumentów. Zgodnie z zaleceniem Komisji, niniejsze opracowanie zawiera zarówno wytyczne WTO (Część I), jak i system klasyfikacji SICTA (Część II).

Przypisy

1. *Official Records of the Economic and Social Council, Sixty-second Session, Supplement No. 2 (E/5910), par. 74.*
2. *Provisional Guidelines on Statistics of International Tourism, Statistical Papers, Seria M, Nr 62 (publikacje ONZ, nr kat. E.78.XVII.6).*
3. *Zob. Resolutions of the International Conference on Travel and Tourism Statistics (WTO, 1991)*
4. *Official Records of the Economic and Social Council, 1991, Supplement No. 5 and corrigendum (E/1991/25 i Corr. 1), par. 226 (c).*
5. *Official Records of the Economic and Social Council, 1993, Supplement No. 6 (E/1993/26), par. 154*

1. Rozwój i potrzeby statystyki w turystyce

A. Historyczna

- 1. W 1937 roku Zgoda Ligii Narodów zaleciła stworzenie definicji "turystyki międzynarodowej" (international tourism) do celów statystycznych. Był to pierwszy krok, jaki podjęto w kierunku opracowania międzynarodowych definicji w zakresie Turystyki. W czasie międzynarodowej konferencji przez Władysława Dąbrowskiego, zwaną "Konferencją Dąbrowskiego" w Warszawie, 1937 roku, Komitet ds. Statystyki przy ONZ zalecił do przyjęcia "International Statistical Institute" (International tourism).
- 2. Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Turystyki (1963 r.) zaleciła stworzenie definicji "turystyki", "turystyki" i "wzrostu turystyki" przeprowadzanych przez ILO/ITO. Definicje te zostały następnie przedstawione w 1967 r. przez grupę ekspertów ONZ ds. statystyki podróży międzynarodowych i zaakceptowane w 1968 r. przez Komitet ds. Statystyki przy ONZ.
- 3. Nowy raport specjalny został przygotowany na podstawie postanowień Międzynarodowej Konferencji Statystyki w Turystyce, która odbyła się w Ottawa w czerwcu 1991 r. i uwzględniono także wcześniejsze międzynarodowe prace w zakresie tej statystyki, zwłaszcza tymczasowe zalecenia dotyczące statystyki w turystyce międzynarodowej, przyjęte przez Komitet ds. Statystyki na 19. sesji w listopadzie 1976 r. Do celów niniejszego opracowania skorzystano także z wytycznych opracowanych na potrzeby statystyki w turystyce przez Komitet ds. Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), ILO/ITO, ONZ oraz przez WTO.
- 4. Przy opracowywaniu ujęcia definicji i systemu klasyfikacji przedstawianego w tej publikacji uwzględniono również prace wykonalne przez inne organizacje regionalne i międzynarodowe, a zwłaszcza:

- (a) zalecenia w zakresie statystyki ujęć międzynarodowych opublikowane w 1963 r. przez ONZ, jak również *Balance of Payments Manual* wydany przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy w 1977 r. oraz *System of National Accounts 1993*;
- (b) wyniki współpracy Wydziału Statystyki przy Sekretariacie ONZ z Regionalnymi

komitetami ONZ i innymi organizacjami regionalnymi i państwowymi, w tym: z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Unią Europejską Współpracy Europejskiej (EUROSTAT), Stowarzyszeniem Turystycznym Regionu Pacyfiku (PATA) oraz Karacką Organizacją Turystyki (CTO).

- (c) badania, dowodzenie i praktyka stosowania krajów opartych na tym, jak trawiających się, związane z rachunkowością i statystyką krajową po kraju i za granicą pod odczyn.

Zalecenia dotyczące statystyki w turystyce

- 1. Przy opracowywaniu zaleceń dotyczących przedstawianych w tym raporcie definicji i systemu klasyfikacji kierowano się następującymi kryteriami:
- (a) stosowanie tych definicji i systemu klasyfikacji powinno być oparte na całym świecie, zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się;
- (b) powinny one odzwierciedlać prostotę i przejrzystość;
- (c) ich stosowanie powinno ograniczać się wyłącznie do celów statystycznych;
- (d) powinny być w możliwie największym stopniu zgodne z obowiązującymi normami międzynarodowymi i zalecenia klasyfikacji w innych dziedzinach, takich jak demografia, transport, przedsiębiorstwa, migracje międzynarodowe, bilans płatniczy, ogólnokrajowy rachunek ekonomiczny itp.
- (e) powinny być wyrażone za pomocą prostych słów, które można znaleźć przy użyciu słownika ogólnego pojęciowego, które wyrażają przy przeprowadzaniu badań wśród przedsiębiorstw.

B. Potrzeby w zakresie statystyki w turystyce

- 1. W 1968 r. Komitet ds. Statystyki przy ONZ zaakceptował definicje dotyczące turystyki międzynarodowej. Jednak istnieją pewne statystyczne i statystyczne ujęcia turystyki nie nadające się do statystyki, zwłaszcza i trudności w tym zakresie, które nasuwały na całym świecie. Co więcej, tradycyjne ujęcia statystyczne w turystyce zostały wzmocnione w związku ze wzrostem znaczących uaktualnień gospodarczych oraz uaktualnień

I. Rozwój i potrzeby statystyki w turystyce

A. Tło historyczne

1. W 1937 roku Rada Ligi Narodów zaleciła stosowanie definicji "turysty międzynarodowego" (*international tourist*) do celów statystycznych. Był to pierwszy krok, jaki podjęto w kierunku opracowania międzynarodowych definicji w turystyce. Definicja ta została nieznacznie poprawiona przez Międzynarodowy Związek Urzędowych Organizacji Turystycznych (IUOTO) w 1950 r. na konferencji w Dublinie. Następnie, w 1953 r., Komisja ds. Statystyki przy ONZ zdefiniowała pojęcie "odwiedzającego międzynarodowego" (*international visitor*).
2. Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowych Podróży i Turystyki (Rzym, 1963 r.) zaleciła stosowanie definicji "odwiedzającego", "turysty" i "wycieczkowicza" zaproponowanych przez IUOTO. Definicje te zostały następnie przeanalizowane w 1967 r. przez grupę ekspertów ONZ ds. statystyki podróży międzynarodowych i zaakceptowane w 1968 r. przez Komisję ds. Statystyki przy ONZ.
3. Niniejsze sprawozdanie zostało przygotowane na podstawie postanowień Międzynarodowej Konferencji Statystyki w Turystyce, która odbyła się w Ottawie w czerwcu 1991 r. Uwzględniono także wcześniejsze międzynarodowe prace w zakresie tej statystyki, zwłaszcza tymczasowe zalecenia dotyczące statystyki w turystyce międzynarodowej, przyjęte przez Komisję ds. Statystyki na 19. sesji w listopadzie 1976 r. Do celów niniejszego sprawozdania skorzystano także z wytycznych opracowanych na potrzeby statystyki w turystyce przez Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), IUOTO, ONZ oraz przez WTO.
4. Przy opracowywaniu zbioru definicji i systemu klasyfikacji przedstawionego w tej publikacji uwzględniono również prace wykonane przez inne organizacje regionalne i międzynarodowe, a zwłaszcza:
 - (a) zalecenia w zakresie statystyki migracji międzynarodowych opublikowane w 1980 r. przez ONZ, jak również *Balance of Payments Manual* wydany przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy w 1977 r. oraz *System of National Accounts 1993*;
 - (b) wyniki współpracy Wydziału Statystyki przy Sekretariacie ONZ z regionalnymi

komisjami ONZ i innymi organizacjami regionalnymi i ponadregionalnymi, takimi jak Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Urząd Statystyczny Wspólnoty Europejskiej (EUROSTAT), Stowarzyszenie Turystyczne Regionu Pacyfiku (PATA) oraz Karaibska Organizacja Turystyki (CTO);

- (c) działania, doświadczenie i praktykę zarówno krajów uprzemysłowionych, jak i rozwijających się, związane z ruchliwością mieszkańców podróżujących po kraju i za granicę oraz charakterystyką podróży.
5. Przy opracowywaniu zaleceń dotyczących przedstawionych w tym raporcie definicji i systemu klasyfikacji kierowano się następującymi kryteriami:
 - (a) stosowanie tych definicji i systemu klasyfikacji powinno być możliwe na całym świecie, zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się;
 - (b) powinny się odznaczać prostotą i przejrzystością;
 - (c) ich stosowanie powinno ograniczać się wyłącznie do celów statystycznych;
 - (d) powinny być w możliwie największym stopniu spójne z obowiązującymi normami międzynarodowymi i zalecaną klasyfikacją w innych dziedzinach, takich jak demografia, transport, przedsiębiorczość, migracje międzynarodowe, bilans płatniczy, ogólnokrajowy rachunek ekonomiczny itp.;
 - (e) powinny być wyrażone za pomocą prostych cech, które można zmierzyć przy uwzględnieniu ograniczeń praktycznych, jakie występują przy przeprowadzaniu badań wśród odwiedzających.

B. Potrzeby w zakresie statystyki w turystyce

6. W 1968 r. Komisja ds. Statystyki przy ONZ zaakceptowała definicje dotyczące turystyki międzynarodowej. Jednak rozwój pojęć statystycznych i statystycznego ujęcia turystyki nie nadążał za zmianami istoty, znaczenia i możliwości rozwoju turystyki, jakie nastąpiły na całym świecie. Co więcej, tradycyjne wskaźniki stosowane w turystyce straciły wartość w związku ze wzrostem wzajemnych zależności gospodarczych oraz redukcją

istniejących barier ekonomicznych i politycznych między krajami całego świata. W tym czasie popyt na dane statystyczne dotyczące turystyki wzrósł niepomniernie. Zapotrzebowanie na konkretne dane dotyczące turystyki występuje nie tylko ze strony władz administracyjnych; to samo odnosi się do wielu innych grup interesu, takich jak różne gałęzie przemysłu, stowarzyszenia gospodarcze, społeczności lokalne i instytucje naukowe. Grupy te mają sprecyzowane zapotrzebowanie na dane niezbędne w różnych dziedzinach, takich jak analiza rynku, skuteczny marketing, inwestycje przemysłowe, rozwój zasobów ludzkich, analiza strategii i obrona własnego stanowiska. Istnieje potrzeba badań ilościowych nad ruchem turystycznym zarówno w miejscowościach docelowych, jak i na trasie podróży, a także badań dotyczących powstawania ruchu turystycznego w miejscach stałego zamieszkania (obejmujących skłonność do podróżowania w rozmaitych celach wśród populacji zamieszkującej w danym miejscu oraz częstość podróży, tzn. nasilenie ruchu turystycznego).

7. Niektóre kraje oraz gałęzie gospodarki zapewniły sobie szeroki dostęp do różnorodnych źródeł danych na temat turystyki, jednak w źródłach tych korzysta się z różnych pojęć i definicji, zależnie od potrzeb. Inne kraje nie opracowały jeszcze na większą skalę systemu statystycznego dla turystyki. Tak więc opracowanie jednolitej terminologii statystyki w turystyce na użytek państwowych urzędów statystycznych i sektora prywatnego jest w tych okolicznościach konieczne.

B. Potrzeby w zakresie statystyki w turystyce

W 1968 r. Komisja ds. Statystyki przy ONZ zalecała definicje dotyczące turystyki międzynarodowej. Jednakże rozwój pojęć statystycznych i statystycznego ujęcia turystyki nie nadążał za zmianami istoty zjawiska i możliwości rozwoju turystyki, jakie nastąpiły na całym świecie. Co więcej, tradycyjne wskaźniki stosowane w turystyce straciły wartość w związku ze wzrostem wskaźników zależności gospodarczej oraz redukcją

W 1937 roku Rada Ligi Narodów zalecała stosowanie definicji "turysty międzynarodowego" (international tourist) do celów statystycznych. Był to pierwszy krok, jaki podjęto w kierunku opracowania międzynarodowych definicji w turystyce. Definicja ta została ujęta w załączniku do raportu Międzynarodowej Komisji Turystycznej (I.C.T.O.) w 1938 r. na konferencji w Dublinie. Następnie, w 1953 r. Komisja ds. Statystyki przy ONZ zalecała pojęcie "odwiedzającego międzynarodowego" (international visitor).

Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowych Podróży i Turystyki (Rym, 1963 r.) zalecała stosowanie definicji "odwiedzającego", "turysty" i "wycieczkowicza" za proponowanych przez I.C.T.O. Definicje te zostały następnie przeanalizowane w 1967 r. przez grupę ekspertów ONZ ds. statystyki podróży międzynarodowych i zaakceptowane w 1968 r. przez Komisję ds. Statystyki przy ONZ.

Niniejsze sporządzenie zostało przygotowane na podstawie postanowień Międzynarodowej Konferencji Statystyki w Turystyce, która odbyła się w Orlowie w czerwcu 1991 r. i wzięto pod uwagę także wszelkie inne międzynarodowe prace w zakresie tej statystyki, zwłaszcza tymczasowe zalecenia dotyczące statystyki w turystyce międzynarodowej, przyjęte przez Komisję ds. Statystyki na 19 sesji w listopadzie 1976 r. Do celów niniejszego sporządzenia skorzystano także z wytycznych opracowanych na potrzeby statystyki w turystyce przez Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), I.C.T.O., ONZ oraz przez WTO.

Przy opracowywaniu zebrań definicji i systemu klasyfikacji przedstawionego w tej publikacji uwzględniono również prace wykonane przez inne organizacje regionalne i międzynarodowe, a zwłaszcza:

(a) zalecenia w zakresie statystyki turystyki międzynarodowej opublikowane w 1980 r. przez ONZ, jak również Balance of Payments Manual wydany przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy w 1977 r. oraz System of National Accounts 1993;

(b) wyniki współpracy Wydziału Statystyki przy Sekretariacie ONZ z regionalnymi

II. Turystyka: podstawowe pojęcia i formy

A. Pojęcie turystyki

8. Pojęcie turystyki stosowane w tym opracowaniu wykracza poza turystykę ograniczoną do rynku wakacyjnego. W ten sposób obejmujemy światowy rynek podróży związany z szeroko rozumianym przemieszczaniem się ludności.
9. Turystyka obejmuje ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż przez rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem.
10. Stosowanie tak szerokiego pojęcia turystyki umożliwia zdefiniowanie turystyki międzynarodowej (pomiędzy krajami), jak również krajowej (w obrębie danego kraju). Termin "turystyka" odnosi się do wszystkich czynności osób odwiedzających: zarówno "turystów" (tych, którzy zatrzymują się co najmniej na jedną noc), jak i "odwiedzających jednodniowych".

B. Formy turystyki

11. Rozpatrując konkretny kraj, możemy wyróżnić trzy formy turystyki:
 - (a) turystykę krajową, to znaczy podróże mieszkańców po własnym kraju;
 - (b) turystykę przyjazdową - przyjazdy do danego kraju osób mieszkających stale gdzie indziej;
 - (c) turystykę wyjazdową - wyjazdy mieszkańców danego kraju do innych krajów (za granicę).
12. Te same formy turystyki można opisywać zastępując słowo "kraj" słowem "region", a słowo "krajowy" słowem "regionalny". Termin "region" może się odnosić zarówno do obszaru w obrębie pewnego kraju, jak i do grupy państw.
13. Trzy podstawowe formy turystyki podane w paragrafie 11 można łączyć ze sobą na kilka sposobów. Tak powstają następujące kategorie turystyki:
 - (a) turystyka wewnątrz krajowa, na którą składają się turystyka krajowa i przyjazdowa;
 - (b) turystyka narodowa, na którą składają się turystyka krajowa i wyjazdowa;

(c) turystyka międzynarodowa, na którą składają się turystyka przyjazdowa i wyjazdowa.

14. Określenie "krajowy" użyte w odniesieniu do turystyki ma nieco inne znaczenie niż w krajowym rachunku ekonomicznym; zachowuje ono swoje pierwotne konotacje rynkowe. Określenie "turystyka krajowa" oznacza podróże mieszkańców po kraju. W systemie rachunków krajowych określenie to odnosi się do działań i wydatków zarówno mieszkańców danego kraju, jak i osób mieszkających stale za granicą, które podróżują po terytorium tego kraju, czyli do turystyki krajowej i przyjazdowej łącznie.

III. Podstawowe jednostki w turystyce

5. W omawianym kontekście podstawowymi jednostkami w turystyce są osoby i rodziny zamieszkujące we wspólnym gospodarstwie domowym, które podejmują czynności zaliczane do turystyki. W badaniach statystycznych można je zatem uznać za podstawowe jednostki statystyczne (nie uwzględniamy szerszego lub odmiennego pojmowania jednostek statystycznych, np. jednostek stosowanych przy obserwacji, wyliczeniach, klasyfikacji czy analizie). Ogólna definicja podróźnego obejmuje każdą osobę podróżującą pomiędzy dwoma lub kilkoma krajami, lub pomiędzy dwiema lub kilkoma miejscowościami w obrębie kraju, w którym mieszka na stałe.
6. Podróżny międzynarodowy to: każda osoba podróżująca poza krajem stałego zamieszkania (niezależnie od celu podróży i wykorzystywanych środków transportu, także w przypadku podróży pieszo).
7. Podróżnego krajowego to: osoba podróżująca między dwiema lub kilkoma miejscowościami w granicach swojego kraju zamieszkania (niezależnie od celu podróży i wykorzystywanych środków transportu, także w przypadku podróży pieszo).
8. Powyższe pojęcie nie pokrywa się z pojęciem "pasażera" w statystyce transportu. To ostatnie zwykle nie obejmuje członków załogi i innych podróżnych przewożonych bezpłatnie lub za niską opłatą.
9. Należy dokonać rozróżnienia między dwiema ogólnymi kategoriami podróżnych, to znaczy między "odwiedzającymi" i "innymi podróżnymi". Wszyscy podróżni, których wyjazd wiąże się z turystyką, będą określani mianem odwiedzających. Termin "odwiedzający" jest zatem podstawowym pojęciem dla całej statystyki w turystyce.

A. Odwiedzający

10. Do celów statystyki w turystyce terminem "odwiedzający" określa się każdą osobę podróżującą do miejscowości znajdującej się poza jej codziennym otoczeniem na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanej miejscowości.

21. Następujące trzy podstawowe kryteria zdają się wystarczać do odróżnienia odwiedzających od innych podróżnych:

- (a) podróż powinna się odbywać do miejscowości znajdującej się poza codziennym otoczeniem danej osoby. Pozwala to wyłączyć mniej lub bardziej regularne podróże pomiędzy miejscem nauki lub pracy a domem rodzinnym;
- (b) długość pobytu w odwiedzanej miejscowości nie powinna przekroczyć 12 kolejnych miesięcy. Po upływie tego czasu odwiedzający staje się mieszkańcem danej miejscowości (z punktu widzenia statystyki);
- (c) głównym celem wizyty nie może być działalność zarobkowa wynagradzana w odwiedzanej miejscowości. W ten sposób wyklucza się migracje ludności związane z pracą.

B. Codzienne otoczenie człowieka

22. Zasadniczym celem wprowadzenia pojęcia "codziennego otoczenia" jest wyłączenie z zakresu pojęcia "odwiedzającego" osób podróżujących codziennie lub co tydzień pomiędzy domem a miejscem pracy bądź nauki lub też do innych regularnie odwiedzanych miejsc. Dlatego też definicja "codziennego otoczenia" jest oparta na następujących kryteriach:
- (a) odległości, którą należy pokonać, aby zostać uznanym za odwiedzającego;
- (b) czasu nieobecności w miejscu stałego zamieszkania;
- (c) "zmiany" miejscowości lub terytorialnej jednostki administracyjnej.

C. Miejsce stałego zamieszkania

23. Kraj stałego zamieszkania to jedno z kluczowych kryteriów, które pozwalają określić, czy dana osoba jest "odwiedzającym", czy też "innym podróżnym", a w przypadku odwiedzających, czy jest mieszkańcem danego kraju, czy też mieszka za granicą. W klasyfikacji odwiedzających międzynarodowych według miejsca pochodzenia podstawą rozróżnienia jest miejsce stałego zamieszkania, nie zaś narodowość. Gdy chodzi o turystykę krajową lub wyjazdową, do celów statystycz-

nych obywatele innych państw zamieszkujący w danym kraju są ujmowani wspólnie z pozostałymi mieszkańcami. Osoby przyjeżdżające do własnego kraju na krótkie odwiedziny zaliczane są do jednej grupy z pozostałymi odwiedzającymi międzynarodowymi, chociaż ich wyróżnienie mogłoby być pożądane w niektórych badaniach.

D. Mieszkaniec kraju

24. Na potrzeby statystyki turystyki międzynarodowej daną osobę uważa się za mieszkańca jakiegoś kraju, jeśli:

- (a) osoba ta mieszkała w tym kraju przynajmniej przez większą część ostatnich 12 miesięcy,
- (b) osoba ta mieszkała w tym kraju przez krótszy okres, ale ma zamiar zamieszkać w nim ponownie przed upływem 12 miesięcy.

E. Mieszkaniec miejscowości

25. Podobnie do definicji podanej w poprzednim paragrafie, do celów statystyki turystyki krajowej daną osobę uważa się za mieszkańca miejscowości, jeśli:

- (a) osoba ta mieszkała w tej miejscowości przynajmniej przez większą część ostatnich 12 miesięcy,
- (b) osoba ta mieszkała w tej miejscowości przez krótszy okres, ale ma zamiar zamieszkać w niej ponownie przed upływem 12 miesięcy.

F. Pojęcie narodowości na potrzeby statystyki

26. Narodowość podróżnego określona jest przez kraj, którego rząd wydał mu paszport (bądź inny dokument tożsamości), nawet jeśli osoba ta stale mieszka w innym kraju.

27. Narodowość podana jest w paszporcie podróżnego (lub innym dokumencie tożsamości), kraj zaś będący miejscem stałego zamieszkania musi zostać określony na podstawie wywiadu. Mimo to podróżny zaliczany jest do kategorii odwiedzających międzynarodowych lub krajowych na podstawie miejsca zamieszkania, nie zaś narodowości.

G. Podział odwiedzających ze względu na formę turystyki

28. Na potrzeby statystyki w turystyce, odwiedzających należy klasyfikować następująco, zgodnie z podstawowymi formami turystyki:

(a) odwiedzający międzynarodowi

- turyści (odwiedzający, którzy zatrzymują się co najmniej na jedną noc);
- odwiedzający jednodniowi.

(b) odwiedzający krajowi

- turyści (odwiedzający, którzy zatrzymują się co najmniej na jedną noc);
- odwiedzający jednodniowi.

29. Do celów statystycznych termin "odwiedzający międzynarodowy" określa każdą osobę, która podróżuje do kraju nie będącego miejscem jej stałego zamieszkania ani codziennym otoczeniem na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanym kraju.

30. Wśród odwiedzających międzynarodowych wyróżniamy dwie kategorie:

- (a) turyści: odwiedzający, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystają z publicznych bądź prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju;
- (b) odwiedzający jednodniowi: odwiedzający, którzy nie korzystają z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju.

31. Następujące kategorie podróżnych nie powinny być uwzględniane w liczbie przyjazdów i wyjazdów odwiedzających międzynarodowych:

- (a) osoby przekraczające granicę kraju jako imigranci lub emigranci, wraz z osobami będącymi na ich utrzymaniu, które im towarzyszą lub do nich jadą;
- (b) osoby mieszkające na terenach przygranicznych w jednym kraju i pracujące w drugim (pracownicy przygraniczni);
- (c) dyplomaci, urzędnicy konsularni i członkowie sił zbrojnych podróżujący z kraju zamieszkania do kraju, w którym odbywają służbę, lub z powrotem, a także ich służący i osoby będące na ich utrzymaniu, które im towarzyszą albo do nich jadą;

(d) osoby podróżujące jako uchodźcy lub nomadowie;

(e) osoby, które nie przekraczają formalnie granicy kraju, na przykład pasażerowie lotów tranzytowych, którzy przebywają przez krótki czas na wydzielonym terytorium dworca lotniczego, lub pasażerowie statku, którzy nie mają pozwolenia na zejście na ląd. Kategoria ta obejmuje także pasażerów przewożonych bezpośrednio pomiędzy lotniskami lub innymi terminalami. Pozostali pasażerowie przejeżdżający tranzytem przez dany kraj powinni zostać zaklasyfikowani jako odwiedzający.

32. Termin "odwiedzający krajowy" oznacza do celów statystycznych każdą osobę mieszkającą w danym kraju, która podróżuje do innej miejscowości w tym kraju znajdującej się poza jej codziennym otoczeniem, na okres nie przekraczający 12 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanej miejscowości.

33. Odwiedzający krajowi dzielą się na dwie kategorie:

(a) turyści: odwiedzający, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystają z publicznych bądź prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanej miejscowości;

(b) odwiedzający jednodniowi: odwiedzający, którzy nie korzystają z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanej miejscowości.

34. Następujące kategorie podróżnych nie powinny być uwzględniane w liczbie przyjazdów i wyjazdów odwiedzających krajowych:

(a) mieszkańcy danego kraju, którzy podróżują do innej miejscowości w tym kraju z zamiarem zamieszkania tam na stałe;

(b) osoby, które podróżują do innej miejscowości w danym kraju, aby podjąć działalność zarobkową wynagradzaną w tej miejscowości;

(c) osoby, których celem podróży jest czasowa praca w instytucjach na terenie kraju;

(d) osoby, które regularnie lub dostatecznie często podróżują do sąsiedniej miejscowości, która jest miejscem pracy lub nauki;

(e) nomadowie i osoby nie mające miejsca stałego zamieszkania;

(f) siły zbrojne w czasie manewrów.

H. Podróże jednodniowe

35. W wielu krajach uprzemysłowionych, a także w rosnącej liczbie krajów rozwijających się, podróże jednodniowe stają się coraz ważniejszą częścią turystyki. Jednodniowe odwiedziny są istotne z punktu widzenia zarówno konsumentów, jak też wielu osób świadczących usługi, zwłaszcza związane z atrakcjami turystycznymi, transportem i żywieniem. Istnieje zapotrzebowanie na informacje na poziomie regionalnym, na użytek lokalnych jednostek administracyjnych, poszczególnych obiektów i prywatnych firm podejmujących decyzje inwestycyjne.

36. Jest zatem wskazane, by ogólne pojęcie odwiedzin jednodniowych było podobne do pojęcia turystyki, to znaczy dotyczyło "wyjazdu poza codzienne otoczenie". Podróże w interesach i inne podróże nie mające charakteru wycieczki lub wypoczynku w czasie wolnym od pracy powinny być uwzględnione w definicji odwiedzin jednodniowych, jednak należy je ująć w odrębną grupę.

37. Do celów statystycznych termin "odwiedzający jednodniowy międzynarodowy" oznacza każdą osobę, która nie korzysta z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju. Do tej grupy należą:

(a) uczestnicy rejsów, czyli osoby, które przyjeżdżają do danego kraju statkiem wycieczkowym i nocują na pokładzie statku, nawet jeśli statek pozostaje w porcie przez kilka dni. Ponadto zaliczamy tu właścicieli i pasażerów jachtów oraz uczestników wycieczek grupowych nocujących w pociągu.

(b) członkowie załóg, jeśli nie nocują w kraju przeznaczenia; ta grupa obejmuje także załogi okrętów wojennych przebywających w porcie w związku z wizytą kurtuazyjną w odwiedzanym kraju, jeśli ich członkowie nocują na pokładzie statku, a nie na terenie tego kraju.

38. Termin "odwiedzający jednodniowy krajowy" stosowany do celów statystycznych oznacza odwiedzającego krajowego, który nie korzysta z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanej miejscowości.

I. Podział podróży jednodniowych ze względu na miejsce wyjazdu

39. Istnieją różne rodzaje jednodniowych odwiedzin w zależności od miejsca wyjazdu. Na potrzeby statystyki w turystyce należy je wyraźnie rozróżnić:

(a) podróż tam i z powrotem zaczynająca się w miejscu stałego zamieszkania;

(b) podróż tam i z powrotem zaczynająca się w miejscu czasowego zamieszkania lub w miejscu odwiedzanym przez danego turystę, niezależnie od celu;

(c) przystanek w czasie podróży, niezależnie od celu:

- w przerwie podróży lotniczej;
- w przerwie podróży morskiej (rejsy wycieczkowe lub inne podróże, jeśli pasażerowie nocują na pokładzie statku);
- w przerwie podróży lądowej w dowolnym miejscu, bez noclegu.

40. W wycieczkowych badaniach obejmujących gospodarstwa domowe można uwzględnić tylko podróże jednodniowe podane w punkcie (a). Pozostałe formy mogą być rozpatrywane tylko jako część całej podróży, ponieważ istnieje ryzyko policzenia wyjazdów i wydatków dwukrotnie.

IV. Klasyfikacja popytu w turystyce

41. Celem przedstawionej tu propozycji standardowej klasyfikacji jest umożliwienie porównywania danych statystycznych z różnych krajów. Klasyfikacja ta może stopniowo znaleźć powszechne zastosowanie. Naszym celem jest także wprowadzenie jednolitego systemu klasyfikacji w opisie turystyki krajowej i międzynarodowej, z niewielkimi zmianami uwzględniającymi odrębną specyfikę tych dwóch dziedzin.

42. Określenia "podróż" lub "wizyta" oznaczają każdą podróż poza zwykłe otoczenie danej osoby. Odnoszą się do czynności podejmowanych przez odwiedzających od momentu opuszczenia miejsca stałego zamieszkania do chwili powrotu.

A. Cel wizyty

43. Informacje dotyczące celu wizyty są potrzebne, aby określić wzorce zachowań konsumpcyjnych i rodzaje wydatków ponoszonych przez odwiedzających. Zalecane jest zbieranie danych na temat głównego celu wizyty zdefiniowanego jako ten cel, bez którego nie podjęto by podróży. Drugoplanowy cel wizyty jest również ważny w wielu przypadkach, dlatego warto uwzględnić go w badaniach. Przykładem jest połączenie wypoczynku z podróżą w interesach albo odwiedzin u krewnych i przyjaciół z rekreacją. Znajomość drugoplanowego celu pozwala określić popyt na konkretne usługi.

Klasyfikacja

44. Poniżej podajemy podział na główne grupy podstawowych celów wizyty (lub podróży), opracowany na podstawie tymczasowych zaleceń zaproponowanych przez ONZ w 1979 r. (*Provisional Guidelines on Statistics of International Tourism*). Klasyfikacja ta może być stosowana zarówno w odniesieniu do turystyki międzynarodowej, jak i krajowej. Podział ma umożliwiać określenie wielkości popytu na turystykę w kluczowych segmentach rynku na potrzeby planowania, marketingu i reklamy.

Klasyfikacja celów wizyty (pobytu lub podróży) w przypadku turystyki wyjazdowej, przyjazdowej i krajowej

Główne grupy

1. Wypoczynek, rekreacja, wakacje
2. Odwiedziny u krewnych i znajomych
3. Sprawy zawodowe, interesy
4. Cele zdrowotne
5. Cele religijne, pielgrzymki
6. Inne

45. Wyżej wymienione grupy obejmują:

1. Wypoczynek, rekreacja, wakacje: zwiedzanie, zakupy, uczestnictwo w imprezach sportowych i kulturalnych, rekreację, rozrywki kulturalne, uprawianie sportu amatorskiego, wędrówki piesze i wspinaczki, wypoczynek na plaży, rejsy wycieczkowe, hazard, wypoczynek i rekreację dla żołnierzy, obozy letnie, podróże poślubne itp.

2. Odwiedziny u krewnych i znajomych: odwiedzanie krewnych lub znajomych, wyjazdy na urlop do domu, uczestnictwo w pogrzebach, opiekę nad niepełnosprawnymi.

3. Podróże w sprawach zawodowych i w interesach: instalację urządzeń, wizytacje, podróże handlowe do innych przedsiębiorstw; uczestnictwo w spotkaniach, konferencjach, kongresach, targach i wystawach; wycieczki będące formą motywacji pracowników; wygłaszanie wykładów i występy na koncertach; przygotowywanie wycieczek dla turystów, zawieranie kontraktów dotyczących noclegów i transportu, pracę w charakterze przewodnika lub inną pracę związaną z turystyką; podróże związane z zawodowym uprawianiem sportu; misje rządowe, włączając w to personel dyplomatyczny, wojskowy i członków organizacji międzynarodowych, z wyjątkiem osób pełniących stałą służbę w odwiedzanym kraju; płatne studia, kształcenie i badania naukowe, na przykład w czasie urlopu naukowego; kursy językowe, zawodowe i inne rodzaje kształcenia specjalistycznego, związane z interesami lub z zawodem osoby odwiedzającej.

4. Podróże w celach zdrowotnych: pobyt w uzdrowiskach i sanatoriach, wczasy odchudzające, terapię morską oraz inne kuracje.

5. Podróże w celach religijnych, pielgrzymki: uczestnictwo w wydarzeniach religijnych, pielgrzymkach.

6. Inne: podróże załóg statków i samolotów pasażerskich, tranzyt i inne; nieznany cel podróży.

46. Może się okazać, że w danym kraju jeden z wymienionych rodzajów turystyki jest na tyle istotny, że wymaga bardziej szczegółowej, dwupoziomowej klasyfikacji. Taka klasyfikacja może zostać opracowana na potrzeby danego kraju.

B. Czas trwania pobytu lub podróży

47. Długość pobytu lub podróży stanowi bardzo ważną informację statystyczną. Nie tylko umożliwia określenie wielkości każdego rodzaju turystyki: pozwala także wprowadzić granicę między wizytami uznawanymi za turystyczne a stałym pobytem (1 rok) i odróżnić turystów od odwiedzających jednodniowych.
48. Długość pobytu lub podróży pomaga pośrednio określić ilość pieniędzy wydanych na cele turystyczne, zwłaszcza jeśli znany jest przeciętny czas trwania podróży dla takich samych grup podróżnych bądź rodzajów podróży.

1. Długość pobytu lub podróży

49. Długość pobytu lub podróży jest mierzona liczbą godzin dla wizyt jednodniowych i liczbą spędzonych nocy w wypadku dłuższego pobytu. W turystyce międzynarodowej za długość tę przyjmuje się albo czas spędzony w odwiedzanym kraju (turystyka przyjazdowa), albo czas spędzony poza krajem stałego zamieszkania (turystyka wyjazdowa).
50. Długość pobytu jest pojęciem używanym z punktu widzenia odwiedzanego kraju lub miejscowości, gdy czas trwania podróży jest pojęciem używanym z punktu widzenia kraju lub miejscowości, z której nastąpił wyjazd.

2. Klasyfikacja ze względu na długość pobytu lub podróży

51. W klasyfikacji podróży turystycznych w ogóle, a zwłaszcza podróży wypoczynkowych, czas pobytu lub podróży jest interesującą zmienną statystyczną. Dzięki współczesnej technice komputerowej zmalał koszt operowania wielkimi bazami danych i możliwe jest sporządzanie sprawozdań dotyczących pobytów o rozmaitej długości, zależnie od potrzeb analitycznych. W celu sklasyfikowania podróży turystycznych proponujemy podział na następujące przedziały czasu:

Klasyfikacja ze względu na długość pobytu lub podróży (według liczby noclegów)

Grupy główne	Podgrupy
0. Odwiedzający jednodniowi	
1. Turyści	
1. Od 1 do 3	
2. Od 4 do 7	
3. Od 8 do 28	3.1. Od 8 do 14
	3.2. Od 15 do 28
4. Od 29 do 91	4.1. Od 29 do 42
	4.2. Od 43 do 56
	4.3. Od 57 do 70
	4.4. Od 71 do 91
5. Od 92 do 365	5.1. Od 92 do 182
	5.2. Od 183 do 365

C. Miejsce wyjazdu i miejsce przeznaczenia

52. Jest bardzo ważne, by podział odwiedzających w turystyce przyjazdowej oparty był na kraju zamieszkania, nie zaś na narodowości. To właśnie w kraju stałego zamieszkania zapada decyzja o podjęciu podróży, tam też rozpoczyna się podróż. Kraj stałego zamieszkania służy jako kryterium do ustalenia, czy osoba przyjeżdżająca do danego kraju jest osobą odwiedzającą, czy nie. W przypadku odwiedzających kryterium to służy do odróżnienia obywateli danego kraju od gości zagranicznych.
53. Do określania miejsca zamieszkania oraz kraju przeznaczenia w turystyce wyjazdowej należy stosować tę samą klasyfikację krajów i terytoriów.
54. W przypadku turystów międzynarodowych interesujące byłoby zbieranie dodatkowo informacji o narodowości, niezależnie od kraju zamieszkania. Narodowość jest często cenną informacją w badaniach rynkowych.
55. Dzięki wprowadzeniu komputerów, na podstawie danych turystycznych można sporządzać zestawienia według kraju zamieszkania (lub narodowości), zawierające wszystkie informacje zebrane w danym kraju lub regionie. Można je łączyć ze sobą dla rozmaitych zespołów geograficznych, zależnie od potrzeb analitycznych.
56. Przy opracowywaniu klasyfikacji krajów i regionów na potrzeby statystyki w turystyce wskazówką mogą być standardowe oznaczenia ONZ, opracowane przez Wydział ds. Statystyki przy Sekretariacie ONZ.

D. Klasyfikacja ze względu na region zamieszkania lub przeznaczenia w obrębie kraju

57. Każde państwo powinno opracować system klasyfikacji regionów stanowiących cel podróży w obrębie danego kraju na potrzeby statystyki w turystyce. Dane dotyczące turystyki są szczególnie ważne na poziomie lokalnym. W niektórych krajach centralne urzędy statystyczne dysponują standardowym podziałem na regiony administracyjne, używanym do różnych celów statystycznych. Oprócz tego niektóre państwowe urzędy ds. turystyki mogły opracować własne podziały na regiony turystyczne. Aby umożliwić porównywanie i powiązanie danych turystycznych z innymi danymi (spisy ludności, statystyka zatrudnienia itp.), do celów statystycznych regiony turystyczne powinny w miarę możliwości stanowić grupy najmniejszych jednostek administracyjnych.

E. Środki transportu

58. Statystyka turystyki we wszystkich krajach powinna uwzględniać wykorzystywane środki transportu, ponieważ wiążą się z nimi ściśle zachowania i wydatki odwiedzających. Ponadto, zwłaszcza w turystyce międzynarodowej, informacje te są istotne przy planowaniu krajowych systemów komunikacji.

Definicja i klasyfikacja środków transportu

59. Do celów statystyki w turystyce przyjmujemy, że termin "środki transportu" oznacza środki użyte przez odwiedzającego w czasie podróży z miejsca stałego zamieszkania do miejsca przeznaczenia.
60. Proponowana klasyfikacja środków transportu używanych przez odwiedzających jest podana poniżej. Stanowi ona rozwinięcie klasyfikacji opublikowanej w 1979 r. przez ONZ w *Provisional Guidelines on Statistics of International Tourism*.
61. Poniższą klasyfikację można stosować zarówno w turystyce międzynarodowej, jak i krajowej. Jest to klasyfikacja dwupoziomowa: pierwszy poziom (grupy główne) obejmuje trzy pozycje określające typ trasy, drugi poziom (podgrupy) liczy jedenaście pozycji, które precyzują środek transportu.
62. Zwiększa się zapotrzebowanie na informacje o przejazdach przy użyciu kilku środków transportu (np. taksówką na dworzec, pociągiem na lotnisko, autobusem do hotelu, przelot + rejs, przelot + wynajęty samochód). Jedną z możliwych metod może być rejestrowanie głównego środka transportu (wg kryterium czasu), a

następnie kolejnych, mniej ważnych.

Standardowa klasyfikacja środków transportu

Grupy główne	Podgrupy
1. Komunikacja powietrzna	1.1. Loty regularne 1.2. Loty poza rozkładem 1.3. Inne przewozy lotnicze
2. Komunikacja wodna	2.1. Linie pasażerskie 2.2. Rejsy wycieczkowe 2.3. Inne
3. Komunikacja lądowa	3.1. Kolej 3.2. Autokary, autobusy i inne środki publicznego transportu drogowego 3.3. Pojazdy prywatne (do 8 miejsc) 3.4. Pojazdy wynajęte 3.5. Inne środki transportu lądowego

F. Zakwaterowanie turystyczne

63. Korzyści wynikające z podziału obiektów noclegowych na względnie jednorodne grupy (według kilku kryteriów) są oczywiste. Klasyfikacja taka ułatwia zbieranie danych o obiektach noclegowych i zakwaterowanych w nich osobach. Pomaga również tak opracowywać wyniki, by wydobyć możliwie najbardziej użyteczne informacje o danej dziedzinie działalności gospodarczej.

1. Definicja miejsca zakwaterowania turystycznego

64. Nie ma powszechnie przyjętej definicji miejsca zakwaterowania turystycznego, ale można uznać, że jest nim każde miejsce zakwaterowania, w którym regularnie lub sporadycznie nocują turyści.
65. Miejsca zakwaterowania turystycznego można podzielić na dwie podstawowe grupy:
- turystyczne zakłady zakwaterowania zbiorowego;
 - prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania.

2. Turystyczne zakłady zakwaterowania zbiorowego

66. Definicja zakładu noclegowego jest zgodna z ogólną definicją przedsiębiorstwa lub jego wyodrębnionej części, takiej jak zakład produkcyjny. W statystyce turystyki zakład taki będzie uwzględniany niezależnie od tego, czy zakwatero-

rowanie turystów stanowi jego działalność podstawową, czy też uboczną.

67. Turystyczny zakład zakwaterowania zbiorowego można opisać następująco: "obiekt noclegowy, który oferuje podróżnemu nocleg w pokoju lub innym pomieszczeniu, przy czym liczba oferowanych miejsc musi być większa niż pewne określone minimum, a ponadto nie chodzi o zakwaterowanie pojedynczej rodziny; wszystkie miejsca w obiekcie muszą podlegać jednolitemu zarządowi na zasadach komercyjnych, nawet jeśli nie ma on charakteru dochodowego".
68. Zgodnie z zasadami sporządzania spisów ludności podanymi przez ONZ w *Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses*, termin "zakwaterowanie zbiorowe" obejmuje strukturalnie oddzielne i niezależne miejsca zamieszkania, przeznaczone dla dużych grup ludzi lub większej liczby gospodarstw domowych, zajęte w czasie sporządzania spisu.
69. Do turystycznych zakładów zakwaterowania zbiorowego zaliczamy hotele i inne obiekty hotelarskie, obiekty specjalnego przeznaczenia i inne turystyczne obiekty noclegowe zdefiniowane w następujący sposób:
 - (a) hotele i inne obiekty hotelarskie to obiekty podzielone na pokoje, których liczba przekracza określone minimum, podlegające jednemu zarządowi i świadczące pewne usługi, w tym usługi w pokojach, codzienne śłanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych. Nie należą do tej grupy obiekty zaliczane do kategorii obiektów specjalnego przeznaczenia. Charakter świadczonych usług stanowi podstawę podziału hoteli na klasy i kategorie.
 - (b) obiekty specjalnego przeznaczenia i inne turystyczne obiekty noclegowe to wszystkie obiekty przeznaczone dla turystów, także o niedochodowym charakterze, podlegające jednemu zarządowi i świadczące pewne minimum usług (bez codziennego śłania łóżek), gdzie jednostkami mieszkalnymi nie są pokoje, lecz na przykład mieszkania, miejsca na campingach lub sale zbiorowe. Obiekty takie oprócz zapewniania noclegów świadczą często dodatkowe usługi, np. opiekę zdrowotną, opiekę społeczną lub transport.
70. Określenie minimalnej liczby miejsc pozostawiono poszczególnym krajom. Minimum to musi zostać wybrane w sposób zapewniający otrzymanie dostatecznie reprezentatywnego obrazu noclegów w hotelach i innych obiektach

hotelarskich. Całkowita liczba uwzględnionych obiektów noclegowych przy tak wybranym minimum powinna obejmować przynajmniej 95% wszystkich noclegów w hotelach i innych obiektach hotelarskich.

3. Prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania

71. Prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania nie mieszczą się w kategorii obiektów turystycznych. Przez tę nazwę rozumie się pozostałe rodzaje zakwaterowania turystycznego, które ze względu na swój specyficzny charakter nie odpowiadają definicji zakładu, stanowiąc oddzielną grupę w podanej tu klasyfikacji.
72. Prywatna kwatera turystyczna oferuje ograniczoną liczbę miejsc do wynajęcia odpłatnie lub nieodpłatnie. Każda jednostka mieszkalna (pokój, mieszkanie) jest więc samodzielna i zajmowana przez turystów zazwyczaj przez tydzień, dwa tygodnie lub miesiąc, albo przez właścicieli jako drugi dom lub dom letniskowy.
73. Zgodnie z zasadami sporządzania spisów ludności podanymi przez ONZ w *Principles and Recommendations for Population and Housing Censuses*, "jednostka mieszkalna to oddzielne i niezależne miejsce zamieszkania przeznaczone dla jednego gospodarstwa lub miejsce nie przeznaczone do mieszkania, lecz zajęte jako kwatera mieszkalna przez osoby tworzące wspólne gospodarstwo domowe w czasie przeprowadzania spisu lub innych badań".²

4. Klasyfikacja miejsc zakwaterowania turystycznego

74. Poniżej zaproponowano podział zakwaterowania turystycznego na potrzeby statystyki. Opis jednostek zawarty jest w załączniku.
75. Nazewnictwo zakwaterowania turystycznego może się oczywiście różnić w poszczególnych krajach, a niektóre typy miejsc istniejące w jednych krajach mogą być całkowicie nieznane w innych. Jednak naszą intencją było podanie wyczerpującej klasyfikacji, tak aby określone rodzaje zakwaterowania mogły zostać sklasyfikowane w ramach jednej z podgrup lub przynajmniej w grupie głównej, miały ogólną nazwę i stosowały się do opisowej lub zwięzłej definicji. Poszczególne kraje mogą dostosować tę klasyfikację do własnej struktury podaży turystycznych miejsc noclegowych, tak jednak, aby zachować międzynarodową porównywalność.

Standardowa klasyfikacja zakwaterowania turystycznego

Grupy główne	Podgrupy	Grupy podstawowe
1. Turystyczne zakłady zakwaterowania zbiorowego	1.1 Hotele i inne obiekty hotelarskie	1.1.1. Hotele 1.1.2. Inne obiekty hotelarskie
	1.2. Obiekty specjalnego przeznaczenia	1.2.1. Sanatoria i podobne obiekty 1.2.2. Obozy wakacyjne 1.2.3. Środki transportu publicznego 1.2.4. Ośrodki konferencyjne
	1.3. Inne turystyczne obiekty noclegowe	1.3.1. Wakacyjne obiekty mieszkalne 1.3.2. Campingi, pola namiotowe 1.3.3. Inne turystyczne obiekty noclegowe
2. Prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania	2.1 Prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania	2.1.1. Własne mieszkania i domy użytkowników 2.1.2. Pokoje wynajęte przy rodzinie 2.1.3. Mieszkania wynajęte od osób prywatnych lub za pośrednictwem agencji 2.1.4. Nieodpłatne zakwaterowanie w mieszkaniach krewnych i znajomych 2.1.5. Inne prywatne miejsca zakwaterowania

Przypisy

1. *Statistical Papers*, Seria M, Nr 67 (publikacje ONZ, nr kat. E.80.XVII.8), par. 3.70.

2. *Ibid.*, par. 3.52

Załącznik:**Standardowa klasyfikacja zakwaterowania turystycznego.****Opis grup podstawowych****1. Turystyczne zakłady zakwaterowania zbiorowego****1.1 Hotele i inne obiekty hotelarskie****1.1.1 Hotele**

W skład tej grupy podstawowej wchodzi hotele, hotele apartamentowe (samodzielne mieszkania zamiast pokoi), motele, zajazdy, hotele nadmorskie, kluby oferujące miejsca noclegowe i podobne zakłady świadczące usługi hotelarskie w szerszym zakresie niż codzienne ścienie łóżek oraz sprzątanie pokoi i mycie urządzeń sanitarnych.

1.1.2. Inne obiekty hotelarskie

W skład tej grupy podstawowej wchodzi domy z pokojami do wynajęcia, pensjonaty, rezydencje turystyczne oraz podobne obiekty noclegowe podzielone na pokoje i prowadzące ograniczone usługi hotelarskie, w których zakres wchodzi codzienne ścienie łóżek oraz sprzątanie pokoi i mycie urządzeń sanitarnych.

1.2. Obiekty specjalnego przeznaczenia

Na tę niewielką podgrupę składają się obiekty, które oprócz zapewniania noclegów pełnią dodatkowe funkcje. Są to sanatoria, obozy wakacyjne, środki transportu publicznego z miejscami do spania i ośrodki konferencyjne. Obiekty te opisane są poniżej.

1.2.1. Sanatoria i podobne obiekty

Ta grupa podstawowa składa się z obiektów, które świadczą usługi noclegowe i jednocześnie zajmują się opieką zdrowotną i leczeniem. Są to: domy zdrojowe, sanatoria, sanatoria górskie i balneologiczne, ośrodki dla rekonwalescentów i osób w podeszłym wieku, ośrodki odnowy biologicznej i podobne obiekty.

1.2.2. Obozy wakacyjne

Ta grupa podstawowa obejmuje obozy zapewniające zakwaterowanie w czasie wakacji dla osób podejmujących pracę w rolnictwie, prace archeologiczne lub związane z ochroną środowiska, a także obozowiska i wioski wakacyjne, obozy harcerskie, schrony górskie, chaty i inne obiekty tego typu.

1.2.3. Środki transportu publicznego

W skład tej grupy podstawowej wchodzi publiczne środki transportu z miejscami do spania, przy czym opłata za nocleg jest nierozdzielnie związana z opłatą za transport. Najczęściej chodzi tu o miejsca sypialne w pociągach i na statkach.

1.2.4. Ośrodki konferencyjne

Do tej grupy podstawowej należą obiekty oferujące noclegi w czasie kongresów, konferencji, kursów, szkolenia zawodowego, medytacji, zgromadzeń religijnych lub spotkań młodzieży. Miejsca noclegowe są zwykle dostępne tylko dla uczestników wymienionych zgromadzeń, organizowanych w tych ośrodkach lub przez nie prowadzonych.

1.3. Inne turystyczne obiekty zakwaterowania zbiorowego

Ta podgrupa obejmuje wakacyjne obiekty mieszkalne, campingi i inne turystyczne obiekty noclegowe.

1.3.1. Wakacyjne obiekty mieszkalne

Do tej grupy podstawowej zaliczamy obiekty zakwaterowania zbiorowego znajdujące się pod wspólnym zarządem, takie jak osiedla domków campingowych, w których można wynająć osobne mieszkania i które świadczą usługi hotelarskie w ograniczonym zakresie (w zakres tych usług nie wchodzi codzienne ścienie łóżek ani sprzątanie).

1.3.2. Campingi, pola namiotowe

Do tej grupy podstawowej zaliczają się obiekty przeznaczone do zbiorowego użytku znajdujące się na wyznaczonym terenie dla namiotów, przyczep i samochodów campingowych. Do tej grupy należy również zaliczyć przystanie żeglarskie. Wszystkie obiekty na jednym terenie znajdują się pod wspólnym zarządem i świadczą ponadto pewne ograniczone usługi turystyczne (sklepy, informacja, urządzenia rekreacyjne).

1.3.3. Inne turystyczne obiekty noclegowe

Grupa ta obejmuje schroniska młodzieżowe i turystyczne, domy wycieczkowe, ośrodki wypoczynkowe dla osób w podeszłym wieku, ośrodki wypoczynkowe zakładów pracy i hotele robotnicze, domy studenckie, internaty szkolne, i inne podobne obiekty realizujące społecznie użyteczne cele, znajdujące się pod jednym zarządem, często wspierane dotacjami.

2. Prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania

2.1 Prywatne turystyczne miejsca zakwaterowania

2.1.2. Własne mieszkania i domy użytkowników

W skład tej grupy podstawowej wchodzi "drugie domy" i apartamenty, wille, domki itp. - wykorzystywane podczas podróży turystycznej przez osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z właścicielem obiektu. Do tej grupy należą również domy będące własnością kilku osób, które korzystają z nich na zmianę.

2.1.2. Pokoje wynajęte przy rodzinie

Noclegi w tej grupie podstawowej różnią się od innych kwater dla turystów tym, że turysta uczestniczy w życiu rodziny, która stale mieszka w danym mieszkaniu i opłaca za nie komorne.

2.1.3. Mieszkania wynajęte od osób prywatnych lub za pośrednictwem agencji

W skład tej grupy podstawowej wchodzi apartamenty, wille, domki i inne mieszkania wykorzystywane jako turystyczne obiekty noclegowe, czasowo wynajęte bądź dzierżawione, stanowiące samodzielne kompletne jednostki, znajdujące się w otoczeniu zwykłych mieszkań.

2.1.4. Nieodpłatne zakwaterowanie w mieszkaniach krewnych i znajomych

Ta grupa miejsc noclegowych związana jest z turystami korzystającymi nieodpłatnie z całości lub części mieszkania udostępnionego im przez rodzinę lub przyjaciół.

2.1.5. Inne prywatne miejsca zakwaterowania

Grupa ta nie mieści się w całości w głównej grupie prywatnych miejsc zakwaterowania, a należą do niej takie rodzaje zakwaterowania, jak np. łodzie przycumowane poza przeznaczonymi do tego miejscami.

Klasyfikacja działalności turystycznej oparta na rodzajach działalności gospodarczej prowadzi do podziału operacji na usługi. Aby klasyfikacja ta była użyteczna, na pewnym poziomie musi być zgodna z podziałem na główne rodzaje działalności i produktów turystycznych, które tradycyjnie są definiowane na podstawie struktury popytu, czasu, tej działalności lub regionu.

Projekty krajowych systemów zbierania danych turystycznej są często z konieczności podporządkowane czynnikom natury politycznej i przyziemnej. Krajowe i międzynarodowe opracowania statystyczne niemal zawsze są ułożone według klucza odpowiadającego na poziomie dwa, trzy lub cztery poziomami strukturalnie typu SIC (Standardowa Klasyfikacja Branżowa). Brak szczegółowych informacji często prowadzi do sumowania danych na tak ogólnym poziomie, że zachodzi niebezpieczeństwo całkowitego włączenia danych dotyczących turystyki do szerszych kategorii. Agencje prowadzące badania statystyczne oparte na strukturze podmioty, na przykład dotyczącej obiektów, używają na ogół istniejących ujęć i podziałów na kategorie zgodnych z systemem SIC. Przy użyciu takiego systemu statystycznego dochodzi, które nie są osobno sklasyfikowane, a na przykład ich przypisywanie do konkretnej kategorii nie jest precyzyjne i niekiedy mogą zostać potraktowane w nieodpowiedni sposób.

Dla zwiększenia jego użyteczności system SICTA dostosowuje do istniejących klasyfikacji międzynarodowych. System ten musi uchwycić wskazówek umiarkowanych utrzymania istniejących ogólnych danych statystycznych istotnych dla turystyki światowej. W klasyfikacji SICTA uwzględniono wszystkie ważne definicje i kryteria rozróżnienia i oznaczenia rodzajów działalności gospodarczej opracowane przez Wydział Statystyki przy Sekretariacie ONZ dla Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Branżowej (SIC), wraz z poprawkami. Podstawowe zasady określania, opisywania i nawiązywania nowych kategorii w systemie oparte na strukturze umiarkowanej podmioty, typologii i nawiązywania ISIC. Wykorzystano także Główną Klasyfikację Produktów (CPC), przede wszystkim jako wskazówkę przy definiowaniu klas i produktów. Z całą pewnością można opracować pełny system oznaczania produktów i usług, oparty na podziałach SICTA.

V. Klasyfikacja podaży w turystyce

76. Choć pojęcie turystyki musi uwzględniać strukturę popytu, konieczne jest dokładniejsze rozróżnienie rodzajów działalności turystycznej, przeprowadzone ze względu na strukturę podaży, ponieważ większość danych statystycznych dotyczących gospodarki narodowej ma związek z podażą. Właściwe ujęcie danych statystycznych dotyczących turystyki, oparte na strukturze podaży, pozwoli zrozumieć wzajemne relacje turystyki i innych gałęzi gospodarki oraz dostrzec znaczenie tych związków. Opracowanie Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Działalności Turystycznej (SICTA), omówionej w części II, ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia tego celu.
77. Zadaniem Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Działalności Turystycznej (SICTA), będącej elementem infrastruktury statystycznej, jest stworzenie podstaw struktury pojęciowej umożliwiającej opracowanie spójnego, wyczerpującego i obiektywnego systemu zbierania, porządkowania i przedstawiania danych statystycznych dotyczących turystyki. Zadaniem systemu klasyfikacji typu SICTA powinno być zwłaszcza:
- dążenie do pełniejszego, bardziej wszechstronnego ujęcia turystyki w statystykach;
 - pokierowanie rozwojem narodowego systemu statystycznego w części związanej z turystyką w taki sposób, by powstała lepsza i bardziej sensowna klasyfikacja rodzajów działalności gospodarczej związanej z turystyką;
 - stworzenie ujęcia statystycznego, które zwiększy porównywalność krajowych i międzynarodowych danych statystycznych dotyczących turystyki;
 - dostarczenie osobom zawodowo związanym z turystyką dokładniejszych informacji o produktach turystycznych, usługach, rynkach i o stanie turystyki;
 - pomoc w znajdowaniu statystycznych związków między danymi dotyczącymi podaży w turystyce (świadczony usługi, przychody i koszty) oraz popytu na turystykę (wydatki, potrzeby i upodobania);
 - umożliwienie dokładniejszego oszacowania bilansu płatniczego i udziału turystyki w międzynarodowej wymianie towarów i usług.
78. Klasyfikacja działalności turystycznej oparta na rodzajach działalności gospodarczej prowadzi do podziału opartego na podażach. Aby klasyfikacja ta była użyteczna, na pewnym poziomie musi być zgodna z podziałem na główne rodzaje działalności i produktów turystycznych, które tradycyjnie są definiowane na podstawie struktury popytu; musi też umożliwiać ich rozróżnienie.
79. Projekty krajowych systemów sprawozdawczości statystycznej są często z konieczności podporządkowane czynnikom natury praktycznej i przyziemnej. Krajowe i międzynarodowe opracowania statystyczne niemal zawsze są ułożone według klucza odpowiadającego na poziomie dwu, trzy lub czterocyfrowym strukturze typu SIC (Standardowa Klasyfikacja Branżowa). Brak szczegółowych informacji często prowadzi do sumowania danych na tak ogólnym poziomie, że zachodzi niebezpieczeństwo całkowitego włączenia danych dotyczących turystyki do szerszych kategorii. Agencje prowadzące badania statystyczne oparte na strukturze podaży, na przykład dotyczące obiektów, używają na ogół istniejących zestawień i podziałów na kategorie, zgodnych z systemem SIC. Przy użyciu takiego systemu statystycznego dziedziny, które nie są osobno sklasyfikowane, a na dodatek ich przynależność do konkretnej kategorii nie jest precyzyjnie określona, mogą zostać potraktowane w nieodpowiedni sposób.
80. Dla zwiększenia jego użyteczności, system SICTA dostosowano do istniejących klasyfikacji międzynarodowych. System ten musi udzielać wskazówek umożliwiających otrzymanie lepszych ogólnych danych statystycznych istotnych dla turystyki światowej. W klasyfikacji SICTA uwzględniono wszystkie ważne definicje i kryteria rozróżniania i oznaczania rodzajów działalności gospodarczej, opracowane przez Wydział Statystyki przy Sekretariacie ONZ dla Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Branżowej (ISIC, wersja 3 poprawiona). Podstawowe zasady określania, opisywania i umieszczania nowych kategorii w systemie oparto na strukturze oznaczeń kodowych, typologii i nazewnictwie ISIC. Wykorzystano także Główną Klasyfikację Produktów (CPC), przede wszystkim jako wskazówkę przy definiowaniu klas i podklas. Z całą pewnością można opracować pełny system oznaczeń produktów i usług, będący uzupełnieniem SICTA.

VI. Statystyka wydatków na turystykę

82. Statystyka wydatków na turystykę jest jednym z najważniejszych źródeł informacji dla polityków, planistów, specjalistów z dziedziny marketingu i badaczy. Dane te wykorzystuje się do śledzenia i oceniania wpływu turystyki na gospodarkę narodową i poszczególne jej gałęzie.

A. Wydatki na turystykę

83. Definicja wydatków jest ściśle związana z definicją konsumpcji turystycznej. Na potrzeby zbierania danych i późniejszego ich uwzględniania w krajowym rachunku ekonomicznym WTO zaproponowała, aby za konsumpcję turystyczną uznać wartość dóbr i usług użytych w celu bezpośredniego zaspokojenia potrzeb jednostek turystycznych (odwiedzających).

84. Wobec tego pojęcie konsumpcji turystycznej, poza przypadkiem, kiedy ma związek z pośrednią konsumpcją przedsiębiorstw, będzie zgodne z pojęciem konsumpcji finalnej w krajowym rachunku ekonomicznym, bez względu na rodzaj konsumenta.

85. Wydatki na turystykę definiuje się zatem jako całkowite wydatki konsumpcyjne poniesione przez odwiedzającego lub w jego imieniu na jego podróż oraz pobyt w miejscu docelowym.

86. Pojęcie wydatków na turystykę obejmuje bardzo wiele pozycji, poczynając od zakupu dóbr i usług konsumpcyjnych związanych z podróżą i pobytem, kończąc zaś na zakupie drobnych przedmiotów osobistego użytku, pamiątek i prezentów dla rodziny i przyjaciół.

B. Wydatki, które nie mieszczą się w zakresie pojęcia wydatków na turystykę

87. Są pewne wydatki lub zakupy, które należy wykluczyć z grupy wydatków na turystykę:

(a) zakupy w celach handlowych, tj. w celu odsprzedaży, niezależnie od kategorii odwiedzających, a także zakupy dokonywane przez osoby będące w podróży służbowej na zlecenie pracodawców;

(b) inwestycje kapitałowe i transakcje zawarte przez gości, takie jak zakup ziemi, mieszkań, nieruchomości, dzieł sztuki i inne poważne zakupy (np. samochód, przyczepa, łódka, domek letniskowy), nawet jeśli w

przyszłości miałyby być wykorzystane w podróży turystycznej;

(c) gotówka dawana krewnym lub przyjaciołom w czasie urlopu, nie będąca opłatą za dobra lub usługi turystyczne, a także darowizny dla instytucji.

C. Lokalizacja wydatków turysty w czasie i przestrzeni

88. Różnorodne elementy składające się na wydatki turysty mogą być podzielone na trzy duże grupy w zależności od tego, czy wydatki te są ponoszone w ramach przygotowań do podróży (podział według celów), w czasie samej podróży (podział według miejsc), czy też po zakończeniu podróży. Innymi słowy, są to:

(a) wydatki poprzedzające podróż, niezbędne do jej przygotowania i podjęcia;

(b) wydatki ponoszone w trakcie podróży i pobytu w odwiedzanych miejscach;

(c) wydatki związane z podróżą zagraniczną poniesione po powrocie do kraju.

D. Wydatki w turystyce międzynarodowej

89. W przypadku turystyki międzynarodowej wydatki odwiedzającego stanowią przychód kraju przyjmującego i wydatki kraju, w którym odwiedzający mieszka na stałe.

E. Przychody z turystyki przyjazdowej

90. Przychody z turystyki międzynarodowej są określone jako wydatki osób odwiedzających dany kraj, włączając w to opłaty za transport międzynarodowy na rzecz miejscowych przewoźników. Należy do nich zaliczyć wszystkie przedpłaty na dobra i usługi odbierane w kraju docelowym. W praktyce należy do nich również zaliczyć przychody od odwiedzających jednodniowych, poza przypadkami, kiedy ich wielkość usprawiedliwia ich wyodrębnienie. Ze względu na zgodność z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego dotyczącymi bilansu płatniczego, przychody z tytułu przewozów międzynarodowych powinny być klasyfikowane osobno.

91. Przychody z tytułu przewozów międzynarodowych zdefiniowane są jako wszelkie opłaty na rzecz przewoźników zarejestrowanych w

danym kraju dokonywane przez cudzoziemców, bez względu na to, czy dany kraj stanowi cel ich podróży. Kategoria ta odpowiada pozycji "Transport, usługi pasażerskie, kredyty" standardowego formularza Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

F. Wydatki dewizowe z tytułu turystyki wyjazdowej

92. Wydatki w turystyce międzynarodowej określa się jako wydatki poniesione za granicą przez mieszkańców danego kraju, w tym opłaty za transport międzynarodowy należne obcym przewoźnikom. W praktyce należą do nich także wydatki mieszkańców wyjeżdżających za granicę na jeden dzień, poza przypadkami, gdy są one na tyle istotne, że usprawiedliwia to ich wyodrębnienie. Ze względu na zgodność z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego dotyczącymi bilansu płatniczego, zaleca się, aby wydatki z tytułu przewozów międzynarodowych klasyfikowane były osobno.
93. Wydatki z tytułu przewozów międzynarodowych są zdefiniowane jako wszelkie opłaty uiszczane przewoźnikom zarejestrowanym za granicą przez jakąkolwiek osobę mieszkającą w rozważanym kraju. Kategoria ta odpowiada pozycji "Transport, usługi pasażerskie, debety" standardowego formularza Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

G. Wydatki w turystyce krajowej

94. Wydatki w turystyce krajowej to wydatki bezpośrednio związane z wyjazdem, ponoszone przez odwiedzających zamieszkałych w danym kraju, którzy podróżują na jego terytorium.

H. Klasyfikacja wydatków na turystykę

95. Pożądany jest podział wydatków na turystykę według następujących głównych kategorii:
1. Podróże, wakacje i wycieczki zorganizowane (pakiety turystyczne)
 2. Noclegi
 3. Wyżywienie
 4. Transport
 5. Rekreacja, kultura i sport
 6. Zakupy
 7. Inne.

VII. Zadania dla Światowej Organizacji Turystyki - do wykonania przy współpracy z innymi organizacjami

A. Dalsze prace

96. Światowa Organizacja Turystyki i inni uczestnicy konferencji w Ottawie zwrócili uwagę, że rozwój i wzajemne powiązania międzynarodowych, krajowych i branżowych systemów statystycznych, a zwłaszcza ewolucja samej turystyki, stały się konieczne w obliczu postępu technicznego i zmiany upodobań.
97. Uczestnicy konferencji uznali zatem potrzebę ciągłej weryfikacji i ulepszania istniejących pojęć, definicji i procedur.
98. Jednym z zaleceń konferencji jest stworzenie systemu rachunków satelitarnych, którego podstawowe pojęcia i główne pozycje pochodziłyby z Systemu Rachunków Krajowych zalecanego przez ONZ. Poszczególne kraje powinny stopniowo poszerzać swoją bazę analityczną o tego rodzaju systemy rachunków dla danych dotyczących turystyki, w miarę wzrostu możliwości i potrzeb w tym zakresie. Uznano, że odpowiednim punktem wyjścia do praktycznego opracowania takiego systemu może być podręcznik OECD.
99. Kolejne zalecenie konferencji dotyczy rozwoju systemu wskaźników dla branży turystycznej, pomocnych w analizie trendów i prognozowaniu rozwoju turystyki światowej; zwiększyłby on efektywność marketingu i udział turystyki w wytwarzaniu dochodu narodowego. Chociaż istnieją już tego rodzaju systemy, nie są one ani zgodne, ani wyczerpujące.
100. Dalsze prace w wymienionych dziedzinach wymagać będą koordynacji badań statystycznych dotyczących podaży i popytu oraz wykorzystania nowych źródeł informacji i sposobów zbierania danych tak, aby rządy i przemysł turystyczny mogły otrzymywać na czas przydatniejsze i porównywalne dane.

B. Plan działania

101. Światowa Organizacja Turystyki powołała Komitet Koordynacyjny złożony z przedstawicieli rządów, organizacji międzynarodowych i przemysłu turystycznego, którego zadaniem jest wykonanie konkretnych zadań związanych z wdrażaniem zaleceń konferencji w Ottawie.
102. Działając pod kierunkiem Komitetu Koordynacyjnego, WTO:
 - (a) będzie koordynować wdrażanie zaleceń konferencji w Ottawie z działaniami innych instytucji międzynarodowych, głównie o zasięgu regionalnym;
 - (b) opracuje szereg specjalistycznych podręczników i wytycznych pomocnych przy wdrażaniu tych zaleceń w poszczególnych krajach;
 - (c) przeprowadzi szereg seminariów i spotkań o charakterze technicznym na poziomie regionalnym, które pomogą poszczególnym krajom przy wdrażaniu zaleceń zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami;
 - (d) będzie gromadzić i upowszechniać informacje, a także działać w charakterze doradcy i koordynatora, w celu:
 - dalszego rozwijania spójnych podstaw statystycznego ujęcia turystyki oraz udoskonalenia i wdrożenia zalecanych systemów klasyfikacji i rozliczeń w turystyce;
 - określenia potrzeb poszczególnych krajów — przede wszystkim rozwijających się — w zakresie szkolenia niezbędnego przy wdrażaniu zaleceń; zachęcenia do współpracy z tymi krajami i podtrzymywania tej współpracy.
103. Za dalsze sprawdzanie, doskonalenie i poprawianie zalecanych definicji, systemów klasyfikacji, metodologii, sposobów zbierania danych i analizowania wyników odpowiadać będzie Światowa Organizacja Turystyki, przy ścisłej współpracy z innymi kompetentnymi organizacjami o zasięgu międzynarodowym lub regionalnym, a także z różnymi branżami i międzynarodowymi stowarzyszeniami branżowymi, przede wszystkim zaś z poszczególnymi krajami.

104. WTO będzie zwłaszcza:

- (a) badać zależności między zalecanymi systemami klasyfikacji i procedurami a pozostałymi systemami i procedurami międzynarodowymi (np. SNA, CPC, ISIC);
- (b) zbierać informacje na temat procesu wdrażania pochodzące od organizacji międzynarodowych, regionalnych i krajowych;
- (c) gromadzić informacje o doświadczeniach i działaniach w poszczególnych krajach;
- (d) inicjować okresowe przeglądy i ulepszanie istniejących procedur międzynarodowej kontroli i udoskonalanie zalecanych definicji, systemów klasyfikacji, metodologii oraz sposobów zbierania i analizy danych.

I. Wstęp

A. Określenie rozmiarów i zakresu turystyki

1. Turystyka rozpatrywana jako gałąź przemysłu rzadko przyciąga uwagę opinii publicznej w stopniu odpowiadającym jej znaczeniu w gospodarce. Co najmniej jedna z przyczyn takiego stanu rzeczy jest natury statystycznej; większość istniejących systemów statystycznych nie pozwala na adekwatny opis całej skali i zakresu działalności gospodarczej związanej z turystyką. Niemożność uświadomienia urzędnikom odpowiedzialnym za politykę wewnętrzną i opinii publicznej znaczenia działalności turystycznej w wymiarze finansowym oraz szerokiego oddziaływania turystyki na gospodarkę, społeczeństwo i stosunki międzynarodowe prowadzi do braku odpowiednich działań politycznych, opartych na rzetelnej informacji. Podobnie zdarza się, że jednostki gospodarcze zależne od popytu na turystykę cierpią na brak odpowiednich, publicznie dostępnych danych na temat swojej branży lub określonych elementów przemysłu turystycznego, potrzebnych do skutecznego planowania, zarządzania i marketingu.
2. Istnieją oczywiście również inne przyczyny tego stanu rzeczy. Wiele krajów w swojej polityce wewnętrznej wciąż kładzie nacisk na rolnictwo, górnictwo i działalność produkcyjną jako podstawowe źródła wzrostu gospodarczego, gdy ekonomiczna siła turystyki i w ogóle usług pozostaje nie doceniona. Koronny przykład tego uprzedzenia w polityce wewnętrznej stanowi polityka alokacji krajowych zasobów podczas kryzysu energetycznego. W wypadku braku paliwa lub wystąpienia podobnych problemów dotyczących zasobów energii, w większości krajów przemysł ciężki i rolnictwo miałyby pierwszeństwo przed turystyką i innymi rodzajami wypoczynku. Te ostatnie uważane były często za "niepoważne" i w związku z tym zaniedbywano je w czasie kryzysów energetycznych w latach 1974 i 1979, nie zważając na liczbę związanych z nimi miejsc pracy i przychody z wymiany międzynarodowej.
3. Ze statystycznego punktu widzenia wymienione problemy turystyki nie różnią się od problemów całego sektora usług, który w przeszłości był znacznie słabiej uwzględniany w krajowych programach statystycznych niż tak zwane "podstawowe" gałęzie przemysłu. Choć w wielu krajach podejmuje się działania zmierzające do przywrócenia równowagi, wciąż występują znaczne różnice w traktowaniu obu sektorów: produkcji i usług. Systemy klasyfikacji branżowej (SIC) od-

zwierciedlają ten brak równowagi i prawdopodobnie przyczyniły się do jego powstania.

4. Oprócz wewnętrznych słabości istniejących systemów klasyfikacji działalności usługowej, opis działalności związanej z turystyką jest dodatkowo utrudniony z powodu braku wyraźnych granic oddzielających ją od pozostałej działalności gospodarczej. Działalność turystyczna określana jest często jako "kompleksowa", a jej elementy należą do różnych dziedzin gospodarki.¹ W tym sensie stosowanie słowa "przemysł" w odniesieniu do turystyki jest niewłaściwe.
5. Aby móc odpowiednio wbudować działalność gospodarczą związaną z turystyką w system krajowych rachunków ekonomicznych i zwiększyć użyteczność danych o turystyce, trzeba precyzyjnie określić zakres tej działalności. W pewnym sensie zakres ten jest potencjalnie nieograniczony. Większość definicji turystyki ujmuje ją od strony popytu, określając turystykę jako całokształt usług i produktów kupowanych przez turystów, niezależnie od przyjętej definicji turysty. Oznacza to, że ten sam produkt lub usługa będą lub nie będą zaliczone do turystycznej działalności gospodarczej, zależnie od rodzaju konsumenta, nie zaś od cech samego produktu lub usługi. Przy takim podejściu wszystkie gałęzie gospodarki otrzymują jakąś część wszystkich wydatków na turystykę, ponieważ turyści mogą dokonywać zakupów dowolnych produktów i usług, i prawdopodobnie to czynią.^{2,3} W tym podejściu kładzie się ponadto wielki nacisk na definicję turysty. Różnice zdań co do definicji turysty i jednostki konsumpcji turystycznej jeszcze bardziej komplikują całe zagadnienie.
6. Wszystko to kontrastuje z praktyką przyjętą w systemie krajowego rachunku ekonomicznego, gdzie rozróżnienie gałęzi przemysłu jest oparte na różnicach między produktami jeśli chodzi o tworzywo, metodę produkcji i przeznaczenie wyrobu. Zostało to zwięźle wyłożone w jednym z dokumentów WTO: "...Zgodnie z obecną klasyfikacją, rodzaj działalności gospodarczej zależy od typu produktów lub usług wytwarzanych przez podmioty gospodarcze, gdy turystyczna działalność gospodarcza wciąż klasyfikowana jest przede wszystkim na podstawie konsumpcji towarów i usług przez instytucjonalne podmioty turystyczne: odwiedzających, turystów i odwiedzających jednostkowych."⁴

7. Chociaż pojęcie turystyki musi uwzględniać strukturę popytu, konieczne jest dokładniejsze rozróżnienie rodzajów działalności turystycznej, przeprowadzone ze względu na strukturę podaży, ponieważ większość danych statystycznych dotyczących gospodarki narodowej ma związek z podażą. Właściwe ujęcie danych statystycznych dotyczących turystyki, oparte na strukturze podaży, pozwoli zrozumieć wzajemne relacje turystyki i innych gałęzi gospodarki oraz dostrzec znaczenie tych związków. Opracowanie Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Działalności Turystycznej (SICTA) ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia tego celu.

B. Cele i zadania

8. W dokumencie zatytułowanym *Integration of Tourism in the ISIC and the CPC* z października 1987 r. WTO nakreśliła pięć podstawowych zadań zmierzających do udoskonalenia międzynarodowego systemu statystyki w turystyce:

(a) zdefiniować zmienne statystyczne, które będą odzwierciedlać różne aspekty turystyki i jej charakter;

(b) uzgodnić definicje turystyki krajowej i wewnątrz krajowej, ponieważ są to komplementarne aspekty zjawiska turystyki;

(c) zwiększyć porównywalność międzynarodowych i krajowych danych turystycznych poprzez odpowiednie kierowanie działaniami krajów członkowskich i pozostałych krajów przyjmujących lub dostosowujących do swoich potrzeb odpowiednie standardy;

(d) dostosować i łączyć dane statystyczne dotyczące turystyki z danymi o innych dziedzinach, ze zwróceniem szczególnej uwagi na podstawowe definicje i klasyfikacje używane do celów statystycznych w demografii i gospodarce, krajowym rachunku ekonomicznym i przy obliczaniu bilansu płatniczego;

(e) zbadać istniejące ograniczenia w dostępie do niezbędnych informacji statystycznych, biorąc pod uwagę złożoność działalności turystycznej, niezależnie od jej definicji.

9. Ten sam dokument opisuje całą klasę przedsięwzięć realizowanych przez WTO w celu stworzenia podstaw międzynarodowego systemu statystyki w turystyce, który pozwoliłby osiągnąć nakreślone wyżej cele. Podkreślono,

że bardzo ważne zadanie, jakim jest włączenie turystyki do klasyfikacji działalności gospodarczej oraz towarów i usług, nie było traktowane z należytą uwagą. Stworzenie poprawnej klasyfikacji działalności turystycznej jest kluczowym elementem całej infrastruktury pomagającej w osiągnięciu podstawowych celów programu statystycznego WTO.

10. Niniejsze opracowanie Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Turystycznej (SICTA) powinno stanowić pomoc w dążeniu do postawionych wyżej celów. Naszym zamiarem było stworzenie szansy właściwego rozwoju systemów klasyfikacji międzynarodowej i krajowej, systemów rachunkowości i sprawozdawczości, a także rozszerzenie wiedzy na temat zakresu i skali działalności gospodarczej związanej z turystyką.

C. Możliwości praktycznego zastosowania klasyfikacji SICTA w ekonomicznej analizie turystyki i innych rodzajów działalności

11. Zadaniem Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Działalności Turystycznej (SICTA), będącej elementem infrastruktury statystycznej, jest stworzenie podstaw struktury pojęciowej umożliwiającej opracowanie spójnego, wyczerpującego i obiektywnego systemu zbierania, porządkowania i przedstawiania danych statystycznych dotyczących turystyki. Zadaniem systemu klasyfikacji typu SICTA powinno być zwłaszcza:

- dążenie do pełniejszego, bardziej wszechstronnego ujęcia turystyki w statystykach;

- pokierowanie rozwojem systemu ogólnokrajowego rachunku ekonomicznego w części związanej z turystyką w taki sposób, by powstała lepsza i bardziej sensowna klasyfikacja rodzajów działalności gospodarczej związanej z turystyką;

- stworzenie ujęcia statystycznego, które zwiększyłoby porównywalność krajowych i międzynarodowych danych statystycznych dotyczących turystyki;

- dostarczenie osobom zawodowo związanym z turystyką dokładniejszych informacji o produktach turystycznych, usługach, rynkach i stanie turystyki;

- pomoc w znajdowaniu statystycznych związków między danymi dotyczącymi podaży w turystyce (świadczone usługi, przychody i koszty) oraz popytu na turystykę (wydatki, potrzeby i upodobania);

- umożliwienie dokładniejszego oszacowania bilansu płatniczego i udziału turystyki w międzynarodowej wymianie towarów i usług.

12. Klasyfikacja działalności turystycznej oparta na rodzajach działalności gospodarczej prowadzi do podziału opartego na podaży. Aby klasyfikacja ta była użyteczna, na pewnym poziomie musi być zgodna z podziałem na główne rodzaje działalności i produktów turystycznych, które tradycyjnie zdefiniowane są na podstawie struktury popytu; musi też umożliwiać ich rozróżnienie.

13. Projekty krajowych systemów sprawozdawczości statystycznej z konieczności są często podporządkowane czynnikom natury praktycznej i przyziemnej. Krajowe i międzynarodowe opracowania statystyczne niemal zawsze są ułożone według klucza odpowiadającego na poziomie dwu, trzy lub czterocyfrowym strukturze typu SIC (Standardowa Klasyfikacja Branżowa). Brak szczegółowych informacji często prowadzi do sumowania danych na tak ogólnym poziomie, że zachodzi niebezpieczeństwo całkowitego włączenia danych dotyczących turystyki do szerszych kategorii. Agencje prowadzące badania statystyczne oparte na strukturze podaży, na przykład dotyczące obiektów, używają na ogół istniejących zestawień i podziałów na kategorie, zgodnych z systemem SIC. Przy użyciu takiego systemu statystycznego dziedziny, które nie są osobno sklasyfikowane, a na dodatek ich przynależność do konkretnej kategorii nie jest precyzyjnie określona, mogą zostać potraktowane w nieodpowiedni sposób.

D. Rola systemów klasyfikacji działalności gospodarczej i ich struktura

14. Systemy ogólnokrajowego rachunku ekonomicznego muszą lepiej określać i opisywać działalność gospodarczą związaną z turystyką, co pozwoli lepiej zrozumieć rolę turystyki w gospodarce krajowej i światowej. Powinno to wywrzeć wpływ na politykę wewnętrzną i gospodarkę. Podstawą takich systemów jest odpowiednia struktura statystyczna, wbudowana w systemy Standardowej Klasyfikacji Branżowej (SIC).

Cele systemów SIC

15. Standardowa Klasyfikacja Branżowa leży u podstaw organizacji sprawozdawczości ekonomicznej we wszystkich systemach krajowego rachunku ekonomicznego. Stanowi rodzaj słownika, a jej istnienie uważa się za oczywiste; jej ogromny wpływ na nasze myślenie i rozumienie świata nie jest doceniony. Podstawowym celem SIC jest wyczerpująca i spójna klasyfikacja wszystkich składników działalności gospodarczej.

16. Podstawowe zadania klasyfikacji SIC:

- (a) umożliwia opracowanie jednolitych zestawień danych, zbieranych przez rząd ze wszystkich źródeł poza urzędami statystycznymi (podatki i zatrudnienie);
- (b) wspomaga projektowanie badań ekonomicznych i konstrukcję systemów sprawozdawczości w ramach krajowych systemów statystycznych;
- (c) umożliwia jednolite opracowywanie i analizę informacji publikowanych w większości periodyków, spisów i zestawień statystycznych;
- (d) dostarcza wskazówek na potrzeby polityki wewnętrznej nie związanej z rachunkiem ekonomicznym, np. w sprawach dotacji, przepisów i zasad handlu międzynarodowego;
- (e) pomaga w tworzeniu pozarządowych opracowań statystycznych na potrzeby przemysłu, stowarzyszeń, placówek naukowych i innych instytucji pozarządowych.

Struktura standardowej klasyfikacji gospodarki

17. Systemy klasyfikacji gospodarki mogą się różnić ze względu na strukturę typologiczną, kryteria rozróżniania jednostek gospodarczych oraz rodzaj i wielkość uwzględnianych jednostek. W danej klasyfikacji gospodarki podstawowy poziom może opisywać przedsiębiorstwa i obiekty albo konkretne produkty i usługi. Inne systemy klasyfikacji, na przykład klasyfikacja zawodów lub towarów w wymianie handlowej, mają podobną strukturę i zastosowania.

18. We wszystkich systemach klasyfikacji gospodarki dąży się do możliwie wszechstronnego opisu. Chodzi tu o wyczerpujący opis całego zakresu działalności gospodarczej

związanej z daną dziedziną. Ponadto każdy rodzaj działalności gospodarczej powinien po odpowiednim zdefiniowaniu otrzymać jedno i tylko jedno miejsce w klasyfikacji, w sposób nie pozostawiający wątpliwości.

19. Struktura klasyfikacji gospodarki ma tendencje typologiczne, w tym sensie, że struktura hierarchiczna pozwala uzyskać coraz bardziej szczegółowe informacje o pozycjach zamieszczonych w kolejnych, coraz szerszych kategoriach. Tak więc każdy poziom hierarchii pozwala na wyczerpujący opis całej gospodarki. Jednak na ogół klasyfikacja dotyczy gospodarki konkretnego kraju i wymaga zachowania zgodności z zakorzenionymi tradycjami, nie może więc być mowy o jedynym, "poprawnym" porządku wymieniania gałęzi gospodarki i "właściwej" liczbie klas oraz ich strukturze. Z tego powodu poszczególne systemy mogą być nieporównywalne, zwłaszcza na wyższych poziomach agregacji.
20. Analiza struktury Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Branżowej (ISIC) może być pouczająca. W wersji 2, wydanej w 1968 r., wyróżniono 4 poziomy: pierwsza liczba oznacza dział ogólny, druga dział, trzecia grupę, a czwarta podgrupę. W wersji 3, z 1989 r., zerwano z umowną równoważnością miejsc dziesiętnych i poziomów, które z tego powodu nie mogły liczyć więcej niż dziesięć pozycji każdy. Najogólniejsze działy oznaczono kodem literowym od A do Q, który wyznacza kategorię. Na następnych poziomach zachowano oznaczenia cyfrowe, ale pierwsza cyfra nie ma znaczenia przy podsumowywaniu.

Ogólna zasada systemu klasyfikacyjnego

21. Najważniejszym zagadnieniem w każdym systemie klasyfikacji jest ustalenie kryteriów pozwalających rozróżnić poszczególne elementy. Ponieważ zachodzi potrzeba zachowania zgodności z tradycyjnym ujęciem oraz właściwego opisu indywidualnych aspektów danej gospodarki, zastosowane kryteria są często mieszaniną ścisłego podejścia statystycznego i podejścia pragmatycznego. Przyjęcie jednej ścisłej koncepcji struktury systemu klasyfikacji jest rzadko możliwe. Jeśli system ma spełniać swoje podstawowe zadanie, jakim jest określenie i opisanie wszystkich rodzajów działalności w danej gospodarce, na ogół musi zostać dostosowany do struktury tej gospodarki, a także do rodzaju dostępnych danych. Ważne jest jednak, aby w miarę możliwości jednakowo stosować te kryteria w różnych kategoriach i grupach.

Poziomy opisu

22. System klasyfikacji może brać pod uwagę przedsiębiorstwa, poszczególne obiekty lub konkretne produkty i usługi wytwarzane lub świadczone przez te obiekty. W przypadku bardzo małych i niektórych bardzo wielkich jednostek klasyfikacje oparte na przedsiębiorstwach i oparte na obiektach mogą dać bardzo podobne rezultaty. W przypadku dużych przedsiębiorstw o zróżnicowanej działalności te dwie koncepcje mogą prowadzić do całkowicie odmiennych wyników statystycznych. Sam wybór koncepcji nie będzie miał jednak wielkiego wpływu na system klasyfikacji, na przykład system ISIC może być używany do klasyfikacji zarówno przedsiębiorstw, jak i obiektów. Ponadto jest on w dużym stopniu zgodny z systemami opartymi na produktach, np. Główną Klasyfikacją Produktów (CPC), a także z systemami nie związanymi z gospodarką rynkową, na przykład Klasyfikacją Gospodarki Narodowej byłej Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej.
23. We wszystkich systemach klasyfikacji trzeba wziąć pod uwagę fakt, że jednostki gospodarcze często produkują więcej niż jedną rzecz lub świadczą więcej niż jeden rodzaj usług. Jednostkom takim można przyporządkować kategorię według działalności "podstawowej", wyróżnionej na podstawie procentowego udziału w dochodzie lub innego wskaźnika wielkości produkcji. W związku z tym każdy system klasyfikacji jest przybliżony. Działalność drugoplanowa lub pomocnicza, nie uwzględniona w klasyfikacji, może mieć istotne znaczenie dla gospodarki.

Znaczenie i wielkość podstawowych kategorii

24. Podstawowym kryterium tworzenia nowej kategorii na najbardziej szczegółowym poziomie klasyfikacji jest znaczenie gospodarcze. Jednym ze sposobów oceny tego znaczenia jest porównanie proponowanej kategorii klasyfikacji z innymi kategoriami należącymi do tej samej, ogólniejszej klasy. Na przykład jeśli zaproponować stworzenie osobnej kategorii dla agencji turystycznych, ta nowa kategoria zostanie porównana z wieloma średnimi wskaźnikami w grupie transportu i łączności, do której należy. Jakie wskaźniki pozwolą na właściwe porównanie wielkości? Najnowsza wersja klasyfikacji SIC opracowana przez rząd Stanów Zjednoczonych używa wskaźnika znaczenia gospodarczego opartego na pięciu wielkościach: liczbie obiektów, liczbie zatrudnionych, funduszu płac, wartości dodanej i wartości sprzedaży. Wskaźnik ten porówny-

wany jest ze średnimi wartościami w całej grupie lub dziale i musi przekroczyć pewien próg, ustalony jako ułamek wartości średniej w całym dziale. Przy porównywaniu można stosować również inne wielkości.

Specjalizacja i charakterystyka zakresu kategorii

25. Następnym kryterium pozwalającym uznać lub odrzucić daną kategorię są ekonomiczne wskaźniki specjalizacji i zakresu.
26. Współczynnik specjalizacji pozwala określić, w jakim stopniu działalność jednostek należących do proponowanej kategorii jest związana z produkcją towarów lub świadczeniem usług zdefiniowanych w tej kategorii. Miara jest na ogół procentowy udział w całkowitej sprzedaży albo procentowy udział w całkowitej wartości produkcji lub usług w wybranej kategorii. W produkcji wskaźniki te są na ogół bardzo wysokie, co wskazuje na daleko posuniętą specjalizację, w sektorze usług zaś wykazują większą zmienność - tym bardziej że w wielu systemach klasyfikacji sektora usług brakuje szczegółowego podziału. Występują ponadto istotne różnice między poszczególnymi gałęziami gospodarki, krajami i różnymi okresami.
27. Uzupełnieniem współczynnika specjalizacji może być współczynnik zakresu. Współczynniki zakresu pozwalają określić stosunek sprzedaży produktów lub usług wszystkich jednostek należących do danej klasy do całkowitej sprzedaży tych samych produktów lub usług w całej gospodarce. Na przykład kategoria punktów sprzedaży detalicznej toreb podróżnych i waliz ma zapewne wysoki stopień specjalizacji (90% przychodu takich sklepów pochodzi ze sprzedaży waliz i toreb podróżnych), a mimo to niewielki zakres, sięgający zaledwie 50% całkowitej sprzedaży tych artykułów w całej gospodarce.

Ciągłość

28. Po wprowadzeniu systemów sprawozdawczości do użytku zmiana kodów klasyfikacji wiąże się z dużymi kosztami i z pogorszeniem się jakości danych. Niektóre zmiany są trudniejsze od pozostałych; zmiany na najbardziej szczegółowych poziomach łatwiej przeprowadzić niż zmiany na wysokich poziomach agregacji. Przemieszczenie działalności do innej ogólnej grupy jest bardzo trudne i może utrudnić stosowanie całego systemu. Natomiast zwykły podział istniejącej kategorii na bardziej szczegółowe podkategorie nie powoduje istotnych problemów, jeśli chodzi o zachowanie ciągłości.

29. Zagadnienia związane z ciągłością mają więc wpływ na szybkość i zakres wprowadzania zmian. Jednostki administracji państwowej na ogół są niechętne częstym lub dużym zmianom systemów klasyfikacji z powodu kosztów ich wprowadzania. Stosują więc zasadę minimalizacji zmian w stosunku do istniejących struktur. Niestety, systemy klasyfikacji mogą być z tego powodu bardzo przestarzałe.

Inne kryteria

30. Ponieważ zachowanie ciągłości w czasie jest bardzo ważne z punktu widzenia użyteczności systemów klasyfikacji gospodarczej, tempo zmian przy opracowywaniu nowych wersji klasyfikacji jest bardzo powolne, często mierzone w dziesiątkach lat. System ISIC modyfikowano trzykrotnie w ciągu 40 lat, a ostatnią wersję ukończono niedawno. W związku z tym zachodzi potrzeba przewidywania zmian i wprowadzania osobnych kategorii dla nowo powstających dziedzin przy okazji okresowych przeglądów, nawet jeśli dana dziedzina nie zyskała jeszcze statusu usprawiedliwiającego oddzielne traktowanie.
31. Podczas niedawnej weryfikacji krajowego systemu SIC w USA zastosowano zasadę wprowadzania poprawek zwiększających zgodność z międzynarodowym systemem klasyfikacji ISIC. Przyjęcie takiej zasady przez większą liczbę krajów poprawi znacznie porównywalność krajowych systemów na większą skalę.
32. Ponieważ poprawa systemów zbierania danych jest jednym z celów ulepszania klasyfikacji, należy rozważyć wpływ zmian w klasyfikacji na wymagania związane z gromadzeniem danych. W niektórych przypadkach może się zdarzyć, że zbyt wielka liczba kategorii lub zbyt szczegółowy podział obciąży niepotrzebnie system zbierania danych i w rezultacie pogorszy jakość sprawozdań, zamiast ją ulepszyć. Mówiąc ogólnie, zwiększanie liczby kategorii na najbardziej szczegółowym poziomie nie ma wpływu na strukturę i wyniki statystyczne dotyczące wyższych poziomów.

E. Metody użyte przy opracowaniu systemu SICTA

33. Nie istnieje metoda opracowania wszechstronnego i szczegółowego systemu Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Działalności Turystycznej. Jest to częściowo spowodowane brakiem odpowiednich danych statystycznych umożliwiających podejmowanie decyzji; brak ten stanowi zarazem przyczynę i skutek nieistnienia adekwatnego systemu.

Definicje

34. Zmienność i różnorodność definicji w dziedzinie turystyki utrudniały zbieranie spójnych i wyczerpujących danych. W związku z tym użyto zaledwie dwóch źródeł definicji: WTO, gdy chodziło o turystykę, i ONZ, gdy chodziło o klasyfikację. Wykorzystano między innymi definicję turysty wprowadzoną przez WTO i definicję jednostek statystycznych stosowaną w ISIC, podaną w rozdziale II.

Projekt teoretyczny

35. Warto się zastanowić, jak wyglądałby proces przygotowywania systemu SICTA w wypadku dostępu do idealnych danych. Takie teoretyczne ćwiczenie pomaga w konstrukcji skutecznego procesu zastępczego, uwzględniającego niedoskonałości rzeczywistych danych, a ponadto wiele mówi o tym, jakie dane chcielibyśmy posiadać, i wskazuje na rodzaj klasyfikacji umożliwiającej zebranie takich danych.
36. Hipotetyczny idealny zbiór danych pozwoliłby określić udział sprzedaży wywołanej przez popyt turystyczny w całkowitej sprzedaży dla każdego dokładnie określonego rodzaju działalności gospodarczej. Ta prosta operacja statystyczna pozwoliłaby uszeregować wszystkie gałęzie gospodarki kraju według wielkości tego udziału. W ten sposób można by szybko ocenić znaczenie turystyki dla danej branży.
37. W idealnym przypadku należałoby wprowadzić dalsze rozróżnienie zakupów na dokonane przez odwiedzających krajowych i odwiedzających międzynarodowych, aby można było ustalić względną zależność od przyjazdów turystów zagranicznych.
38. Przejście od wskaźników procentowych do wielkości przychodów w liczbach bezwzględnych ukazałoby znaczenie turystyki dla gospodarki z podziałem na branże i sektory. Taka hipotetyczna tabela wskazywałaby najważniejsze pozycje, które należy uwzględnić przy opracowywaniu systemu SICTA.

39. Podobnie tabela zawierająca procentowe udziały każdej (uwzględnionej) kategorii w całkowitych wydatkach turystów pozwoliłaby określić, które kategorie są istotne dla zrozumienia wydatków od strony popytu. Jednocześnie bardzo szczegółowe spisy wszystkich wydatków poniesionych przez turystów lub ich agentów z podziałem na rodzaje wydatków umożliwiłyby określenie dla każdej kategorii proporcji wpływów pochodzących od turystów i rozpatrywanych od strony popytu.

40. Gdyby idealne dane dotyczące podaży były rzeczywiście wyczerpujące, można by uszeregować wszystkie dziedziny gospodarki uzależnione od wydatków turystów według całkowitych wydatków. W niektórych krajach badania polegające na prowadzeniu dzienników i wypełnianiu indywidualnych ankiet służących do obliczania wskaźnika wzrostu cen zbliżają się do powyższego ideału, dzięki wprowadzeniu podziału zakupów na kategorie oraz określeniu wielkości zakupów dokonywanych w domu i w podróży.

41. Oba opisane tu sposoby rozwarstwiania i analizy wydatków turystów są zgodne z koncepcjami przedstawionymi w dodatku do raportu sekretarza generalnego ONZ w sprawie wykonania Ogólnego Planu Działania na okres 1982-1983, dotyczącego oceny znaczenia turystyki jako działalności gospodarczej w ramach systemu krajowego rachunku ekonomicznego. W części IV.2 dokumentu określono te rodzaje działalności gospodarczej, w których występuje znaczny udział przychodów z turystyki, jako "typową działalność turystyczną". Określenie to uznano za podstawowe kryterium przy klasyfikacji działalności gospodarczej według kategorii. Drugi sposób rozwarstwienia wydatków turystów jest związany z pojęciami działalności podstawowej i drugoplanowej, zdefiniowanymi we wspomnianym dodatku. Do tych pierwszych należą takie rodzaje działalności, które mają istotny udział w całości wydatków na turystykę. Tę zasadę podziału uznano za kryterium drugorzędne.

42. Nie wolno zapominać, że oba te sposoby patrzenia na działalność gospodarczą związaną z turystyką mają odmienne zastosowanie: pierwszy przydaje się wtedy, gdy chodzi o zrozumienie wpływu turystyki na gospodarkę, drugi pozwala lepiej zrozumieć ekonomiczny aspekt turystyki. Obu metodom należy poświęcić uwagę przy opracowywaniu wszechstronnej klasyfikacji działalności turystycznej.

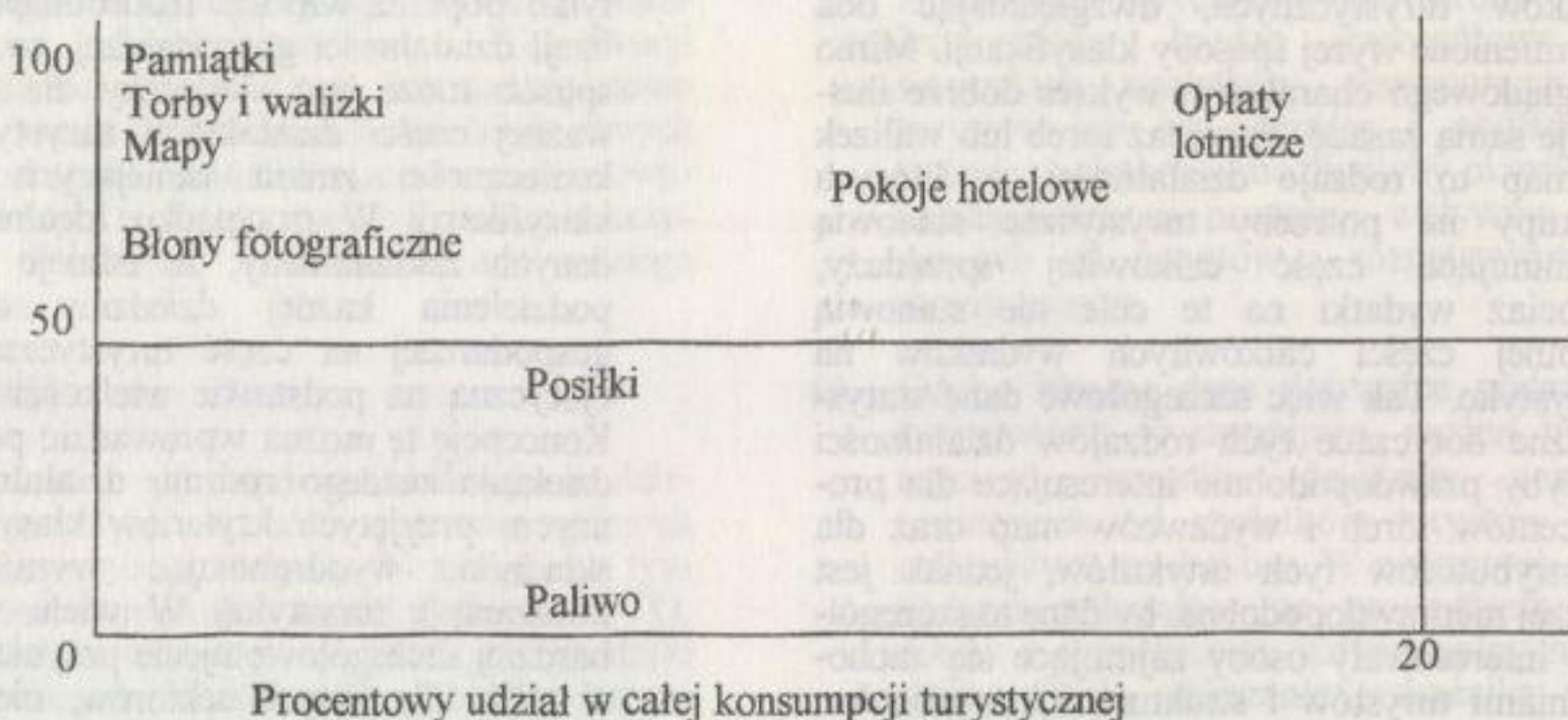
Projekt pragmatyczny

43. Na wykresie na sąsiedniej stronie schematycznie zilustrowano przykładowe kategorie wydatków turystycznych, uwzględniając oba wymienione wyżej sposoby klasyfikacji. Mimo pogładowego charakteru, wykres dobrze ilustruje samą zasadę. Sprzedaż toreb lub walizek i map to rodzaje działalności, w których zakupy na potrzeby turystyczne stanowią dominującą część całkowitej sprzedaży, chociaż wydatki na te cele nie stanowią istotnej części całkowitych wydatków na turystykę. Tak więc szczegółowe dane statystyczne dotyczące tych rodzajów działalności byłyby prawdopodobnie interesujące dla producentów toreb i wydawców map oraz dla dystrybutorów tych artykułów, jednak jest raczej nieprawdopodobne, by dane te szczególnie interesowały osoby zajmujące się zachowaniami turystów i strukturą ich wydatków. Opłaty lotnicze są przykładem dziedziny, która ma duże znaczenie w obu wymiarach, natomiast zakupy drobiazgów, takich jak aspiryna lub gazety, należy z obu względów zaliczyć do kategorii o niewielkim znaczeniu. Szczęśliwie dla przemysłu turystycznego, praktycznie nie ma takich produktów i usług, które miałyby duże znaczenie dla turystów, ale niewielkie dla sprzedawców, ponieważ prowadziłoby to zapewne do obojętności ze strony tych ostatnich. Sprzedaż paliwa do pojazdów silnikowych oraz usługi związane z żywieniem mogłyby mieć taki charakter, ale udział turystyki w dochodach ze sprzedaży w obu tych dziedzinach bardzo zależy od czasu i miejsca.
44. Granice działalności gospodarczej związanej z turystyką muszą odpowiadać potrzebom analitycznym w obu wymienionych podejściach. Podstawowym problemem przy projektowaniu systemu międzynarodowej klasyfikacji działalności turystycznej jest jednocześnie uwzględnienie obu odmiennych sposobów patrzenia na turystykę, to znaczy metod związanych z analizą podaży oraz metod polegających na analizie popytu. Opracowując system SICTA należy się kierować zasadą, że na dostatecznie szczegółowym poziomie oba punkty widzenia mogą być równoważne dla większości rodzajów działalności gospodarczej.
45. Największą przeszkodą na drodze do połączenia obu sposobów podejścia na gruncie istniejących klasyfikacji działalności gospodarczej, a zwłaszcza w systemie ISIC, jest brak dostatecznie szczegółowych kategorii. Wraz z rozcłunkowaniem rośnie prawdopo-

dobieństwo, że turystyka stanie się pierwszoplanowym źródłem przychodów w wielu kategoriach. Chociaż na pewno nie wszystkie wydatki na turystykę mogą zostać wydzielone tylko poprzez większe rozdrobnienie klasyfikacji działalności gospodarczej, to jednak ten sposób może być skuteczny dla szerokiej i ważnej części działalności turystycznej, bez konieczności zmian istniejących kryteriów klasyfikacji. W przypadku idealnego zbioru danych zakładaliśmy, że istnieje możliwość podzielenia każdej dziedziny działalności gospodarczej na część turystyczną i nieturystyczną na podstawie wielkości sprzedaży. Koncepcję tę można wprowadzić poprzez rozdzielanie każdego rodzaju działalności (przy użyciu przyjętych kryteriów klasyfikacji) na składniki, wyodrębniając wyraźnie część związaną z turystyką. W wielu wypadkach bardziej szczegółowe ujęcie przyniesie korzyści także dla innych sektorów, nie tylko dla turystyki.

46. W ramach istniejącej struktury klasyfikacji ISIC, działalność związana z turystyką w obrębie danej kategorii najczęściej zostałaby zaliczona do "działalności drugoplanowej". Przy odpowiednim podziale tych kategorii można wprowadzić podkategorie, w których sprzedaż związana z turystyką ma pierwszorzędne znaczenie. Powstaje problem, czy podział użyteczny w praktyce można stworzyć na podstawie przyjętych kryteriów klasyfikacji, czy też można go oprzeć na samym fakcie sprzedaży osobom uznanym za turystów.
47. Na przykład podział klasy ISIC 602 (Pozostały transport lądowy) na transport pasażerski i towarowy ma wielkie znaczenie dla analiz związanych z transportem, stanowi również wskazówkę przy określaniu udziału turystyki w przychodach. Pomocne jest również dalsze rozbiecie na przewozy regularne (według rozkładu) i przewozy poza rozkładem, rozbiecie zaś każdej kategorii na transport miejski, lokalny i międzymiastowy kończy proces podziału, umożliwiając wyróżnienie składników związanych z turystyką. Podstawowy problem tkwi w tym, że takie rozróżnienie jest możliwe i właściwe, jeśli zostanie oparte na różnicach w charakterze usług świadczonych przez podmioty należące do danej kategorii, niezależnie od ich związku z turystyką. W innych przypadkach dotyczących konsumpcji towarów i usług, na przykład w razie zakupów żywności na potrzeby turystyki, takie rozróżnienie może być niemożliwe i jawny podział może nie istnieć.

Udział sprzedaży
związanej z turystyką
w ogólnej sprzedaży

48. W związku z powyższym, rozcłonkowane klasyfikacje działalności gospodarczej, obejmujące szeroki zakres działalności związanej z turystyką, dadzą się opracować przy użyciu tych samych kryteriów, jakie są stosowane w klasyfikacji tradycyjnej. Są to między innymi:

- wielkość - działalność gospodarcza objęta daną kategorią powinna być dostatecznie duża i porównywalna z wielkością innych kategorii w tej samej grupie lub dziale klasyfikacji;
- specjalizacja - działalność określająca daną kategorię powinna być podstawową działalnością podmiotów zaliczanych do tej kategorii;
- zakres - podmioty zaliczane do danej kategorii powinny obejmować znaczną część całej działalności gospodarczej danego rodzaju, określonego przez tę kategorię, prowadzonej przez wszystkie obiekty w całej gospodarce. Tylko niewielka część całej działalności będącej podstawą danej kategorii powinna wynikać z drugoplanowej działalności obiektów należących do innych kategorii;
- kryterium turystyczne - wszystkie kategorie, w których działalność na potrzeby turystyki stanowi większą część całej działalności (przy właściwym sposobie pomiaru), powinny być uwzględnione w klasyfikacji;
- rodzaj działalności podstawowej - wszystkie kategorie, związane ze znaczącą częścią

cią wydatków na turystykę (przy właściwym sposobie pomiaru), powinny być uwzględnione w klasyfikacji.

- Kategorie, które miałyby się znaleźć w systemie klasyfikacji SICTA, wyznaczono na podstawie powyższych kryteriów i dawniejszych prób klasyfikacji działalności związanej z turystyką, w tym także istniejących systemów klasyfikacji gospodarczej i załącznika do ISIC, poświęconego turystyce. Kategorie te zostały ułożone w listę zgodną z układem systemu ISIC, wersja 3. Chociaż brak danych uniemożliwia określenie kategorii wyróżnionych na podstawie dokładnego obliczenia ich udziału w dochodach z turystyki lub wydatkach na turystykę, oceny ekspertów mogą w wielu wypadkach zastąpić takie dane.
- Należy również zwrócić uwagę na trudności z określaniem odpowiednich kategorii, widoczne w podejściu typu "input - output". Kategorie określa się na podstawie wytwarzanych środków trwałych lub finalnych dóbr konsumpcyjnych. Tak więc dziedziny wnoszące wkład na wstępnym i pośrednim etapie produkcji nie będą w jawny sposób sklasyfikowane jako działalność turystyczna. Na przykład restauracje są istotną kategorią turystyczną, ale nie jest nią ani produkcja rolna na potrzeby restauracji, ani transport żywności, ani produkcja stali i cementu zużytego przy budowie restauracji.

F. Zgodność z innymi systemami międzynarodowej klasyfikacji

- Dla zwiększenia jego użyteczności, system SICTA został dopasowany do istniejących

klasyfikacji międzynarodowych. System ten musi umożliwiać otrzymywanie lepszych ogólnych danych statystycznych istotnych dla turystyki światowej. W klasyfikacji SICTA uwzględniono wszystkie ważne definicje i kryteria rozróżniania i oznaczania rodzajów działalności gospodarczej, opracowane przez Wydział Statystyki przy Sekretariacie ONZ na potrzeby ostatniej wersji ISIC. Podstawowe zasady określania, opisywania i umieszczania nowych kategorii w systemie oparto na strukturze oznaczeń kodowych, typologii i nazewnictwie ISIC. Wykorzystano także Główną Klasyfikację Produktów (CPC), przede wszystkim jako wskazówkę przy definiowaniu klas i podklas. Z całą pewnością można opracować pełny system oznaczeń produktów i usług, będący uzupełnieniem SICTA. System klasyfikacji oparty na produktach i usługach byłby niezwykle użyteczny w połączeniu z innymi systemami klasyfikacji gospodarczej i w naturalny sposób wynikałby z koncepcji systemu SICTA.

52. Poprawki wprowadzone ostatnio do SICTA odzwierciedlają dążenie do zgodności z najważniejszymi światowymi systemami klasyfikacji, zwłaszcza z Europejską Klasyfikacją Działalności (NACE). Zgodnie z postanowieniami konferencji w Ottawie, WTO zbierała uwagi na temat SICTA. Były one omawiane na wielu posiedzeniach, po czym zmodyfikowano system SICTA tak, aby stał się możliwie jak najbardziej reprezentatywny, nie naruszając przy tym jego podstawowej struktury. Dzięki temu SICTA ma większą wartość dla wszystkich żywo zainteresowanych turystyką, a co być może ważniejsze, zmierza do zapewnienia pełnej zgodności z NACE. W wielu dziedzinach uwagi te przyczyniły się do poprawy SICTA i dzięki nim system SICTA lepiej odpowiada potrzebom użytkowników.
53. W rezultacie, pomijając nieliczne wyjątki, SICTA będzie stanowić klasyfikację turystyki całkowicie mieszczącą się w istniejącej wersji 3 systemu ISIC i całkowicie z nim zgodną. Jednocześnie przyjęto założenie, że system SICTA zostanie włączony w całości do wersji 4 systemu ISIC, która ma być opracowana w przyszłości, co w istotny sposób ulepszy ten system.

Przypisy

1. *Integration of Tourism in the ISIC and the CPC* (WTO, październik 1987 r.), rozdz. III, par. 20.

2. "Tylko jedna gałąź gospodarki nie odczuwa w jakimś stopniu pośrednich skutków wydatków turystycznych, a mianowicie obrona narodowa." Zob. *Determination of the importance of tourism as an economic activity within the framework of the national accounting system* (WTO, kwiecień 1983), zał. 1.

3. Należy pamiętać, że nie istnieje działalność turystyczna w ścisłym znaczeniu tego słowa. Dowolna działalność przybiera charakter działalności turystycznej, jeżeli większość produkowanych towarów lub świadczonych usług ma związek z turystyką. *Ibid.*, zał. 3.

4. *Ibid.*, rozdz. II, par. 26.

II. Jednostki statystyczne

A. Jednostki statystyczne po stronie podaży

54. Aby zachować zgodność ze strukturą ISIC, przy określaniu jednostek po stronie podaży na potrzeby niniejszej klasyfikacji wykorzystano założenia ISIC i definicje zawarte we wstępie do wersji 3 tego systemu. Zajmiemy się teraz opisem jednostek statystycznych na podstawie struktury podaży. W materiałach pomocniczych do ISIC zawarte jest stwierdzenie, że korzyści płynących ze stosowania międzynarodowego systemu statystycznego nie można osiągnąć bez ujednolicenia definicji i sposobu klasyfikacji podmiotów biorących udział w życiu gospodarczym. Podmioty tworzą jednostki statystyczne, które należy wykorzystać w procesie klasyfikacji. W klasyfikacji SICTA uwzględniono następujące cechy systemu ISIC:

(a) System ISIC został opracowany z zamiarem stworzenia klasyfikacji według rodzaju działalności gospodarczej, nie zaś klasyfikacji gałęzi gospodarki lub towarów i usług, jak to podkreślono w dokumentacji do wersji 3. Rodzaj działalności gospodarczej jest cechą charakteryzującą jednostki statystyczne i pozwala je pogrupować do celów statystycznych w taki sposób, że otrzymujemy gałęzie gospodarki. Jednak podział według rodzajów działalności nie zawsze pokrywa się z klasyfikacją gałęzi gospodarki, ponieważ sposoby łączenia rodzajów działalności w gałęzie gospodarki mogą być odmienne w różnych krajach.

(b) System ISIC nie wprowadza rozróżnienia ze względu na formę własności lub status prawny. Jednostki prowadzące taką samą działalność należą do tej samej klasy, niezależnie od ich formy prawnej. Także

metody produkcji (np. z wykorzystaniem maszyn lub narzędzi ręcznych) nie dają podstawy do wyodrębniania osobnych klas w tym systemie.

(c) Jednostki są sklasyfikowane na podstawie rodzaju ich działalności podstawowej. Inne rodzaje działalności prowadzonej przez te jednostki mogą - ale nie muszą - przypominać działalność podstawową. Działalność drugorzędna tych jednostek może być sama w sobie bardzo istotna. Osobne klasy stworzono na ogół dla rodzajów działalności o istotnym znaczeniu dla gospodarki światowej lub rozpowszechnionych w większości krajów. Niektóre klasy utworzono w celu zwiększenia porównywalności danych pochodzących z różnych krajów.

55. Podstawowymi cechami jednostek funkcjonalnych, które pozwalają uniknąć wątpliwości przy klasyfikacji ze względu na rodzaj działalności, są autonomiczny charakter działalności gospodarczej i jednolitość działań. Jednak te dwie cechy często nie idą w parze, ponieważ duża jednolitość jest nierzadko właściwa jednostkom o najmniejszej autonomii. Autonomia może dotyczyć dwóch ważnych aspektów działalności: finansowego i produkcyjnego. Rozpatrując stopień jednolitości działań możemy wprowadzić rozróżnienie między jednolitością regionalną a jednolitością ekonomiczną.

Stosowane są cztery rodzaje jednostek statystycznych, w których występują różne zależności między tymi cechami:

	Autonomia		Jednolitość	
	finansowa	produkcyjna	regionalna	ekonomiczna
Przedsiębiorstwo	duża	duża	mała	mała
Jednostka funkcjonalna	mała	duża	mała	mała
Jednostka lokalna	mała	mała	duża	mała
Obiekt	mała	mała	duża	duża

56. Punktem wyjściowym przy ustalaniu jednostek statystycznych w systemie ISIC jest jednostka prawna. W gospodarce rynkowej jednostka prawna może być korporacją, spółką akcyjną, konsorcjum, spółką cywilną, bądź też firmą prowadzoną przez osobę fizyczną. Jednostka jest własnością lub znajduje się pod kontrolą pojedynczej grupy lub osoby, co jest najważniejszą podstawą do jej wyróżnienia. W gospodarce planowanej centralnie analogicznymi jednostkami są przedsiębiorstwa oraz jednostki prowadzące wspólną księgowość i znajdujące się pod wspólnym zarządem. Mogą one być połączone w kombinat lub zjednoczenie. Połączenia takie mogą się wiązać z etapami produkcji lub podobieństwem sposobów wytwarzania i użytych surowców.

57. Cztery rodzaje wspomnianych wyżej jednostek zdefiniowane są w dokumentacji ISIC w następujący sposób:

(a) przedsiębiorstwo: najmniejsza jednostka prawna obejmująca wszystkie elementy konieczne do prowadzenia działalności gospodarczej. Ma prawo własności do całego majątku, otrzymuje należności i dysponuje dochodem, zawiera kontrakty i prowadzi niezależną, kompletną rachunkowość. Podstawową zasadą jest istnienie jednego właściciela lub jednego zarządu. Przedsiębiorstwo może być bardzo niejednolite pod względem geograficznym i ekonomicznym.

(b) jednostka funkcjonalna: taka jednostka jest na ogół autonomiczną częścią przedsiębiorstwa, prowadzącą w zasadzie jeden rodzaj działalności, bez nakładania na tę działalność ograniczeń natury geograficznej. Podstawową właściwością jednostek tego rodzaju jest autonomia działania. Każde przedsiębiorstwo musi z definicji zawierać przynajmniej jedną jednostkę funkcjonalną.

(c) jednostka lokalna: aby uwzględnić fakt, że jednostki mogą prowadzić działalność w więcej niż jednym regionie geograficznym, stworzono pojęcie jednostki lokalnej. Jest ona określona jako jednostka, której podlega cała działalność lokalna, tj. prowadzona przez przedsiębiorstwo w jednym miejscu. Lokalność może odnosić się do miejsca, w którym działa dana jednostka, lub do obsługuwanego przez nią obszaru. Każde przedsiębiorstwo musi zawierać przynajmniej jedną jednostkę lokalną.

(d) obiekt: gdy zależy nam na gromadzeniu danych statystycznych jednolitych ze względu na rodzaj działalności gospodarczej i region geograficzny, za podstawową jednostkę obserwacji wybieramy obiekt. W idealnym przypadku jest to autonomiczna część przedsiębiorstwa, związana w przeważającej części z jednym rodzajem działalności gospodarczej, zlokalizowana w jednym miejscu. Każde przedsiębiorstwo, jednostka funkcjonalna i jednostka lokalna muszą zawierać przynajmniej jeden obiekt. Z natury rzeczy, w statystyce obiekt stanowi wspólny mianownik i można go wykorzystać jako jednostkę obserwacji. Brak danych na temat niektórych obiektów pozbawionych autonomii gospodarczej wymaga czasem przededefiniowania pojęcia obiektu tak, aby objąć nim tylko najmniejsze jednostki stanowiące źródło oddzielnych danych.

Zastosowanie w systemie SICTA

58. Główną zasadą stosowaną przy wyróżnianiu jednostek statystycznych w systemie SICTA jest uznanie obiektów za podstawowe jednostki statystyczne po stronie podaży. Uważa się, że są to najmniejsze jednostki, dla których można opracować statystykę gospodarczą. Dzięki temu systemy nadające się do klasyfikacji pojedynczych obiektów powinny nadawać się także do opisu bardziej złożonych zespołów obiektów.

59. Spośród pozostałych jednostek statystycznych wymienionych powyżej, ważną rolę w systemie statystycznym mogą odegrać przede wszystkim przedsiębiorstwa, jednak w systemie związanym z turystyką jest to mało prawdopodobne. Dane dotyczące przedsiębiorstw na ogół ograniczają się do sprawozdań finansowych, co uniemożliwia ich rozdzielenie na gruncie ekonomii. Przedsiębiorstwa prowadzą często różnorodną działalność, w związku z tym możliwość opracowania dostatecznie drobiazgowej klasyfikacji jest niewielka i nie da się tego zrobić precyzyjnie.

60. Niestety, pozostałe dwie kategorie jednostek statystycznych są rzadko stosowane, mimo że mogłyby mieć duże znaczenie dla sprawozdań dotyczących turystyki. Często podstawą odróżnienia obiektów związanych z turystyką od pozostałych obiektów nie jest rodzaj działalności, lecz lokalizacja. Na przykład zużycie paliwa samochodowego na podróże turystyczne sięga w typowych krajach 20% całkowitej sprzedaży w tej branży, lecz wielkość ta ma

nierównomierny rozkład. Powyższa liczba może silnie zależeć od regionu, a na średnią w skali całego kraju mogą się składać obszary, gdzie udział ten wynosi 90%, i takie, gdzie wynosi on 5%. To samo można powiedzieć o wielu klasach, w których tylko część całkowitej konsumpcji ma związek z turystyką. W wielu podobnych wypadkach, gdy wprowadzanie bardziej szczegółowego podziału działalności gospodarczej nie daje precyzyjniejszego obrazu, rozróżnienie jest możliwe na podstawie kryteriów geograficznych. Dodatkowy podział klas systemu SICTA na podklasy odpowiadające jednostkom geograficznym może dostarczyć cennych informacji. Również podział ze względu na okresy, zwłaszcza na miesiące i pory roku, może się okazać bardzo wartościowy.

61. Logikę podziału jednostek statystycznych w systemie ISIC przyjęto za wzór przy określaniu struktury klasyfikacji SICTA. W systemie ISIC miejsce w klasyfikacji wynika z działalności podstawowej prowadzonej przez daną jednostkę, działalność drugoplanowa lub pomocnicza jest przy tym pomijana. Kryterium służącym do określenia działalności podstawowej może być całkowita produkcja, wartość dodana lub inne wyróżniki.

62. Przy klasyfikacji w systemie ISIC wykorzystuje się wskaźniki jednorodności, między innymi współczynnik specjalizacji i współczynnik zakresu. Podobne wskaźniki opracowano dla systemu SICTA, na podstawie szczególnych cech klas. Dane pomocne przy określaniu współczynnika specjalizacji przedstawiono w załączniku. Współczynnik zakresu nie zawsze może odgrywać zasadniczą rolę przy klasyfikacji. Obiekty o dużym znaczeniu dla społeczeństwa mogą być bardzo skoncentrowane na swojej działalności, to znaczy wykazywać wysoki stopień specjalizacji, ale nie muszą mieć dużego udziału w całkowitej sprzedaży w danym kraju. Mimo wszystko takie obiekty zasługują czasem na osobną klasyfikację. Może to stanowić poważny problem przy opracowywaniu statystyki w turystyce, gdzie obiekty specjalizujące się w sprzedaży związanej z turystyką ustępują pod względem udziału w całkowitej sprzedaży jednostkom większym i mniej wyspecjalizowanym. W takich wypadkach kryterium dotyczące zakresu musi zostać rozluźnione, aby można było uwzględnić obiekty tego typu.

63. Ostatnie kryterium wykorzystane w systemie ISIC dotyczy znaczenia działalności. Jeśli dana kategoria, odrzucona na podstawie bardziej rygorystycznych kryteriów, reprezentuje działalność o dużym znaczeniu dla wielu krajów, albo jeśli jej uwzględnienie jest ważne

z punktu widzenia porównywalności danych, należy ją uwzględnić w systemie klasyfikacji. Taki pogląd przyjęto również przy tworzeniu systemu SICTA w odniesieniu do działalności uznanych za podstawowe. Znalazł on odbicie przy określaniu dziedzin, które są istotne z punktu widzenia zakupów turystycznych (załącznik).

B. Jednostki statystyczne po stronie popytu

64. W przedstawionym tu opracowaniu systemu SICTA rozwinięto wprowadzone w ISIC założenia i statystyczne sposoby wyodrębniania "stron" w relacjach ekonomicznych. Pozwala to na dalsze rozróżnienie tych "stron" i dzięki temu wprowadzenie określonych klas konsumentów. Do stron należą "czynniki turystyczne", określone na podstawie podziału rynku konsumentów na segmenty, między innymi odwiedzających, turystów i odwiedzających jednodniowych, przy czym wzięto pod uwagę pojęcie "czynnika miejscowego", stosowane w systemach rachunku ekonomicznego i bilansach płatniczych. Podział ten wygląda następująco:

Odwiedzający krajowi:

- Turyści
- Odwiedzający jednodniowi

Odwiedzający międzynarodowi:

- Turyści
- Odwiedzający jednodniowi

65. Do celów statystycznych termin "odwiedzający krajowy" oznacza każdą osobę mieszkającą w danym kraju, która podróżuje do innej miejscowości w tym kraju znajdującej się poza jej codziennym otoczeniem na okres nie przekraczający 12 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanej miejscowości.

66. Odwiedzający krajowi dzielą się na dwie grupy:

a) turyści: odwiedzający, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystają z publicznych bądź prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanej miejscowości;

b) odwiedzający jednodniowi: odwiedzający, którzy nie korzystają z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanej miejscowości.

67. Do celów statystycznych termin "odwiedzający międzynarodowy" określa każdą osobę,

która podróżuje do kraju nie będącego miejscem jej stałego zamieszkania ani codziennym otoczeniem na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanym kraju.

68. Odwiedzających międzynarodowych dzielimy na dwie grupy:

(a) turyści: odwiedzający, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystają z publicznych bądź prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju;

(b) odwiedzający jednodniowi: odwiedzający, którzy nie korzystają z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju.

69. Do celów statystycznych termin "odwiedzający jednodniowy międzynarodowy" oznacza każdą osobę, która nie korzysta z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju. Do tej grupy należą m. in.:

(a) uczestnicy rejsów, czyli osoby, które przyjeżdżają do danego kraju statkiem wycieczkowym i nocują na pokładzie statku, nawet jeśli statek pozostaje w porcie przez kilka dni. Ponadto zaliczamy tu właścicieli i pasażerów jachtów oraz uczestników wycieczek grupowych nocujących w pociągu.

(b) członkowie załóg, jeśli nie nocują w kraju przeznaczenia. Ta grupa obejmuje także załogi okrętów wojennych przebywających w porcie w związku z wizytą kurtuazyjną w odwiedzanym kraju, jeśli ich członkowie nocują na pokładzie statku, nie zaś na terenie tego kraju.

70. Z tych podstawowych pojęć można wyprowadzić kilka nowych, pochodnych rodzajów turystyki, takich jak "turystyka wewnątrz-krajowa", "turystyka narodowa" i "turystyka międzynarodowa", przydatnych w systemach rachunków krajowych i międzynarodowych.

(a) turystyka wewnątrz-krajowa, na którą składają się turystyka krajowa i przyjazdowa;

(b) turystyka narodowa, na którą składają się turystyka krajowa i wyjazdowa;

(c) turystyka międzynarodowa, na którą składają się turystyka przyjazdowa i wyjazdowa.

Zastosowanie w systemie SICTA

71. W zamierzeniu struktura ideowa SICTA powinna uwzględniać wszystkie rodzaje czynności podejmowanych przez podmioty turystyczne w obrębie jednego państwa. Chodzi tu między innymi o odwiedzających krajowych i międzynarodowych oraz turystów i odwiedzających jednodniowych.

72. Chociaż panuje pogląd, że określenie liczebności odwiedzających jednodniowych jest trudne, zarówno na potrzeby międzynarodowe, jak i krajowe, można je uwzględnić w koncepcji niniejszego systemu, mimo że wskaźnik ten jest często wykluczany z krajowych systemów statystycznych i niektórych definicji turystyki.

73. Jeśli przychody z działalności gospodarczej określonej przez daną klasę SICTA mają być - przynajmniej w teorii - podzielone na zakupy osób krajowych i osób zagranicznych, należy uwzględnić wszystkie kategorie odwiedzających, aby można było zbilansować dane statystyczne zebrane po stronie popytu z danymi zebranymi po stronie podaży. Na przykład różnica między danymi na temat wydatków na przejazdy taksówkami zebranymi wśród mieszkańców miasta i osób przebywających w hotelach a danymi pochodzącymi od przedsiębiorstw taksówkowych będzie w teorii dokładnie równa wydatkom odwiedzających jednodniowych na przejazdy taksówkami, ponieważ właśnie ta kategoria odwiedzających nie była uwzględniona w badaniach dotyczących popytu.

C. Związki między podażą a popytem

74. W zamierzeniu system SICTA powinien uwzględniać oba rodzaje definicji jednostek statystycznych, zarówno związane z popytem, jak i z podażą. Przy określaniu klas i podklas systemu SICTA związanych z turystyką, mając na względzie podstawową działalność gospodarczą oraz wielkość udziału w całokształcie działalności, trzeba ustalić następujące związki:

(a) Jeśli przychody całej klasy pochodzą przede wszystkim od podmiotów turystycznych, których definicja jest oparta na jednostkach statystycznych po stronie popytu, klasa ta otrzymuje oznaczenie "T" (jak turystyka). W strukturze ISIC zdarza się to rzadko.

(b) W innych wypadkach pewne części klas można powiązać z turystyką opierając się na definicjach jednostek statystycznych po stronie popytu.

(c) Należy sprawdzić, czy te części mają odpowiedniki w postaci podklas po stronie podaży. Jeśli takie związki istnieją, odpowiednie podklasy oznaczone są literą "T".

(d) W przypadku tych podklas po stronie podaży, które są użyteczne z punktu widzenia badań nad turystyką, ale nie mają odpowiedników (co oznacza, że czynniki turystyczne nie stanowią głównego źródła przychodów), podklasę oznaczamy literą "P" (*partial*, częściowa).

(e) W wypadku, gdy po stronie podaży nie istnieją podklasy przydatne w badaniach nad turystyką, a tylko część

przychodów ma związek z turystyką, klasę oznaczamy literą "P".

(f) Możliwość dalszego podziału podklas przy użyciu kryteriów opartych na strukturze popytu byłaby niezwykle pożądana, na przykład taksówki wykorzystywane przez odwiedzających krajowych, taksówki wykorzystywane przez odwiedzających międzynarodowych, taksówki wykorzystywane przez odwiedzających jednodniowych itd. Jest oczywiste, że nie można tego dokonać na podstawie danych statystycznych dotyczących podaży. Jednak badania popytu mogą dostarczyć nam tego rodzaju informacji i umożliwić taki podział, uzupełniający klasyfikację SICTA i ISIC.

III. Objaśnienia do tabeli

75. System SICTA jest zgodny z trzecią wersją Standardowej Międzynarodowej Klasyfikacji Branżowej (ISIC), a struktury obu systemów są analogiczne. Taka zgodność powinna zwiększyć użyteczność systemu SICTA, a także znacznie powiększyć zbiór istotnych danych, które będzie można wykorzystać do analizy potrzeb przemysłu turystycznego i oceny jego wkładu w dobrobyt społeczeństwa i rozwój gospodarczy.

76. Przy opracowywaniu tabeli przyjęto szereg konwencji i reguł, które wymagają objaśnienia:

- Sekcje zamieszczono w celach informacyjnych. Tworzą one ogólną strukturę, w której mieszczą się kategorie związane z turystyką.

- Działy i grupy zamieszczone są tylko wtedy, gdy zawierają klasy istotne z punktu widzenia turystyki. Są one identyczne z działami i grupami ISIC.

- Grupy składające się wyłącznie z jednej klasy otrzymały odpowiedni czterocyfrowy kod określający klasę, zakończony cyfrą 0. Gdy grupa składa się z większej liczby klas, ich czterocyfrowe oznaczenia są niejednakowe i ułożone w szereg liczb różniących się końcowymi cyframi: od 1 do 9, zależnie

od liczby klas. Liczba 9 jest w zasadzie zarezerwowana dla kategorii "nie sklasyfikowane gdzie indziej", tzn. dla wszystkich rodzajów działalności nie wyróżnionych osobno.

- Klasy są głównymi kategoriami klasyfikacji branżowej.

- Klasy zawierające dobrze określone, łatwe do wyróżnienia składniki, które mają znaczenie dla branżowej klasyfikacji turystyki, podzielone są na podklasy ponumerowane według kolejności dodatkową cyfrą. (Takie podklasy mogą reprezentować te składniki danej działalności, które mają związek z turystyką, lub też dające się wyróżnić składniki danej klasy, gdy wszystkie mają znaczenie dla turystyki.)

- Podklasy związane specyficznie z turystyką w danej klasie na ogół wyróżniono na podstawie struktury podaży. Podklasy takie zostały oznaczone literą "T" (jak turystyka), analogicznie do pojęcia typowej działalności turystycznej, zdefiniowanej przez WTO. Podklasy odpowiadające wyróżnionym składnikom ogólniejszej klasy, gdzie tylko część sprzedaży ma znaczenie dla turystyki, oznaczone są literą "P". Takie podklasy mają związek z pojęciami towarów i usług związanych z turystyką oraz konsumpcji

podstawowej i drugoplanowej, zdefiniowanymi przez WTO. Przynależność do danego typu określono na podstawie danych analitycznych podanych w polach 7 i 8 tabeli zamieszczonej w załączniku.

77. W przykładzie poniżej:

- Klasy XXX1, XXX2, XXX3 oraz XXX4 są klasami w obrębie grupy XXX i działu XX.
- Klasa XXX1 nie zawiera działalności istotnej dla turystyki (i nie jest zamieszczona w tabeli).
- Klasa XXX2 zawiera osobną podklasę, mającą specyficzny związek z turystyką (obszar zakreskowany), możliwą do wyróżnienia na podstawie struktury podaży (np. międzymiastowe pasażerskie usługi kolejowe jako część całkowitego transportu kolejowego). Tak wydzielona podklasa otrzyma numer XXX2-1. Podklasa będzie w związku z tym oznaczona literą "T", wskazującą na ścisły związek z turystyką, a

macierzysta klasa XXX2 - literą "P", wskazującą na związek części tej klasy z turystyką.

- Inna sytuacja występuje w przypadku klasy XXX3. Tutaj można stwierdzić, że odbiorcami znacznej części sprzedaży w tej klasie są turyści lub ich agenci (obszar zakreskowany), ale nie można jej scharakteryzować na podstawie struktury podaży (np. sprzedaż paliwa w przypadku pojazdów należących do turystów). Taka klasa otrzyma oznaczenie "P", co wskazuje, że jest ona istotna w analizach turystyki.
- Ostatnim przykładem jest klasa XXX4. Można ją podzielić na oddzielne podkategorie, które sprzedają znaczną część usług lub towarów turystom i ich agentom. W ten sposób otrzymujemy bardziej szczegółowe dane statystyczne. Tu także cała klasa i jej poszczególne podklasy otrzymają oznaczenie "P".

Przykład

XX
XXX

XXX1

XXX2P

XXX2-1 //////////////// sprzedaż związana z turystyką ////////////////

XXX3P

/////////////////////////
///// sprzedaż związana z turystyką /////
////////////////////////////////////

XXX4P

XXX4-1

////////sprzedaż związana z turystyką ////

XXX4-2

////////sprzedaż związana z turystyką ////

XXX4-3

////////sprzedaż związana z turystyką ////

Tabela 1. Standardowa Międzynarodowa Klasyfikacja Działalności Turystycznej (SICTA)

Opis pól tabeli:

Pole 1: Dział - kategoria tabelaryzacji i dział ISIC
Pole 2: Grupa - grupa ISIC
Pole 3: Klasa - klasa ISIC
Pole 4: Podklasa - kategoria w obrębie klasy zdefiniowana na potrzeby SICTA
Pole 5: T/P - oznaczenie SICTA; T - podklasa całkowicie związana z turystyką, P - podklasa częściowo związana z turystyką
Pole 6: Nazwa - nazwa kategorii

1	2	3	4	5	6
Dział	Grupa	Klasa-podklasa		P/T	Nazwa
A					ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO
B					RYBOŁÓWSTWO I RYBACTWO
C					GÓRNICTWO I KOPALNICTWO
D					DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA
E					ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I WODĘ
F					BUDOWNICTWO
45					BUDOWNICTWO
		4500-1		T	OBIEKTY KOMERCYJNE : HOTELE, RESTAURACJE ITP.
		4500-2		T	OBIEKTY REKREACYJNE : STOKI NARCIARSKIE, POLA GOLFOWE
		4500-3		T	ROBOTY PUBLICZNE : DROGI, DWORCE, TAMY ITP.
		4500-4		T	OBIEKTY MIESZKALNE NA TERENACH WYPOCZYNKOWYCH : DRUGIE DOMY, DACZE ITP.
G					HANDEL HURTOWY I DETALICZNY
50					SPRZEDAŻ, OBSŁUGA I NAPRAWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH, SPRZEDAŻ PALIW
	501	5010		P	SPRZEDAŻ POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
	502	5020		P	OBSŁUGA I NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
	503	5030		P	SPRZEDAŻ CZĘŚCI I AKCESORIÓW DO POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
	504	5040		P	SPRZEDAŻ, OBSŁUGA I NAPRAWA MOTOCYKLI
	505	5050		P	SPRZEDAŻ DETALICZNA PALIW DO POJAZDÓW MECHANICZNYCH
	521				OGÓLNY HANDEL DETALICZNY
		5211		P	DETALICZNA SPRZEDAŻ ŻYWNOŚCI
		5219		P	POZOSTAŁA OGÓLNA SPRZEDAŻ DETALICZNA
	522				WYSPECJAL.SPZRZEDAŻ DETALICZNA ŻYWNOŚCI
		5220		P	DETALICZNA SPRZEDAŻ ŻYWNOŚCI
	523				POZOSTAŁA WYSPECJALIZOWANA SPRZEDAŻ DETALICZNA
		5231		P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: ŚRODKI FARMACEUTYCZNE

1 Dział	2 Grupa	3 4 Klasa-podklasa	5 P/T	6 Nazwa
		5232	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: TEKSTYLIA, ODZIEŻ, OBUWIE, ARTYKUŁY SKÓRZANE
		5232-1	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - TEKSTYLIA
		5232-2	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - ODZIEŻ
		5232-3	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - OBUWIE I ARTYKUŁY SKÓRZANE
		5232-4	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - TORBY, WALIZKI ITP.
		5232-5	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA W SKLEPACH SPECJALISTYCZNYCH: POZOSTAŁE AKCESORIA PODRÓŻNE
		5239	P	POZOSTAŁA SPRZEDAŻ DETALICZNA W SKLEPACH SPECJALISTYCZNYCH
		5239-1	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT DO NURKOWANIA
		5239-2	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT NARCIARSKI
		5239-3	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT CAMPINGOWY I TURYSTYCZNY
		5239-4	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT WĘDKARSKI I MYŚLIWSKI
		5239-5	P	SPRZEDAŻ SPRZĘTU FOTOGRAFICZNEGO I USŁUGI FOTOGRAFICZNE
		5239-6	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: UPOMINKI
		5239-7	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA POZOSTAŁYCH ŚRODKÓW TRANSPORTU
	524	5240	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: ARTYKUŁY UŻYWANE
		5240-1	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: ANTYKI
	525			SPRZEDAŻ DETALICZNA POZA SKLEPAMI
		5252	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA NA TARGOWISKACH I STRAGANACH
H				HOTELE I RESTAURACJE
55				HOTELE I RESTAURACJE
	551	5510	T	HOTELE, CAMPINGI I INNE KOMERCYJNE OBIEKTY NOCLEGOWE
		5510-1	T	HOTELE I MOTELE Z RESTAURACJĄ
		5510-2	T	HOTELE I MOTELE BEZ RESTAURACJI
		5510-3	T	DOMY WYCIECZKOWE I SCHRONISKA
		5510-4	T	CAMPINGI, W TYM PRZYSTOSOWANE DO PRZYCZEP I POJAZDÓW CAMPINGOWYCH
		5510-5	T	SANATORIA I PODOBNE OBIEKTY
		5510-9	T	INNE MIEJSCA ZAKWATEROWANIA
	552	5520	P	RESTAURACJE, BARY I STOŁÓWKI
		5520-1	P	PUBY I INNE LOKALE PROWADZĄCE SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH
		5520-2	P	RESTAURACJE Z PEŁNĄ OBSŁUGĄ
		5520-3	P	BARY SZYBKIEJ OBSŁUGI
		5520-4	P	STOŁÓWKI PRYZAKŁADOWE
		5520-5	P	KIOSKI SPOŻYWCZE, SPRZEDAWCY ULICZNI, STRAGANY
		5520-6	P	KLUBY NOCNE I LOKALE ROZRYWKOWE
I				TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA I ŁĄCZNOŚĆ
60				TRANSPORT LĄDOWY, TRANSPORT RUROCIĄGAMI
	601	6010	P	TRANSPORT KOLEJOWY

1 Dział	2 Grupa	3 4 Klasa-podklasa	5 P/T	6 Nazwa
		6010-1	T	MIĘDZYMIASTOWE PRZEWozy PASAŻERSKIE
	602	6010-2	T	SPECJALNE KOLEJOWE USŁUGI WYCIECZKOWE POZOSTAŁE RODZAJE TRANSPORTU LĄDOWEGO
		6021	P	POZOSTAŁE REGULARNE LĄDOWE PRZEWozy PASAŻERSKIE
		6021-1	T	MIĘDZYMIASTOWE LINIE AUTOBUSOWE
		6021-2	T	DALEKOBIEŻNE AUTOBUSY WYCIECZKOWE
		6021-3	P	LINIE LOKALNE I MIEJSKIE
		6021-4	P	REGULARNE LINIE SPECJALNE
		6022	P	POZOSTAŁE RODZAJE LĄDOWYCH PRZEWozów PASAŻERSKICH, PRZEWozy POZA ROZKŁADEM
		6022-1	P	TAKSÓWKI
		6022-2	P	POJAZDY Z KIEROWCĄ
		6022-3	T	POJAZDY DO LOKALNYCH WYCIECZEK TURYSTYCZNYCH
		6022-4	P	WYNAJEM AUTOBUSÓW, WYCIECZKI (WIZYTY JEDNODNIOWE)
		6022-5	P	POJAZDY PORUSZANE SIŁĄ MIĘŚNI LUDZI LUB ZWIERZĄT
61				TRANSPORT WODNY
	611	6110	P	TRANSPORT MORSKI I PRZYBRZEŻNY
		6110-1	T	REJSY WYCIECZKOWE
		6110-2	T	WYNAJEM STATKÓW WRAZ Z ZAŁOGĄ
	612	6120	P	TRANSPORT ŚRÓDLĄDOWY
		6120-1	T	ŚRÓDLĄDOWE PRZEWozy PASAŻERSKIE Z ZAKWATEROWANIEM
		6120-2	T	WYCIECZKI ŚRÓDLĄDOWE
		6120-3	P	PROMY ŚRÓDLĄDOWE I TAKSÓWKI WODNE
62				TRANSPORT POWIETRZNY
	621	6210	T	REGULARNY TRANSPORT POWIETRZNY
		6210-1	T	REGULARNE LOTY PASAŻERSKIE
	622	6220	T	TRANSPORT POWIETRZNY POZA ROZKŁADEM
		6220-1	T	LOTY PASAŻERSKIE POZA ROZKŁADEM
		6220-2	T	WYNAJEM SAMOLOTÓW WRAZ Z ZAŁOGĄ
63				DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA I POMOCNICZA DLA TRANSPORTU
		6303	P	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT
		6303-1	T	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT LĄDOWY
		6303-2	T	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT WODNY
		6303-3	T	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT POWIETRZNY
		6304	T	AGENCJE TURYSTYCZNE, TOUROPERATORZY, PRZEWODNICY
		6304-1	T	AGENCJE TURYSTYCZNE
		6304-2	T	TOUROPERATORZY, HURTOWNICY I BIURA PRZYGOTOWUJĄCE PAKIETY TURYSTYCZNE
		6304-3	T	PUNKTY SPRZEDAŻY BILETÓW NIE NALEŻĄCE DO PRZEWoźNIKÓW
		6304-4	T	PRZEWODNICY

1 Dział	2 Grupa	3 4 Klasa-podklasa	5 P/T	6 Nazwa
J				POŚREDNICTWO FINANSOWE
65				POŚREDNICTWO FINANSOWE Z WYJĄTKIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZU EMERYTALNO-RENTOWEGO
	651			POŚREDNICTWO WALUTOWE
		6519	P	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO WALUTOWE
		6519-1	P	WYMIANA WALUT
	659			POZOSTAŁE POŚREDNICTWO FINANSOWE
		6592	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ KREDYTOWA
	660			UBEZPIECZENIA I FUNDUSZ EMERYTALNO-RENTOWY
		6601	P	UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE
		6601-1	T	UBEZPIECZENIA PODRÓŻNYCH
		6603	P	POZOSTAŁE UBEZPIECZENIA
K				OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI, WYNAJEM I DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PROWADZENIEM INTERESÓW
70				OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI
	701			OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI WYKORZYSTYWANYCH PRZEZ WŁAŚCICIELA LUB WYNAJMOWANYCH
		7010	P	KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WYKORZYSTYWANYCH PRZEZ WŁAŚCICIELA LUB WYNAJMOWANYCH
		7010-1	P	KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI TURYSTYCZNYCH, WYKORZYSTYWANYCH PRZEZ WŁAŚCICIELA LUB WYNAJMOWANYCH
	702			OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI NA PODSTAWIE UMOWY LUB WEDŁUG USTALONEGO CENNIKA
		7020	P	WYNAJEM NIERUCHOMOŚCI WŁASNEJ LUB DZIERŻAWIONEJ
		7020-1	T	WYNAJEM NIERUCHOMOŚCI TURYSTYCZNEJ, WŁASNEJ LUB DZIERŻAWIONEJ
	703			POŚREDNICY W OBROcie NIERUCHOMOŚCIAMI
		7030	P	POŚREDNICY W OBROcie NIERUCHOMOŚCIAMI
		7030-1	T	POŚREDNICY W OBROcie NIERUCHOMOŚCIAMI TURYSTYCZNYMI
		7030-2	T	ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI TURYSTYCZNYMI
71				WYNAJEM MASZYN I SPRZĘTU BEZ OBSŁUGI OPERATORSKIEJ
	711		T	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU
		7111	P	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU LĄDOWEGO
		7111-1	T	WYPOŻYCZANIE SAMOCHODÓW
		7111-2	T	WYPOŻYCZANIE MOTOCYKLI
		7111-3	T	WYPOŻYCZANIE PRZYCZEP I SAMOCHODÓW CAMPINGOWYCH
		7113	P	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU LOTNICZEGO
		7113-1	T	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU LOTNICZEGO NA UŻYTEK PRYWATNY
	713	7130	P	WYPOŻYCZANIE SPRZĘTU DO UŻYTKU INDYWIDUALNEGO LUB GOSPODARSTW DOMOWYCH
		7130-1	T	WYPOŻYCZANIE SPRZĘTU PŁYWAJĄCEGO
		7130-2	P	WYPOŻYCZANIE KONI WIERZCHOWYCH
		7130-3	T	WYPOŻYCZANIE ROWERÓW
		7130-4	T	WYPOŻYCZANIE SPRZĘTU NARCIARSKIEGO
		7130-5	T	WYPOŻYCZANIE POZOSTAŁEGO WYPOSAŻENIA TURYSTYCZNEGO

1	2	3	4	5	6
Dział	Grupa	Klasa-podklasa		P/T	Nazwa
73	732	7320		P	PROWADZENIE PRAC BADAWCZO-ROZWOJOWYCH
		7320-1		T	PROWADZENIE PRAC BADAWCZO-ROZWOJOWYCH W NAUKACH SPOŁECZNYCH
					BADANIA DOTYCZĄCE TURYSTYKI
74	741				POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZANEJ Z PROWADZENIEM INTERESÓW
					USŁUGI PRAWNE I KSIĘGOWE, RACHUNKOWOŚĆ, AUDITING, DORADZTWO PODATKOWE, BADANIA RYNKU I PRZEPROWADZANIE ANKIET, DORADZTWO W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
		7413		P	BADANIA RYNKU I PRZEPROWADZANIE ANKIET
		7413-1		T	BADANIA RYNKU TURYSTYCZNEGO
		7414		P	DORADZTWO W DZIEDZINIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZARZĄDZANIA
		7414-1		T	DORADZTWO W DZIEDZINIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZARZĄDZANIA W TURYSTYCE
	742				ARCHITEKTURA, PROJEKTOWANIE I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ TECHNICZNA
		7421		P	ARCHITEKTURA I PROJEKTOWANIE
		7421-1		T	ARCHITEKTURA I PROJEKTOWANIE NA POTRZEBY TURYSTYKI
	743	7430		P	REKLAMA
		7430-1		T	REKLAMA TURYSTYKI
	749				POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA
		7494		P	FOTOGRAFIA
		7494-1		T	FOTOGRAFIE DO PASZPORTÓW
		7499		P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA
		7499-1		P	TŁUMACZENIA
L					ADMINISTRACJA PUBLICZNA
75	751				ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA, GWARANTOWANA PRAWNIE OPIEKA SOCJALNA
					ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA
		7511		P	OGÓLNA DZIAŁALNOŚĆ SŁUŻB PUBLICZNYCH
		7511-1		P	URZĘDY CELNE
		7511-2		P	PODATKI, OPŁATY I GRZYWNY
		7511-3		T	INFORMACJA TURYSTYCZNA
		7512		P	DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH AGENCJI USŁUGOWYCH
		7512-1		P	ORGANIZACJA TRANSPORTU
		7512-2		P	USŁUGI ZWIĄZANE Z KULTURĄ, REKREACJĄ I WYPOCZYNKIEM
		7513		P	NADZÓR NAD DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ
		7513-1		T	ADMINISTRACJA TURYSTYCZNA
		7513-2		T	NADZÓR NAD TRANSPORTEM PRYWATNYM
		7513-3		P	NADZÓR NAD WĘDKARSTWEM I ŁOWIECTWEM
		7513-4		P	URZĘDY WSPIERAJĄCE ROZWÓJ GOSPODARCZY I REGIONALNY
		7513-5		P	TWORZENIE I EKSPLOATACJA INFRASTRUKTURY DLA TRANSPORTU
	752				SŁUŻBY PAŃSTWOWE

1	2	3	4	5	6
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa	
		7521	P	SPRAWY ZAGRANICZNE	
		7521-1	T	WYDAWANIE WIZ, SPRAWY KONSULARNE	
		7523	P	PORZĄDEK PUBLICZNY I BEZPIECZEŃSTWO	
		7523-1	T	WYSPECJALIZOWANE ODDZIAŁY POLICJI, STRAŻ GRANICZNA, OCHRONA LOTNISK	
M				EDUKACJA	
80				EDUKACJA	
	803	8030	P	SZKOLNICTWO WYŻSZE	
		8030-1	T	STUDIA HOTELARSKIE	
		8030-2	T	STUDIA W ZAKRESIE TURYSTYKI	
		8030-3	T	STUDIA W ZAKRESIE REKREACJI	
		8030-4	T	POZOSTAŁE RODZAJE KSZTAŁCENIA ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ	
	809	8090	P	KURSY DLA DOROSŁYCH	
		8090-1	P	NAUKA JAZDY	
		809-2	T	NAUKA JAZDY NA NARTACH	
		8090-3	P	NAUKA PŁYWANIA I NURKOWANIA	
		8090-4	P	KURSY PILOTAŻU	
		8090-5	P	KURSY ŻEGLARSKIE	
		8090-9	T	POZOSTAŁE KURSY DLA TURYSTÓW	
N				OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	
O				POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA: KOMUNALNA, SOCJALNA I INDYWIDUALNA	
91				DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH GDZIE INDZIEJ NIE SKLASYFIKOWANA	
	911			DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI PRZEDSIĘBIORCÓW, PRACODAWCÓW I INNYCH ORGANIZACJI ZAWODOWYCH	
		9111	P	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW	
		9111-1	T	ORGANIZACJA SYMPOZJÓW I SPOTKAŃ	
		9112	P	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI ZAWODOWYCH	
		9112-1	T	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI ZAWODOWYCH ZWIĄZANYCH Z TURYSTYKĄ	
	912	9120	P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH	
		9120-1	T	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ZWIĄZANYCH Z PRZEMYSŁEM TURYSTYCZNYM	
	919			DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH STOWARZYSZEŃ	
		9199	P	DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH STOWARZYSZEŃ	
		9199-1	T	KLUBY PODRÓŻY	
		9199-2	T	STOWARZYSZENIA POMOCY PODRÓŻNYM	
92				DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKREACJĄ, KULTURĄ I WYPOCZYNKIEM	
	921			KINO, RADIO, TELEWIZJA I INNE ROZRYWKI	
		9212	P	WYŚWIETLANIE FILMÓW	

1	2	3	4	5	6
Dział	Grupa	Klasa-podklasa		P/T	Nazwa
		9213		P	RADIO I TELEWIZJA
		9214		P	TEATR, MUZYKA I INNA DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA
		9215		P	AGENCJE SPRZEDAŻY BILETÓW
		9219		P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ROZRYWKOWA
		9219-1		P	PARKI ROZRYWKI
		9219-2		P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ROZRYWKOWA
	923				BIBLIOTEKI, ARCHIWA I MUZEA, POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA
		9231		P	BIBLIOTEKI I ARCHIWA
		9232		P	MUZEA, OPIEKA NAD MIEJSCAMI I BUDYNKAMI HISTORYCZNYMI
		9232-1		P	WSZYSTKIE RODZAJE MUZEÓW
		9232-2		P	MIEJSCA I BUDYNKI HISTORYCZNE
		9233		P	OGRODY BOTANICZNE I ZOOLOGICZNE, REZERWATY PRZYRODY
		9233-1		P	OGRODY BOTANICZNE I ZOOLOGICZNE
		9233-2		P	PARKI NARODOWE I REZERWATY PRZYRODY
	924				DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE SPORTEM I INNYMI RODZAJAMI REKREACJI
		9241		P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE SPORTEM
		9241-1		P	URZĄDZENIA SŁUŻĄCE PODNOSZENIU SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ
		9241-2		P	OBSŁUGA URZĄDZEŃ SPORTOWYCH
		9241-3		P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ŁOWIECTWEM REKREACYJNYM
		9241-4		P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA
		9249		P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z WYPOCZYNKIEM
		9249-1		P	OBSŁUGA PARKÓW WYPOCZYNKOWYCH I PLAŻ
		9249-2		P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z WĘDKARSTWEM REKREACYJNYM
		9249-3		P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z HAZARDEM I ZAKŁADAMI, KASYNA
		9239-4		P	OBSŁUGA TARGÓW I POKAZÓW
		9249-5		P	OBSŁUGA WYCIĄGÓW NARCIARSKICH
93	930				POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA
		9309		P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA
		9309-1		P	PORTIERZY, TRAGARZE, SŁUŻBA NA PARKINGACH
P					GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW
Q					ORGANIZACJE I INSTYTUCJE MIĘDZYNARODOWE
99	990	9900		P	ORGANIZACJE PONADNARODOWE
		9900-1		T	MIĘDZYNARODOWE ORGANIZACJE TURYSTYCZNE

IV. Wyjaśnienia dotyczące oznaczeń kodowych stosowanych w turystyce

F. Budownictwo

4500-1 Obiekty komercyjne: hotele, restauracje itp.

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na budowie, remontach i renowacji budynków należących do podmiotów prywatnych i przez nie zarządzanych, służących jako baza noclegowa, restauracje, teatry, kina, kluby nocne, kasyna i podobne obiekty odwiedzane przez turystów.

4500-2 Obiekty rekreacyjne: stoki narciarskie, pola golfowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na budowie, renowacji i remontach obiektów nie będących budynkami, w tym obiektów narciarskich, pól golfowych, basenów, amfiteatrów, placów zabaw i innych obiektów wypoczynkowych.

4500-3 Roboty publiczne: drogi, dworce, tamy itp.

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawową działalnością są roboty publiczne związane z budową, renowacją i remontami obiektów publicznych wykorzystywanych w znacznym stopniu przez turystów, w tym dworców lotniczych, autobusowych i kolejowych, portów pasażerskich, tam tworzących jeziora wykorzystywane w celach wypoczynkowych, dróg i linii kolejowych.

4500-4 Obiekty mieszkalne na terenach wypoczynkowych: drugie domy, dachy itp.

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na budowie, renowacji i remontach prywatnych obiektów mieszkalnych nie stanowiących głównego miejsca zamieszkania, na przykład domów używanych okolicznościowo, domów letniskowych, mieszkań w ośrodkach wypoczynkowych, domów wypoczynkowych stanowiących współwłasność kilku osób, które korzystają z nich na zmianę, domków campingowych i chat.

G. Handel hurtowy i detaliczny

G 50 Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych, sprzedaż paliw

5010P Sprzedaż pojazdów samochodowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży hurtowej i detalicznej nowych lub używanych pojazdów samochodowych przeznaczonych do użytku prywatnego, w tym samochodów, półciężarówek, samochodów i przyczep campingowych.

5020P Obsługa i naprawa pojazdów samochodowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na naprawie i obsłudze technicznej pojazdów samochodowych należących do osób prywatnych.

5030P Sprzedaż części i akcesoriów do pojazdów samochodowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na hurtowej i detalicznej sprzedaży opon, akumulatorów oraz innych części i akcesoriów samochodowych, jeśli nie jest związana ze sprzedażą samych pojazdów.

5040P Sprzedaż, obsługa i naprawa motocykli

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność związana jest ze sprzedażą, naprawą i obsługą motocykli oraz skuterów śnieżnych, a także ze sprzedażą części zamiennych.

5050P Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów mechanicznych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej paliw (paliwa alkoholowe, benzyna, gaz płynny, ropa), smarów, paliw do silników wysokoprężnych i innych paliw do pojazdów samochodowych i motocykli.

G 521 Ogólny handel detaliczny**5211P Detaliczna sprzedaż żywności**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej szerokiego asortymentu artykułów spożywczych przeznaczonych do przygotowania i spożycia w domu, w tym także w domku letniskowym lub w miejscu noclegu.

5219P Pozostała ogólna sprzedaż detaliczna

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej szerokiego asortymentu towarów kupowanych przez turystów, z wyjątkiem artykułów spożywczych.

G 522 Wspecjalizowana sprzedaż detaliczna żywności**5220P Detaliczna sprzedaż żywności**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej wybranego asortymentu artykułów spożywczych (na przykład mięsa, jarzyn i owoców, ryb), przeznaczonych do przygotowania i spożycia w domu, w tym także w domku letniskowym lub w miejscu noclegu.

G 523 Pozostała wyspecjalizowana sprzedaż detaliczna**5231P Sprzedaż detaliczna: środki farmaceutyczne**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej lekarstw wydawanych z przepisu lekarza i innych środków farmaceutycznych. Podmioty te mogą prowadzić dodatkowo sprzedaż podobnych artykułów, na przykład kosmetyków lub środków higieny osobistej.

5232P Sprzedaż detaliczna: tekstylia, odzież, obuwie, artykuły skórzane**5232-1 Sprzedaż detaliczna: akcesoria podróżne - tekstylia**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej tekstyliów na potrzeby turystyki, między innymi tkanin i materiałów do produkcji pledów, obić, prześcieradeł, obrusów i ręczników.

5232-2 Sprzedaż detaliczna: akcesoria podróżne - odzież

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej odzieży dla turystów, między innymi ubrań do podróży morskich, odzieży potrzebnej w czasie wypoczynku na wolnym powietrzu (np. odzieży na upały lub chroniącej przed zimnem) i odzieży specjalnej.

5232-3 Sprzedaż detaliczna: akcesoria podróżne - obuwie i artykuły skórzane

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej obuwia i artykułów skórzanych związanych z turystyką, z wyjątkiem walizek, toreb podróżnych itp., między innymi obuwia spacerowego, turystycznego i sandałów.

5232-4 Sprzedaż detaliczna: akcesoria podróżne - torby, walizki itp.

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej walizek, toreb podróżnych, zestawów toaletowych, zestawów do golenia, portfeli i etui na paszporty.

5232-5 Sprzedaż detaliczna w sklepach specjalistycznych: pozostałe akcesoria podróżne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej innych akcesoriów dla podróżnych, między innymi budzików podróżnych, przetworników elektrycznych i innych urządzeń elektrycznych przeznaczonych specjalnie na potrzeby podróżnych.

5239P Pozostała sprzedaż detaliczna w sklepach specjalistycznych**5239-1 Sprzedaż detaliczna: sprzęt do nurkowania**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej sprzętu do nurkowania i pływania pod wodą.

5239-2 Sprzedaż detaliczna: sprzęt narciarski

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej sprzętu, akcesoriów i odzieży narciarskiej.

5239-3 Sprzedaż detaliczna: sprzęt campingowy i turystyczny

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej namiotów, plecaków oraz innego sprzętu campingowego i wyposażenia dla turystów pieszych.

5239-4 Sprzedaż detaliczna: sprzęt wędkarski i myśliwski

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej broni myśliwskiej, amunicji, ubiorów myśliwskich i innego sprzętu myśliwskiego oraz wędek, kołowrotek, przynęt i innego sprzętu wędkarskiego.

5239-5 Sprzedaż sprzętu fotograficznego i usługi fotograficzne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej aparatów fotograficznych i kamer wideo, filmów oraz innego sprzętu i materiałów fotograficznych, a także na wywoływaniu zdjęć.

5239-6 Sprzedaż detaliczna: upominki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej upominków, pamiątek i ciekawostek.

5239-7 Sprzedaż detaliczna pozostałych środków transportu

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej łódek, jachtów i innych łodzi wypożyczynkowych oraz samolotów i innego sprzętu latającego.

G 524 Sprzedaż detaliczna: artykuły używane

5240-1 Sprzedaż detaliczna: antyki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży detalicznej antycznych mebli i innych przedmiotów domowego użytku, rzadkich książek i manuskryptów oraz dzieł sztuki.

G 525 Sprzedaż detaliczna poza sklepami

5252 Sprzedaż detaliczna na targowiskach i straganach

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedaży deta-

licznej prowadzonej na straganach i targowiskach, a także na ulicy i przy szosach.

H. Hotele i restauracje

H 55 Hotele i restauracje

H 551 Hotele, campingi i inne komercyjne obiekty noclegowe

5510-1 Hotele i motele z restauracją

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na odpłatnym udostępnianiu miejsc noclegowych na krótkie pobyty w ogólnie dostępnych obiektach połączonych z restauracją. Należą do niej m. in. hotele, motele, gospody i hotele sezonowe.

5510-2 Hotele i motele bez restauracji

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na odpłatnym udostępnianiu miejsc noclegowych na krótkie pobyty w ogólnie dostępnych obiektach bez restauracji. Należą do niej m. in. hotele, motele, gospody i hotele sezonowe bez restauracji.

5510-3 Domy wycieczkowe i schroniska

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na udostępnianiu miejsc noclegowych na krótki pobyt, często dla podróżującej młodzieży, dostępnych na szczególnych zasadach. Są to między innymi schroniska na terenach wiejskich i zurbanizowanych.

5510-4 Campingi, w tym przystosowane do przyczep i pojazdów campingowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na udostępnianiu miejsc przeznaczonych na jedno lub kilkudniowy pobyt dla turystów nocujących pod namiotami, w pojazdach campingowych, przyczepach itp.

5510-5 Sanatoria i podobne obiekty

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na udostępnianiu na czasowy pobyt ogólnie dostępnych miejsc noclegowych, razem z usługami o charakterze zdrowotnym lub w połączeniu z urządzeniami uzdrowiskowymi i urządzeniami pomagającymi podnieść sprawność fizyczną.

Wyjątki: Urządzenia tego typu bez bazy noclegowej należą do klasy 9241-1.

5510-9 Inne miejsca zakwaterowania

Ta klasa obejmuje podmioty, których działalność polega na udostępnianiu na krótki czas miejsc noclegowych, których nie sklasyfikowano gdzie indziej, na przykład wagonów sypialnych nie podlegających kolei. Zaliczone zostały tu także organizacje, które utrzymują bazę noclegową z wyżywieniem lub bez, dostępną tylko dla członków lub uczestników, w tym kluby oferujące pobyt poza miejscem zamieszkania.

H 552 Restauracje, bary i stołówki

5520-1 Puby i inne lokale prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych

Ta klasa obejmuje ogólnie dostępne lokale, których podstawowa działalność polega na sprzedaży i podawaniu napojów alkoholowych przy stolikach, z posiłkami lub bez, z działalnością rozrywkową lub bez.

5520-2 Restauracje z pełną obsługą

Ta klasa obejmuje ogólnie dostępne lokale, których podstawowa działalność polega na sprzedaży i podawaniu przygotowanych posiłków gościom przy stolikach, ze sprzedażą napojów alkoholowych lub bez, w połączeniu z działalnością rozrywkową lub bez takiej działalności.

5520-3 Bary szybkiej obsługi

Ta klasa obejmuje ogólnie dostępne lokale, których podstawowa działalność polega na sprzedaży gotowych dań w systemie samoobsługowym.

5520-4 Stołówki przyzakładowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na podawaniu przygotowanych posiłków na terenie instytucji ze sprzedażą napojów alkoholowych lub bez, np. na uczelniach, w jednostkach wojskowych i w samolotach pasażerskich.

5520-5 Kioski spożywcze, sprzedawcy uliczni, stragany

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na sprzedawaniu gotowych posiłków na przenośnych lub stałych straganach i stoiskach na wolnym powietrzu.

5520-6 Kluby nocne i lokale rozrywkowe

Ta klasa obejmuje podmioty oferujące posiłki lub napoje alkoholowe w połączeniu z rozrywką, która stanowi podstawę ich działalności (niezależnie od głównego źródła dochodów).

I Transport, gospodarka magazynowa i łączność

I 60 Transport lądowy, transport rurociągami

I 601 6010 Transport kolejowy

6010-1 Międzymiastowe przewozy pasażerskie

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu wszystkich usług związanych z kolejowymi przewozami pasażerskimi, w tym przewozów między miastami i wielkimi aglomeracjami miejskimi w ruchu międzynarodowym i krajowym.

Wyjątki: Prowadzenie wagonów sypialnych przez osobne podmioty zaliczone jest do klasy 5510 (Hotele, campingi i inne komercyjne obiekty noclegowe, zob. 5510-1), a prowadzenie wagonów restauracyjnych przez osobne podmioty - do klasy 5520 (Restauracje, bary i stołówki, zob. 5520-4). Pasażerskie przewozy kolejowe w obrębie miast zaliczone zostały do klasy 6021 (Pozostałe regularne przewozy pasażerskie, zob. 6021-3).

6010-2 Specjalne kolejowe usługi wycieczkowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług w pociągach specjalnych. Są to np. wycieczki objazdowe i krajoznawcze.

I 602 Pozostałe rodzaje transportu lądowego

6021P Pozostałe regularne lądowe przewozy pasażerskie

6021-1 Międzymiastowe linie autobusowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na przewożeniu pasażerów autobusami międzymiastowymi, kursującymi według rozkładu pomiędzy miastami i wielkimi aglomeracjami miejskimi.

6021-2 Dalekobieżne autobusy wycieczkowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na przewożeniu pasażerów dalekobieżnymi autobusami wycieczkowymi po ustalonej trasie, oferujące na ogół ciekawe podróże po dużym obszarze kraju, a nawet za granicą; często z przewodnikiem.

Wyjątki: Wynajem autobusów i krótkie wycieczki lub objazdy po okolicy zaliczone zostały do klasy 6022-3 (Pojazdy do lokalnych wycieczek turystycznych).

6021-3 Linie lokalne i miejskie

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na obsłudze regularnych przewozów pasażerskich w obrębie aglomeracji miejskich, to znaczy prywatnej i komunalnej komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej oraz kolejek i komunikacji z wykorzystaniem innych lekkich pojazdów szynowych, metra itp.

6021-4 Regularne linie specjalne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu regularnych linii specjalnych, np. obsługujących dworce i lotniska, lub komercyjnych przewozów dostępnych tylko dla określonych gości.

6022P Pozostałe rodzaje lądowych przewozów pasażerskich, przewozy poza rozkładem

6022-1 Taksówki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na przewożeniu pojedynczych osób lub grup na żądanie.

6022-2 Pojazdy z kierowcą

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wynajmowaniu pojazdów osobowych z kierowcą na określoną trasę lub na określony czas, na ogół do wyłącznego użytku klienta i jego gości.

6022-3 Pojazdy do lokalnych wycieczek turystycznych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na organizowaniu wycieczek autobusowych i podobnych, przeznaczonych dla odwiedzających lub grup, na zasadzie sprzedaży pojedynczych miejsc.

6022-4 Wynajem autobusów, wycieczki (wizyty jednodniowe)

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wynajmowaniu całych autobusów i podobnych pojazdów dla grup udających się w określone miejsce i z powrotem lub na czas określony liczbą godzin.

Wyjątki: Autobusy dalekobieżne kursujące zazwyczaj na ustalonej trasie zaliczone są do klasy 6021-2 (Dalekobieżne autobusy wycieczkowe)

6022-5 Pojazdy poruszane siłą mięśni ludzi lub zwierząt

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na przewożeniu pasażerów pojazdami poruszanymi przez ludzi lub zwierzęta, działającymi na zasadzie taksówki lub pojazdu wycieczkowego, np. dorózki, wagoniki ciągnięte przez konie i riksze.

I 61 Transport wodny

I 611 Transport morski i przybrzeżny

6110-1 Rejsy wycieczkowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na obsłudze statków przystosowanych do przewozu dużej liczby osób i przeznaczonych do odbywania podróży z ośrodków wypoczynkowych w miejsca atrakcyjne widokowo; nacisk położony jest raczej na rozrywkę na pokładzie statku niż na szybkość dotarcia do celu.

6110-2 Wynajem statków wraz z załogą

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wynajmowaniu statków wraz z załogą na podróże rekreacyjne, niezależnie od rodzaju wycieczki i akwenu (akweny otwarte, przybrzeżne i śródlądowe).

Wyjątki: Wynajem statków bez załogi sklasyfikowany jest pod numerem 7112 (Wynajem środków transportu wodnego). Na ogół nie jest to działalność związana z turystyką. Wynajem łodzi bez załogi do celów wypoczynkowych mieści się w punkcie 9249, a także 7130 (Wypożyczanie sprzętu do użytku indywidualnego lub gospodarstw domowych).

I 612 Transport śródlądowy

6120-1 Śródlądowe przewozy pasażerskie z zakwaterowaniem

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na organizowaniu podróży śródlądowymi szlakami wodnymi (po rzekach i jeziorach), z zapewnieniem miejsc noclegowych.

6120-2 Wycieczki śródlądowe

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na obsłudze lokalnych wycieczek stateczkami w pobliżu portów lub do pobliskich miejsc atrakcyjnych krajobrazowo.

6120-3 Promy śródlądowe i taksówki wodne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wynajmowaniu taksówek wodnych obsługujących okolice portów i na przewozach promami pomiędzy większymi przystaniami.

I 62 Transport powietrzny

I 621 Regularny transport powietrzny

6210-1 Regularne loty pasażerskie

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność jest związana z lotniczymi przewozami pasażerskimi po ustalonej trasie i według rozkładu.

I 622 Transport powietrzny poza rozkładem

6220-1 Loty pasażerskie poza rozkładem

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność związana jest z lotami czarterowymi i innymi pozarozkładowymi lotami pasażerskimi.

6220-2 Wynajem samolotów wraz z załogą

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług lotniczych pojedynczym osobom lub niewielkim grupom na zasadzie wynajmu.

I 63 Działalność wspierająca i pomocnicza dla transportu

6303P Pozostałe rodzaje działalności wspierającej transport

6303-1 Pozostałe rodzaje działalności wspierającej transport lądowy

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu na terenie dworca kolejowego lub autobusowego usług dla pasażerów i załóg oraz usług związanych z pojazdami i bagażem. Należą do niej podmioty utrzymujące zarówno miejsca do parkowania samochodów i innych pojazdów za opłatą, jak i obiekty budowlane (mosty, tunele i drogi) umożliwiające przejazd pojazdów po uiszczeniu opłaty.

6303-2 Pozostałe rodzaje działalności wspierającej transport wodny

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu na terenie przystani lub portu usług dla pasażerów i załóg oraz usług związanych z pojazdami i bagażem. Należą do niej także podmioty świadczące usługi dla statków, barek, promów i łodzi (należących do przewoźników lub osób prywatnych), takie jak cumowanie, składowanie, żegluga, pilotowanie oraz eksploatacja śluz i tam.

6303-3 Pozostałe rodzaje działalności wspierającej transport powietrzny

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług związanych z samolotami, pojazdami i bagażem oraz usług dla pasażerów i załóg na terenie terminala lotniczego obsługującego linie lotnicze i samoloty prywatne, w tym przechowywanie samolotów i służby naziemne. Do tej klasy należą m. in. również podmioty, których podstawowa działalność polega na kontroli lotów i ruchu w obszarze portu lotniczego podczas startu, lądowania i poruszania się po lotnisku.

Wyjątki: Sprzedaż detaliczna i usługi związane z żywieniem, zaopatrzenie w paliwo i naprawa samolotów oraz pojazdów w obrębie terminala lotniczego (punkt 6303) zaliczane są do odpowiednich klas sprzedaży detalicznej lub usług.

6304P Agencje turystyczne, touroperatorzy i przewodnicy

6304-1 Agencje turystyczne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług dla podróżnych i turystów, takich jak dostarczanie informacji, doradzanie, planowanie i organizacja podróży, noclegów i przejazdów, w tym sprzedaż i rezerwacja biletów.

6304-2 Touroperatorzy, hurtownicy i biura organizujące pakiety turystyczne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na projektowaniu i organizacji wycieczek objazdowych. Sprzedaż miejsc dla turystów i podróży prowadzona jest bezpośrednio lub przez sieć biur podróży.

6304-3 Punkty sprzedaży biletów nie należące do przewoźników

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu niezależnych punktów sprzedaży miejscówek i biletów oraz rezerwacji miejsc na samoloty, autobusy, pociągi i statki.

6304-4 Przewodnicy

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług przewodników turystycznych dla turystów i podróżnych.

J Pośrednictwo finansowe

J 65 Pośrednictwo finansowe z wyjątkiem ubezpieczeń i funduszu emerytalno-rentowego

J 651 Pośrednictwo walutowe

6519P Pozostałe pośrednictwo walutowe

6519-1 Wymiana walut

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na ogólnie dostępnej sprzedaży zagranicznych środków płatniczych.

J 659 Pozostałe pośrednictwo finansowe

6592P Pozostała działalność kredytowa

J 660 Ubezpieczenia i fundusz emerytalno-rentowy

6601P Ubezpieczenia na życie

6601-1 Ubezpieczenia podróżnych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na ogólnie dostępnej sprzedaży ubezpieczeń na wypadek nagłej śmierci w podróży poza miejscem zamieszkania.

6603P Pozostałe ubezpieczenia

K Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów

K 70 Obsługa nieruchomości

K 701 Obsługa nieruchomości wykorzystywanych przez właściciela lub wynajmowanych

7010P Kupno i sprzedaż nieruchomości wykorzystywanych przez właściciela lub wynajmowanych

7010-1 Kupno i sprzedaż nieruchomości turystycznych wykorzystywanych przez właściciela lub wynajmowanych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na kupowaniu i sprzedaży nieruchomości turystycznych, wykorzystywanych przez właściciela lub wynajmowanych w celach wypoczynkowych, na weekend lub na działalność związaną z turystyką, w tym nieruchomości mieszkalnych i komercyjnych.

K 702 Obsługa nieruchomości na podstawie umowy lub według ustalonego cennika

7020P Wynajem nieruchomości własnej lub dzierżawionej

7020-1 Wynajem nieruchomości turystycznej, własnej lub dzierżawionej

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wynajmowaniu turystom mieszkań umeblowanych i nie umeblowanych, pokoi, obiektów należących do kilku osób korzystających z nich na zmianę ("time-share"), domków campingowych i chat.

K 703 Pośrednicy w obrocie nieruchomościami

7030P Pośrednicy w obrocie nieruchomościami

7030-1 Pośrednicy w obrocie nieruchomościami turystycznymi

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na pośrednictwie w obrocie nieruchomościami w odniesieniu do nieruchomości turystycznych, włączając w to pośrednictwo w handlu nieruchomościami, wycenę i zarządzanie nieruchomościami.

7030-2 Zarządzanie nieruchomościami turystycznymi

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na zarządzaniu obiektami mieszkalnymi wynajętymi lub wdzierżawionymi turystom w imieniu właścicieli.

K 71 Wynajem maszyn i sprzętu bez obsługi operatorskiej

K 711 Wynajem środków transportu

7111P Wynajem środków transportu lądowego

7111-1 Wypożyczanie samochodów

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu na krótkie okresy samochodów, półciężarówek i pojazdów terenowych bez kierowców.

7111-2 Wypożyczanie motocykli

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu motocykli, motorowerów i innych pojazdów jednośladowych wyposażonych w silnik na krótkie okresy.

7111-3 Wypożyczanie przyczep i samochodów campingowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu przyczep i pojazdów campingowych bez kierowców na krótkie okresy. Pojazdy takie są na ogół wyposażone w miejsca do spania. Podmioty zajmujące się przede wszystkim wynajmowaniem samolotów sklasyfikowane są jako K7113-1, łodzi zaś - jako K7130-1. Podmioty zajmujące się przede wszystkim wynajmowaniem samochodów, lekkich ciężarówek lub motocykli bez kierowców sklasyfikowane zostały w punktach K7111-1 i K7111-2.

7113P Wynajem środków transportu lotniczego

7113-1 Wynajem środków transportu lotniczego na użytek prywatny

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu osobom indywidualnym samolotów, szybowców, helikopterów i innego sprzętu latającego.

K 713 Wypożyczanie sprzętu do użytku indywidualnego lub gospodarstw domowych

7130P Wypożyczanie sprzętu do użytku indywidualnego lub gospodarstw domowych

7130-1 Wypożyczanie sprzętu pływającego

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu łodzi i udostępnianiu przystani w ciągu dnia lub na krótki okres.

7130-2 Wypożyczanie koni wierzchowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu koni do jazdy wierzchem w ciągu dnia lub na krótki okres.

7130-3 Wypożyczanie rowerów

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu rowerów w ciągu dnia lub na krótki okres.

7130-4 Wypożyczanie sprzętu narciarskiego

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu sprzętu narciarskiego w ciągu dnia lub na krótki okres.

7130-5 Wypożyczanie pozostałego wyposażenia turystycznego

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wypożyczaniu sprzętu do rekreacji oraz środków transportu i innych przedmiotów nie sklasyfikowanych gdzie indziej w ciągu dnia lub na krótki okres.

K 73 Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych

K 732 Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w naukach społecznych

7320P Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych w naukach społecznych

7320-1 Badania dotyczące turystyki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na badaniu turystyki z punktu widzenia ekonomii, socjologii, kultury, ekologii i geografii. Badania rynku sklasyfikowane są w punkcie 7413-1 (Badania rynku turystycznego).

K 74 Pozostałe rodzaje działalności związanej z prowadzeniem interesów

K 741 Usługi prawne i księgowe, rachunkowość, auditing, doradztwo podatkowe, badania rynku i przeprowadzanie ankiet, doradztwo w zakresie zarządzania i przedsiębiorczości

7413P Badania rynku i przeprowadzanie ankiet

7413-1 Badania rynku turystycznego

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na badaniu krajowego i międzynarodowego rynku turystycznego, ewentualnie w połączeniu z przeprowadzaniem ankiet.

7414P Doradztwo w dziedzinie przedsiębiorczości i zarządzania

7414-1 Doradztwo w dziedzinie przedsiębiorczości i zarządzania w turystyce

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na udzielaniu porad specjalistycznych oraz konsultingu w zakresie zarządzania obiektami turystycznymi.

K 742 Architektura, projektowanie i pozostała działalność techniczna

7421P Architektura i projektowanie

7421-1 Architektura i projektowanie na potrzeby turystyki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na projektowaniu budynków i innych obiektów na potrzeby turystyki, takich jak ośrodki narciarskie, pola golfowe, amfiteatry i ośrodki rekreacyjne.

K 743 Reklama

7430-1 Reklama turystyki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na przygotowywaniu i rozpowszechnianiu reklam (ulotki, reklamy w prasie i innych wydawnictwach, reklamy radiowe i telewizyjne, reklamy w miejscach publicznych) dla firm turystycznych, na podstawie umowy lub według ustalonego cennika.

K 749 Pozostała działalność gospodarcza

7494P Fotografia

7494-1 Fotografie do paszportów

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wykonywaniu zdjęć do paszportów dla ludności.

7499P Pozostała działalność gospodarcza

7499-1 Tłumaczenia

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na tłumaczeniu dokumentów z jednego języka na drugi lub na ogólnie dostępnych usługach tłumaczy "na żywo".

L Administracja publiczna

L 75 Administracja publiczna i obrona narodowa, gwarantowana prawnie opieka socjalna

L 751 Administracja państwowa

7511P Ogólna działalność służb publicznych

7511-1 Urzędy celne

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na pobieraniu opłat celnych oraz innych opłat za towary pochodzenia zagranicznego, przywiezione lub przysłane do kraju przez turystów.

7511-2 Podatki, opłaty i grzywny

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na ściąganiu podatków, grzywien i opłat od turystów lub podmiotów, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług dla turystów, w tym opłat wjazdowych i wyjazdowych, opłat za korzystanie z lotnisk, i podobnych.

7511-3 Informacja turystyczna

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na sporządzaniu i dystrybucji map, broszur, przewodników, katalogów i informacji na temat dróg, usług, obiektów, festiwali i innych spraw istotnych dla turystów.

7512P Działalność publicznych agencji usługowych

7512-1 Organizacja transportu

Ta klasa obejmuje jednostki państwowe, których podstawowa działalność polega na organizacji transportu międzymiastowego i innych rodzajów transportu dla turystów.

7512-2 Usługi związane z kulturą i wypoczynkiem

Ta klasa obejmuje jednostki państwowe, których podstawowa działalność polega na zarządzaniu muzeami, miejscami historycznymi, ogrodami zoologicznymi i botanicznymi, arboretami, parkami, lasami, rezerwatami przyrody i innymi ogólnie dostępnymi obiektami związanymi z kulturą lub wypoczynkiem.

7513P Nadzór nad działalnością gospodarczą**7513-1 Administracja turystyczna**

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na wydawaniu przepisów i licencji oraz na kontroli obiektów turystycznych, ewentualnie w połączeniu ze wsparciem marketingowym.

7513-2 Nadzór nad transportem prywatnym

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na wydawaniu przepisów i licencji oraz nadzorowaniu międzymiastowych usług transportowych i związanych z nimi obiektów (również lotnisk), a także na kontroli ruchu lotniczego, tras lądowych i wodnych (publicznego i prywatnego) oraz innych rodzajów transportu wykorzystywanych przez turystów.

7513-3 Nadzór nad wędkarstwem i łowiectwem

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na wydawaniu przepisów i licencji oraz kontroli łowiectwa, wędkarstwa i związanych z tym obiektów.

7513-4 Urzędy wspierające rozwój gospodarczy i regionalny

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na promocji i rozwijaniu turystyki oraz tych gałęzi gospodarki, które pracują na potrzeby turystyki.

7513-5 Tworzenie i eksploatacja infrastruktury dla transportu

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na budowie i eksploatacji dróg, dworców, portów, dróg płatnych, przystani i innej infrastruktury transportu.

L 752 Służby państwowe**7521P Sprawy zagraniczne****7521-1 Wydawanie wiz, sprawy konsularne**

Ta klasa obejmuje jednostki administracji państwowej, których podstawowa działalność polega na wydawaniu wiz oraz utrzymywaniu ambasad i konsulatów za granicą.

7523P Porządek publiczny i bezpieczeństwo**7523-1 Wspecjalizowane oddziały policji, straż graniczna, ochrona lotnisk**

Ta klasa obejmuje organa państwowe, których podstawowa działalność polega na pilnowaniu porządku publicznego i bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zachowania porządku na granicach, na terenie międzynarodowych portów lotniczych, portów i dworców, a także w miejscowościach turystycznych i w czasie imprez związanych z turystyką.

M Edukacja**80 Edukacja****8030P Szkolnictwo wyższe****8030-1 Studia hotelarskie**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu zajęć akademickich i nadawaniu stopni w dziedzinie zarządzania hotelami.

8030-2 Studia w zakresie turystyki

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu zajęć akademickich i nadawaniu stopni w dziedzinach związanych z rozwojem i organizacją turystyki, bez ograniczania się do jednej gałęzi przemysłu turystycznego.

8030-3 Studia w zakresie rekreacji

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu zajęć akademickich i nadawaniu stopni w dziedzinie zarządzania parkami i urządze-

niami rekreacyjnymi, tak publicznymi, jak i prywatnymi.

8030-4 Pozostałe rodzaje kształcenia związane z turystyką

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu zajęć akademickich i nadawaniu stopni w dziedzinie zarządzania firmami prywatnymi, których podstawowa działalność polega na obsłudze turystów, z wyjątkiem wydziałów hotelarskich i studiów w zakresie turystyki.

8090P Kursy dla dorosłych

8090-1 Nauka jazdy

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kursów jazdy samochodem.

8090-2 Nauka jazdy na nartach

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kursów narciarstwa zjazdowego lub biegowego, nie będących częścią akademickiego programu nauczania.

8090-3 Nauka pływania i nurkowania

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kursów pływania i nurkowania oraz korzystania z odpowiedniego sprzętu, nie będących częścią akademickiego programu nauczania.

8090-4 Kursy pilotażu

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kursów pilotażu samolotów, szybowców, helikopterów i innych maszyn latających, nie będących częścią akademickiego programu nauczania.

8090-5 Kursy żeglarskie

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kursów żeglarstwa, kajakarstwa, windsurfingu, sterowania bojerami, pływania na tratwach itp., nie będących częścią akademickiego programu nauczania.

8090-9 Pozostałe kursy dla turystów

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kursów związanych z turystyką oraz korzystaniem z odpowiedniego sprzętu, nie będących częścią akademickiego programu nauczania.

0 Pozostała działalność usługowa: komunalna, socjalna i indywidualna

0 91 Działalność organizacji członkowskich gdzie indziej nie sklasyfikowana

0 911 Działalność organizacji przedsiębiorców, pracodawców i innych organizacji zawodowych

9111P Działalność organizacji przedsiębiorców i pracodawców

9111-1 Organizacja sympozjów i spotkań

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu na rzecz członków (na ogół przedsiębiorstw), usług zachęcających do odwiedzania określonych miast lub regionów.

9112P Działalność organizacji zawodowych

9112-1 Działalność organizacji zawodowych związanych z turystyką

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług na rzecz członków - osób związanych zawodowo z turystyką, w tym na prowadzeniu badań, analiz itp.

0 912 9120P Działalność związków zawodowych

9120-1 Działalność związków zawodowych związanych z przemysłem turystycznym

Ta klasa obejmuje organizacje, których podstawowym celem jest służyć członkom związków zawodowych w gałęziach gospodarki związanych z turystyką i reprezentowanie ich interesów.

0 919 9199P Działalność pozostałych stowarzyszeń

9199-1 Kluby podróży

Ta klasa obejmuje jednostki, których podstawowym celem jest reprezentowanie interesów, zapewnianie obsługi oraz obsługa osób stowarzyszonych zainteresowanych podróżą.

9199-2 Stowarzyszenia pomocy podróżnym

Ta klasa obejmuje organizacje, na ogół składające się z ochotników, których podstawowym celem jest służyć podróżnym potrzebującym pomocy.

O 92 Działalność związana z rekreacją, kulturą**O 921 9210P Kino, radio, telewizja i inne rozrywki****9212P Wyświetlanie filmów**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na wyświetlaniu filmów w publicznych salach kinowych.

9213P Radio i telewizja

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na nadawaniu audycji radiowych i telewizyjnych: wiadomości, prognoz pogody, programów rozrywkowych i innych.

9214P Teatr, muzyka i inna działalność artystyczna

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na organizowaniu koncertów i przedstawień teatralnych. Zaliczamy do niej festiwale muzyczne, teatry letnie i festiwale artystyczne.

9215P Agencje sprzedaży biletów

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawową działalnością jest sprzedaż biletów do teatru, na koncerty i imprezy sportowe.

9219P Pozostała działalność rozrywkowa**9219-1 Parki rozrywki**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na dostarczaniu rozrywek w lunaparkach, parkach tematycznych, wesołych miasteczkach itp., takich jak przejażdżki i występy, połączone ze sprzedażą żywności i innymi usługami. Do tej klasy zaliczamy także karnawały i rodeo.

9219-2 Pozostała działalność rozrywkowa

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność związana jest z rozrywką, np. sale taneczne, dyskoteki i inne rodzaje usług rozrywkowych, nie sklasyfikowane gdzie indziej.

O 923 Biblioteki, archiwa i muzea, pozostała działalność kulturalna**9231P Biblioteki i archiwa**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu i obsłudze bibliotek oraz archiwów.

9232P Muzea, opieka nad miejscami i budynkami historycznymi**9232-1 Wszystkie rodzaje muzeów**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu muzeów i ekspozycji o charakterze muzealnym o dowolnej tematyce, i udostępnianiu ich publiczności za opłatą lub nieodpłatnie.

9232-2 Miejsca i budynki historyczne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu budynków i miejsc historycznych oraz na udostępnianiu ich publiczności za opłatą lub nieodpłatnie.

9233P Ogrody botaniczne i zoologiczne, rezerваты przyrody**9233-1 Ogrody botaniczne i zoologiczne**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu dostępnych dla publiczności ogrodów botanicznych i zoologicznych.

9233-2 Parki narodowe i rezerваты przyrody

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu rezerwatów przyrody dostępnych dla zwiedzających.

O 924 Działalność związana ze sportem i innymi rodzajami rekreacji**9241P Działalność związana ze sportem****9241-1 Urządzenia służące podnoszeniu sprawności fizycznej**

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu ogólnie dostępnych obiektów służących do ćwiczeń fizycznych i treningów oraz związanych ze zdrowiem i relaksem, w tym sal gimnastycznych, saun, łaźni parowych i kąpielisk.

Wyjątki: Niektóre rodzaje działalności służącej podnoszeniu sprawności fizycznej sklasyfikowane są pod numerem 9241 systemu ISIC. Jeśli jednak związane są z krótkim pobytem w obiekcie noclegowym,

powinny zostać zaliczone do klasy 5510 niniejszej klasyfikacji (Hotele).

9241-2 Obsługa obiektów sportowych

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na organizowaniu publicznych imprez sportowych, w tym zawodów sportowych, meczów, występów i wszelkiego rodzaju wyścigów.

9241-3 Działalność związana z łowiectwem rekreacyjnym

Ta klasa obejmuje podmioty, których działalność polega na świadczeniu usług związanych z łowiectwem, bez zakwaterowania.

Wyjątki: Usługi świadczone w połączeniu z zakwaterowaniem są sklasyfikowane w punkcie 5510.

9241-4 Pozostała działalność sportowa

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu ogólnie dostępnych usług związanych z innymi rodzajami sportu, nie sklasyfikowanych gdzie indziej.

Wyjątki: Pod numerem 9241 systemu ISIC sklasyfikowano niektóre rodzaje działalności związanej z łowiectwem sportowym i rekreacyjnym. Jeśli usługi te są połączone z czasowym pobytem w obiekcie noclegowym, powinny zostać zaliczone do klasy 5510 niniejszej klasyfikacji (Hotele).

9249P Pozostała działalność związana z wypoczynkiem

9249-1 Obsługa parków wypoczynkowych i plaż

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na utrzymywaniu na użytek publiczny parków wypoczynkowych i plaż stanowiących własność publiczną lub prywatną, niezależnie od tego, czy pobierana jest opłata za wstęp. Do tej klasy zaliczamy także wypożyczanie domków kąpielowych, kabin, krzeseł itp. na terenie wyżej wymienionych obiektów, jeśli nie jest prowadzone na zasadzie koncesji.

9249-2 Działalność związana z wędkarstwem rekreacyjnym

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na świadczeniu usług związanych z wędkarstwem rekreacyjnym, bez zakwaterowania.

9249-3 Działalność związana z hazardem i zakładami, kasyna

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na prowadzeniu kasyn i innych publicznych miejsc hazardu oraz zakładów.

Wyjątki: Usługi tego rodzaju świadczone w połączeniu z zakwaterowaniem sklasyfikowane są w punkcie 5510.

9249-4 Obsługa targów i pokazów

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na organizowaniu publicznych wystaw, pokazów i innych imprez urządzanych przede wszystkim z myślą o rozrywce lub wypoczynku.

9249-5 Obsługa wyciągów narciarskich

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność ma na celu umożliwienie narciarzom i innym osobom dotarcia do terenów narciarskich, niezależnie od rodzaju wykorzystywanego sprzętu.

O 93 930 Pozostała działalność usługowa

9309P Pozostała działalność usługowa

9309-1 Portierzy, tragarze, służba na parkingach

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na pomaganiu osobom podróżującym z bagażem lub pojazdem. Należy tu wymienić portierów, służbę na parkingach i tragarzy, jeśli nie działają w imieniu innego podmiotu.

Q Organizacje i instytucje międzynarodowe

Q 99 990 Organizacje ponadnarodowe

9900-1 Międzynarodowe organizacje turystyczne

Ta klasa obejmuje podmioty, których podstawowa działalność polega na służeniu krajom członkowskim w sprawach związanych z przemysłem turystycznym, turystami lub turystyką w ogóle.

Załącznik: Standardowa Międzynarodowa Klasyfikacja Działalności Turystycznej (z polami 7 i 8)

Opis pól tabeli

- Pole 1: Dział - kategoria tabelaryzacji i dział ISIC
Pole 2: Grupa - grupa ISIC
Pole 3: Klasa - klasa ISIC
Pole 4: Podklasa - kategoria w obrębie klasy zdefiniowana na potrzeby SICTA
Pole 5: T/P - oznaczenie SICTA; T - podklasa całkowicie związana z turystyką, P - podklasa częściowo związana z turystyką
Pole 6: Nazwa - nazwa kategorii
- Pole 7: Udział sprzedaży związanej z turystyką - podaje przychody danej branży bezpośrednio związane z turystyką; H oznacza duży, M - średni, a L mały udział turystyki w całkowitej sprzedaży.
- Pole 8: Udział w zakupach związanych z turystyką - jako odsetek całkowitych wydatków na turystykę; H oznacza duży, M - średni, a L mały udział produktów i usług należących do danej kategorii w wydatkach turystycznych.

Przypisy

*Gwiazdką oznaczono kategorie, których produkty lub usługi związane są z przemysłem turystycznym jako takim, turystom zaś i ich agentom służą jedynie pośrednio. Do takich kategorii należą więc podmioty, które rzadko przeprowadzają bezpośrednie transakcje finansowe z turystami i ich agentami.

1. Oznaczenia stosowane w polu 7 odpowiadają w przybliżeniu następującym przedziałom:

H (duży udział) - ponad 60% sprzedaży
M (średni udział) - od 20 do 60% sprzedaży
L (mały udział) - poniżej 20% sprzedaży

2. Wyznaczenie przedziałów dla oznaczeń w polu 8 jest trudniejsze. Jako granicę między małym i średnim udziałem przyjęto 5%, a około 20% jako granicę między udziałem średnim i dużym. Niestety, w ten sposób prawie żadna kategoria nie ma "dużego" udziału w wydatkach turystów. Obniżenie granicy między średnim i dużym udziałem na przykład do 10% wymagałoby jednak posiadania dokładniejszych danych, co nie jest obecnie możliwe.

3. To, że ogromna większość kategorii otrzymała etykietkę "L", nie oznacza słabości przedstawionego ujęcia. Co istotniejsze, jest to wynik ogromnej różnorodności i specjalizacji działalności turystycznej. Koszt wiązań narciarskich lub sprzętu do nurkowania to istotny składnik wydatków osób uprawiających te sporty, ale narciarstwo i nurkowanie jako takie stanowią tak niewielki ułamek całkowitej działalności turystycznej, że ich udział w wydatkach w skali kraju będzie znikomy. Nawet opłaty za przewozy lotnicze, które stanowią duży wydatek dla osób podróżujących samolotem, dotyczą tylko około jednej trzeciej podróży.

4. Możliwe jest wprowadzenie podziału, który rozwiąże ten problem poprzez określenie wielkości wydatków w zależności od rodzaju podróży. Mianowicie, dany rodzaj wydatków może zostać uznany za duży, jeśli stanowią one ponad 20% wydatków na pewien rodzaj podróży turystycznych. Dodatkowo wymagane jest, by ten rodzaj podróży stanowił więcej niż 5% wszystkich podróży turystycznych.

Tabela. Standardowa Międzynarodowa Klasyfikacja Działalności Turystycznej (z polami 7 i 8)

1	2	3 4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
A				ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO		
B				RYBOŁÓWSTWO I RYBACTWO		
C				GÓRNICTWO I KOPALNICTWO		
D				DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA		
E				ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I WODĘ		
F				BUDOWNICTWO		
45*				BUDOWNICTWO		
	4500-1	T		OBIEKTY KOMERCYJNE: HOTELE, RESTAURACJE ITP.	H	L
	4500-2	T		OBIEKTY REKREACYJNE: STOKI NARCIARSKIE, POLA GOLFOWE	H	L
	4500-3	T		ROBOTY PUBLICZNE: DROGI, DWORCE, TAMY ITP.	M	L
	4500-4	T		OBIEKTY MIESZKALNE NA TERENACH WYPOCZYNKOWYCH: DRUGIE DOMY, DACZE ITP.	H	H
G				HANDEL HURTOWY I DETALICZNY		
50				SPRZEDAŻ, OBSŁUGA I NAPRAWA POJAZDÓW MECHANICZNYCH, SPRZEDAŻ PALIW		
	501	5010	P	SPRZEDAŻ POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	M	M
	502	5020	P	OBSŁUGA I NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	M	M
	503	5030	P	SPRZEDAŻ CZĘŚCI I AKCESORIÓW DO POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	M	M
	504	5040	P	SPRZEDAŻ, OBSŁUGA I NAPRAWA MOTOCYKLI	L	L
	505	5050	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA PALIW DO POJAZDÓW MECHANICZNYCH	M	L
	521			OGÓLNY HANDEL DETALICZNY		
		5211	P	DETALICZNA SPRZEDAŻ ŻYWNOŚCI	L	L
		5219	P	POZOSTAŁA OGÓLNA SPRZEDAŻ DETALICZNA	L	L
	522	5220	P	WYSPECJALIZOWANA SPRZEDAŻ DETALICZNA ŻYWNOŚCI	L	L
	523			POZOSTAŁA WYSPECJALIZOWANA SPRZEDAŻ DETALICZNA		
		5231	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: ŚRODKI FARMACEUTYCZNE	L	L
		5232	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: TEKSTYLIA, ODZIEŻ, OBUWIE, ARTYKUŁY SKÓRZANE	L	L
		5232-1	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - TEKSTYLIA	L	L
		5232-2	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - ODZIEŻ	L	L
		5232-3	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - OBUWIE I ARTYKUŁY SKÓRZANE	M	L

1	2	3 4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
		5232-4	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: AKCESORIA PODRÓŻNE - TORBY, WALIZKI ITP.	H	L
		5232-5	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA W SKLEPACH SPECJALISTYCZNYCH: POZOSTAŁE AKCESORIA PODRÓŻNE	H	L
		5239	P	POZOSTAŁA SPRZEDAŻ DETALICZNA W SKLEPACH SPECJALISTYCZNYCH	M	L
		5239-1	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT DO NURKOWANIA	H	L
		5239-2	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT NARCIARSKI	H	L
		5239-3	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT CAMPINGOWY I TURYSTYCZNY	H	L
		5239-4	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: SPRZĘT WĘDKARSKI I MYŚLIWSKI	H	L
		5239-5	P	SPRZEDAŻ SPRZĘTU FOTOGRAFICZNEGO I USŁUGI FOTOGRAFICZNE	M	L
		5239-6	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: UPOMINKI	H	L
		5239-7	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA POZOSTAŁYCH ŚRODKÓW TRANSPORTU	H	L
	524	5240	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: ARTYKUŁY UŻYWANE		
		5240-1	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA: ANTYKI	L	L
	525			SPRZEDAŻ DETALICZNA POZA SKLEPAMI		
		5252	P	SPRZEDAŻ DETALICZNA NA TARGOWISKACH I STRAGANACH	L	L
H				HOTELE I RESTAURACJE		
55				HOTELE I RESTAURACJE		
	551	5510	T	HOTELE, CAMPINGI I INNE KOMERCYJNE OBIEKTY NOCLEGOWE		
		5510-1	T	HOTELE I MOTELE Z RESTAURACJĄ	H	M
		5510-2	T	HOTELE I MOTELE BEZ RESTAURACJI	H	M
		5510-3	T	DOMY WYCIECZKOWE I SCHRONISKA	H	L
		5510-4	T	CAMPINGI, W TYM PRZYSTOSOWANE DO PRZYCZEP I POJAZDÓW CAMPINGOWYCH	H	L
		5510-5	T	SANATORIA I PODOBNE OBIEKTY	H	L
		5510-9	T	INNE MIEJSCA ZAKWATEROWANIA	M	L
	552	5520	P	RESTAURACJE, BARY I STOŁÓWKI		
		5520-1	P	PUBY I INNE LOKALE PROWADZĄCE SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	M	M
		5520-2	P	RESTAURACJE Z PEŁNĄ OBSŁUGĄ	M	M
		5520-3	P	BARY SZYBKIEJ OBSŁUGI	M	M
		5520-4*	P	STOŁÓWKI PRYZYKŁADOWE	M	M
		5520-5	P	KIOSKI SPOŻYWCZE, SPRZEDAWCY ULICZNI, STRAGANY	M	M
		5520-6	P	KLUBY NOCNE I LOKALE ROZRYWKOWE	M	M
I				TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA I ŁĄCZNOŚĆ		
60				TRANSPORT LĄDOWY, TRANSPORT RUROCIĄGAMI		

1	2	3 4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
	601	6010	P	TRANSPORT KOLEJOWY		
		6010-1	T	MIĘDZYMIASTOWE PRZEWOZY PASAŻERSKIE	H	L
		6010-2	T	SPECJALNE KOLEJOWE USŁUGI WYCIECZKOWE	H	L
	602			POZOSTAŁE RODZAJE TRANSPORTU LĄDOWEGO		
		6021	P	POZOSTAŁE REGULARNE LĄDOWE PRZEWOZY PASAŻERSKIE	L	L
		6021-1	T	MIĘDZYMIASTOWE LINIE AUTOBUSOWE	H	L
		6021-2	T	DALEKOBIEŻNE AUTOBUSY WYCIECZKOWE	H	L
		6021-3	P	LINIE LOKALNE I MIEJSKIE	L	L
		6021-4	P	REGULARNE LINIE SPECJALNE	M	L
		6022	P	POZOSTAŁE RODZAJE LĄDOWYCH PRZEWÓZÓW PASAŻERSKICH, PRZEWOZY POZA ROZKŁADEM	M	L
		6022-1	P	TAKSÓWKI	M	L
		6022-2	P	POJAZDY Z KIEROWCĄ	L	L
		6022-3	T	POJAZDY DO LOKALNYCH WYCIECZEK TURYSTYCZNYCH	H	L
		6022-4	P	WYNAJEM AUTOBUSÓW, WYCIECZKI (WIZYTY JEDNODNIOWE)	M	L
		6022-5	P	POJAZDY PORUSZANE SIŁĄ MIĘŚNI LUDZI LUB ZWIERZĄT	L	L
61				TRANSPORT WODNY		
	611	6110	P	TRANSPORT MORSKI I PRZYBRZEŻNY		
		6110-1	T	REJSY WYCIECZKOWE	H	L
		6110-2	T	WYNAJEM STATKÓW WRAZ Z ZAŁOGĄ	H	L
	612	6120	P	TRANSPORT ŚRÓDLĄDOWY		
		6120-1	T	ŚRÓDLĄDOWE PRZEWOZY PASAŻERSKIE Z ZAKWATEROWANIEM	H	L
		6120-2	T	WYCIECZKI ŚRÓDLĄDOWE	H	L
		6120-3	P	PROMY ŚRÓDLĄDOWE I TAKSÓWKI WODNE	L	L
62				TRANSPORT POWIETRZNY		
	621	6210	T	REGULARNY TRANSPORT POWIETRZNY		
		6210-1	T	REGULARNE LOTY PASAŻERSKIE	H	M
	622	6220	T	TRANSPORT POWIETRZNY POZA ROZKŁADEM		
		6220-1	T	LOTY PASAŻERSKIE POZA ROZKŁADEM	H	L
		6220-2	T	WYNAJEM SAMOLOTÓW WRAZ Z ZAŁOGĄ	L	L
63				DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA I POMOCNICZA DLA TRANSPORTU		
		6303	P	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORTU	M	L
		6303-1	T	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT LĄDOWY	H	L
		6303-2	T	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT WODNY	H	L
		6303-3	T	POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI WSPIERAJĄCEJ TRANSPORT POWIETRZNY	L	L
		6304	T	AGENCJE TURYSTYCZNE, TOUROPERATORZY, PRZEWODNICY	H	L

1	2	3 4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
		6304-1	T	AGENCJE TURYSTYCZNE	H	L
		6304-2*	T	TOUROPERATORZY, HURTOWNICY I BIURA PRZYGOTOWUJĄCE PAKIETY TURYSTYCZNE	H	L
		6304-3	T	PUNKTY SPRZEDAŻY BILETÓW NIE NALEŻĄCE DO PRZEWÓZNIKÓW	H	L
		6304-4	T	PRZEWODNICY	H	L
J				POŚREDNICTWO FINANSOWE		
65				POŚREDNICTWO FINANSOWE Z WYJĄTKIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZU EMERYTALNO- RENTOWEGO		
	651			POŚREDNICTWO WALUTOWE		
		6519	P	POZOSTAŁE POŚREDNICTWO WALUTOWE	L	L
		6519-1	P	WYMIANA WALUT	M	L
	659			POZOSTAŁE POŚREDNICTWO FINANSOWE		
		6592	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ KREDYTOWA	L	L
	660			UBEZPIECZENIA I FUNDUSZ EMERYTALNO-RENTOWY		
		6601	P	UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE	L	L
		6601-1	T	UBEZPIECZENIA PODRÓŻNYCH	H	L
		6603	P	POZOSTAŁE UBEZPIECZENIA	L	L
K				OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI, WYNAJEM I DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PROWADZENIEM INTERESÓW		
70				OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI		
	701			OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI WYKORZYSTYWANYCH PRZEZ WŁAŚCICIELA LUB WYNAJMOWANYCH		
		7010	P	KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WYKORZYSTYWANYCH PRZEZ WŁAŚCICIELA LUB WYNAJMOWANYCH		
		7010-1	P	KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI TURYSTYCZNYCH, WYKORZYSTYWANYCH PRZEZ WŁAŚCICIELA LUB WYNAJMOWANYCH	L	L
	702			OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI NA PODSTAWIE UMOWY LUB WEDŁUG USTALONEGO CENNIKA		
		7020	P	WYNAJEM NIERUCHOMOŚCI WŁASNEJ LUB DZIERŻAWIONEJ		
		7020-1	T	WYNAJEM NIERUCHOMOŚCI TURYSTYCZNEJ, WŁASNEJ LUB DZIERŻAWIONEJ	H	L
	703			POŚREDNICY W OBROcie NIERUCHOMOŚCIAMI		
		7030	P	POŚREDNICY W OBROcie NIERUCHOMOŚCIAMI		
		7030-1	T	POŚREDNICY W OBROcie NIERUCHOMOŚCIAMI TURYSTYCZNYMI	H	L
		7030-2	T	ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI TURYSTYCZNYMI	H	L
71				WYNAJEM MASZYN I SPRZĘTU BEZ OBSŁUGI OPERATORSKIEJ		

1	2	3 4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
E	711		T	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU		
		7111	P	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU LĄDOWEGO	M	L
		7111-1	T	WYPOŻYCZANIE SAMOCHODÓW	H	L
		7111-2	T	WYPOŻYCZANIE MOTOCYKLI	H	L
		7111-3	T	WYPOŻYCZANIE PRZYCZEP I SAMOCHODÓW CAMPINGOWYCH	H	L
		7113	P	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU LOTNICZEGO	L	L
		7113-1	T	WYNAJEM ŚRODKÓW TRANSPORTU LOTNICZEGO NA UŻYTEK PRYWATNY	H	L
	713	7130	P	WYPOŻYCZANIE SPRZĘTU DO UŻYTKU INDYWIDUALNEGO LUB GOSPODARSTW DOMOWYCH	L	L
		7130-1	T	WYPOŻYCZANIE SPRZĘTU PLYWAJĄCEGO	H	L
		7130-2	P	WYPOŻYCZANIE KONI WIERZCHOWYCH	M	L
		7130-3	T	WYPOŻYCZANIE ROWERÓW	H	L
		7130-4	T	WYPOŻYCZANIE SPRZĘTU NARCIARSKIEGO	H	L
		7130-5	T	WYPOŻYCZANIE POZOSTAŁEGO WYPOSAŻENIA TURYSTYCZNEGO	H	L
73*	732	7320	P	PROWADZENIE PRAC BADAWCZO-ROZWOJOWYCH		
				PROWADZENIE PRAC BADAWCZO-ROZWOJOWYCH W NAUKACH SPOŁECZNYCH	L	L
		7320-1	T	BADANIA DOTYCZĄCE TURYSTYKI	H	L
74*	741			POZOSTAŁE RODZAJE DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZANEJ Z PROWADZENIEM INTERESÓW		
				USŁUGI PRAWNE I KSIĘGOWE, RACHUNKOWOŚĆ, AUDITING, DORADZTWO PODATKOWE, BADANIA RYNKU I PRZEPROWADZANIE ANKIET, DORADZTWO W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI		
		7413	P	BADANIA RYNKU I PRZEPROWADZANIE ANKIET	L	L
		7413-1	T	BADANIA RYNKU TURYSTYCZNEGO	H	L
		7414	P	DORADZTWO W DZIEDZINIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZARZĄDZANIA	L	L
		7414-1	T	DORADZTWO W DZIEDZINIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZARZĄDZANIA W TURYSTYCE	H	L
	742*			ARCHITEKTURA, PROJEKTOWANIE I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ TECHNICZNA		
		7421	P	ARCHITEKTURA I PROJEKTOWANIE	L	L
		7421-1	T	ARCHITEKTURA I PROJEKTOWANIE NA POTRZEBY TURYSTYKI	H	L
	743*	7430	P	REKLAMA		
		7430-1	T	REKLAMA TURYSTYKI	H	L
	749			POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA		
		7494	P	FOTOGRAFIA	L	L
		7494-1	T	FOTOGRAFIE DO PASZPORTÓW	H	L
		7499	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	L	L
		7499-1	P	TŁUMACZENIA	H	L
L				ADMINISTRACJA PUBLICZNA		

1	2	3	4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa		P/T	Nazwa		
75					ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA, GWARANTOWANA PRAWNIE OPIEKA SOCJALNA		
	751				ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA		
		7511		P	OGÓLNA DZIAŁALNOŚĆ SŁUŻB PUBLICZNYCH	L	L
		7511-1*		P	URZĘDY CELNE	M	L
		7511-2*		P	PODATKI, OPŁATY I GRZYWNY	L	L
		7511-3		T	INFORMACJA TURYSTYCZNA	H	L
		7512		P	DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH AGENCJI USŁUGOWYCH	M	L
		7512-1		P	ORGANIZACJA TRANSPORTU	M	L
		7512-2		P	USŁUGI ZWIĄZANE Z KULTURĄ, REKREACJĄ I WYPOCZYNKIEM	M	L
		7513		P	NADZÓR NAD DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ	L	L
		7513-1*		T	ADMINISTRACJA TURYSTYCZNA	H	L
		7513-2*		T	NADZÓR NAD TRANSPORTEM PRYWATNYM	H	L
		7513-3		P	NADZÓR NAD WĘDKARSTWEM I ŁOWIECTWEM	M	L
		7513-4*		P	URZĘDY WSPIERAJĄCE ROZWÓJ GOSPODARCZY I REGIONALNY	L	L
		7513-5		P	TWORZENIE I EKSPLOATACJA INFRASTRUKTURY DLA TRANSPORTU	M	L
	752				SŁUŻBY PAŃSTWOWE		
		7521*		P	SPRAWY ZAGRANICZNE	L	L
		7521-1		T	WYDAWANIE WIZ, SPRAWY KONSULARNE	H	L
		7523*		P	PORZĄDEK PUBLICZNY I BEZPIECZEŃSTWO	L	L
		7523-1		T	WYSPECJALIZOWANE ODDZIAŁY POLICJI, STRAŻ GRANICZNA, OCHRONA LOTNISK	H	L
M					EDUKACJA		
80					EDUKACJA		
	803*	8030		P	SZKOLNICTWO WYŻSZE	L	L
		8030-1		T	STUDIA HOTELARSKIE	H	L
		8030-2		T	STUDIA W ZAKRESIE TURYSTYKI	H	L
		8030-3		T	STUDIA W ZAKRESIE REKREACJI	M	L
		8030-4		T	POZOSTAŁE RODZAJE KSZTAŁCENIA ZWIĄZANE Z TURYSTYKĄ	H	L
	809	8090		P	KURSY DLA DOROSŁYCH	L	L
		8090-1		P	NAUKA JAZDY	L	L
		809-2		T	NAUKA JAZDY NA NARTACH	H	L
		8090-3		P	NAUKA PŁYWANIA I NURKOWANIA	H	L
		8090-4		P	KURSY PILOTAŻU	L	L
		8090-5		P	KURSY ŻEGLARSKIE	M	L
		8090-9		T	POZOSTAŁE KURSY DLA TURYSTÓW	H	L
N					OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA		
O					POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA: KOMUNALNA, SOCJALNA I INDYWIDUALNA		
91					DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH GDZIE INDZIEJ NIE SKLASYFIKOWANA		

1	2	3 4	5	6	7	8
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
	911			DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI PRZEDSIĘBIORCÓW, PRACODAWCÓW I INNYCH ORGANIZACJI ZAWODOWYCH		
		9111	P	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW	L	L
		9111-1	T	ORGANIZACJA SYMPOZJÓW I SPOTKAŃ	H	L
		9112*	P	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI ZAWODOWYCH	L	L
		9112-1	T	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI ZAWODOWYCH ZWIĄZANYCH Z TURYSTYKĄ	H	L
	912	9120*	P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH	L	L
		9120-1	T	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ZWIĄZANYCH Z PRZEMYSŁEM TURYSTYCZNYM	H	L
	919			DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH STOWARZYSZEŃ		
		9199	P	DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH STOWARZYSZEŃ	L	L
		9199-1	T	KLUBY PODRÓŻY	H	L
		9199-2	T	STOWARZYSZENIA POMOCY PODRÓŻNYM	H	L
92				DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKREACJĄ, KULTURĄ I WYPOCZYNKIEM		
	921			KINO, RADIO, TELEWIZJA I INNE ROZRYWKI		
		9212	P	WYŚWIETLANIE FILMÓW	L	L
		9213	P	RADIO I TELEWIZJA	L	L
		9214	P	TEATR, MUZYKA I INNA DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA	M	L
		9215	P	AGENCJE SPRZEDAŻY BILETÓW	M	L
		9219	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ROZRYWKOWA	M	L
		9219-1	P	PARKI ROZRYWKI	H	L
		9219-2	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ROZRYWKOWA	M	L
	923			BIBLIOTEKI, ARCHIWA I MUZEA, POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA		
		9231	P	BIBLIOTEKI I ARCHIWA	L	L
		9232	P	MUZEA, OPIEKA NAD MIEJSCAMI I BUDYNKAMI HISTORYCZNYMI	M	L
		9232-1	P	WSZYSTKIE RODZAJE MUZEÓW	M	L
		9232-2	P	MIEJSCA I BUDYNKI HISTORYCZNE	M	L
		9233	P	OGRODY BOTANICZNE I ZOOLOGICZNE, REZERWATY PRZYRODY	L	L
		9233-1	P	OGRODY BOTANICZNE I ZOOLOGICZNE	L	L
		9233-2	P	PARKI NARODOWE I REZERWATY PRZYRODY	M	L
	924			DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE SPORTEM I INNYMI RODZAJAMI REKREACJI		
		9241	P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE SPORTEM	L	L
		9241-1	P	URZĄDZENIA SŁUŻĄCE PODNOSZENIU SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ	L	L
		9241-2	P	OBSŁUGA URZĄDZEŃ SPORTOWYCH	M	L
		9241-3	P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ŁOWIECTWEM REKREACYJNYM	L	L
		9241-4	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA	L	L

Część II. Międzynarodowa klasyfikacja działalności turystycznej (SICTA)

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u> <u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>
Dział	Grupa	Klasa-podklasa	P/T	Nazwa		
		9249	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z WYPOCZYNKIEM	L	L
		9249-1	P	OBSŁUGA PARKÓW WYPOCZYNKOWYCH I PLAŻ	L	L
		9249-2	P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z WĘDKARSTWEM REKREACYJNYM	M	L
		9249-3	P	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z HAZARDEM I ZAKŁADAMI, KASYNA	M	L
		9239-4	P	OBSŁUGA TARGÓW I POKAZÓW	M	L
		9249-5	P	OBSŁUGA WYCIĄGÓW NARCIARSKICH	L	L
93	930			POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA		
		9309	P	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	L	L
		9309-1	P	PORTIERZY, TRAGARZE, SŁUŻBA NA PARKINGACH	M	L
P				GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW		
Q				ORGANIZACJE I INSTYTUCJE MIĘDZYNARODOWE		
99*	990	9900	P	ORGANIZACJE PONADNARODOWE		
		9901-1	T	MIĘDZYNARODOWE ORGANIZACJE TURYSTYCZNE	H	L

8022

